ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

ว่าที่ร้อยตรีปราโมทย์ เลิศจิตรการุณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ

กุมภาพันธ์ 2550

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

ว่าที่ร้อยตรีปราโมทย์ เลิศจิตรการุณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ

กุมภาพันธ์ 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

บทคัดย่อ

ของ

ว่าที่ร้อยตรีปราโมทย์ เลิศจิตรการุณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
กุมภาพันธ์ 2550

ปราโมทย์ เลิศจิตรการุณ. (2550). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี*. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.กำโชค เผือกสุวรรณ.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ 1. ถามเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง 2. ถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ 3. แบบสอบถามชนิดปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเพิ่มเติม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที(t-test) และค่าความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 15-25 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ 5,000-15,000 บาท และมีอาชีพเป็นข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

3. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่าง แต่นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

THAI TOURISTS' SATISFACTION WITH SOMDET PHRA NARAI NATIONAL MUSEUM, LOPBURI PROVINCE

AN ABSTRACT

BY

ACTING SUB LT. PRAMOTE LERTJITKAROON

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Master of Science Degree in Recreation Management

at Srinakharinwirot University

Febuary 2007

Pramote Lertjitkaroon. (2007). *Thai tourists' satisfaction with Somdet Phra Narai National Museum, Lopburi Province.* Master thesis, M.S. (Recreation Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Asst. Prof. Panomsak Sawatpong, Assoc. Prof. Dr. Kamchoke Phueksuwan.

The purposes of this research were to study and to compare the satisfaction of Thai tourists towards Somdet Phra Narai National Museum, Lopburi in accordance with the following variables: sex, age, education level, income and occupation. The sample group of this study was 400 Thai tourists who visited Somdet Phra Narai National Museum. The research instrument for data collection was a three-section questionnaire, including 1. Status of the samples 2. Five rating scale questionnaire of Thai tourists' satisfaction with Somdet Phra Narai National Museum and 3. Open questions for the samples' suggestions and comments. The data were statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance.

The results of the research were as follow:

1. Most of Thai tourists who visited Somdet Phra Narai National Museum were female in age of 15-25, holding a bachelor's degree and working as government / state enterprise officials with salary of 5,000 – 15,000 bath.

2. The satisfaction with Somdet Phra Narai Museum, Lopburi Province over all and each aspect were in high level.

3. There were significant difference of Thai tourists in age, education level, income and occupation concerning satisfaction with Somdet Phra Narai National Museum, Lopburi Province at level .05, but no significant difference in sex concerning satisfaction with Somdet Phra Narai National Museum, Lopburi Province.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงเรียบร้อยได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กำโชค เผือกสุวรรณ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์แผน เจียระนัย ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้ให้คำปรึกษา ให้ข้อคิด ดูแล แนะนำ ช่วยเหลือ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อีกทั้งให้การสนับสนุน ให้กำลังใจอย่างดียิ่ง ทำให้ผู้วิจัยสามารถทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรชัย เทียนขาว รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ ผู้อำนวยการ สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวดี พึ่งโพธิ์ทอง อาจารย์ประจำภาควิชาสันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และคุณมานิตา เขื่อนขันธ์ ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่ให้ความกรุณา เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณ คุณอุดมรัตน์ ทองดี และเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการแจกแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อประมวล คุณแม่อรทัย เลิศจิตรการุณ คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ และสนับสนุนผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอขอบคุณมิตรภาพ และกำลังใจจากเพื่อนนิสิต บัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ รุ่นที่ 4 ทุกคน

คุณค่า และประโยชน์ใดๆที่ผู้อ่านได้รับจากปริญญานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอน้อมเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ว่าที่ร้อยตรีปราโมทย์ เลิศจิตรการุณ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	3
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
	สมมติฐานในการวิจัย	6
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	7
	แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	7
	แนวความคิดเกี่ยวกับนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว	14
	แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	16
	แนวความคิดเกี่ยวกับจุดสนใจเพื่อการท่องเที่ยว	21
	แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งนันทนาการท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์	26
	ประวัติ และความสำคัญของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	31
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
	งานวิจัยในต่างประเทศ	35
	งานวิจัยในประเทศไทย	37
3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	43
	การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	43
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
	เก็บรวบรวมข้อมูล	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

3 (ต่อ)

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล..... 46

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 50

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 50

การวิเคราะห์ข้อมูล..... 50

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 51

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 116

บทย่อ..... 116

สรุปผลการวิจัย..... 118

อภิปรายผล..... 122

ข้อเสนอแนะ..... 127

บรรณานุกรม..... 129

ภาคผนวก..... 135

ประวัติย่อผู้วิจัย..... 164

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1 จำนวน และค่าร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ..... 51

2 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ที่มีต่อด้านการบริหารจัดการ..... 53

3 ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ที่มีต่อด้านบุคลากรผู้ให้บริการ..... 55

4 ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ที่มีต่อด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก..... 56

5 ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน..... 58

6 ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายด้าน และรายข้อ โดยจำแนกตามตัวแปร เพศ..... 59

7 ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายด้าน และรายข้อ โดยจำแนกตามตัวแปร อายุ..... 64

8 ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายด้าน และรายข้อ โดยจำแนกตามตัวแปร ระดับการศึกษา..... 73

9 ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายด้าน และรายข้อ โดยจำแนกตามตัวแปร รายได้..... 84

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

10 ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายด้าน และรายข้อ โดยจำแนกตามตัวแปร อาชีพ..... 95

11 ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ..... 106

12 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร เพศ..... 107

13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร อายุ..... 108

14 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายคู่ จำแนกตามตัวแปร อายุ..... 109

15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร ระดับการศึกษา..... 110

16 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายคู่ จำแนกตามตัวแปร ระดับการศึกษา..... 111

17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร รายได้..... 112

18 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายคู่ จำแนกตามตัวแปร รายได้..... 113

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ
ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร อาชีพ..... 114
20 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย
ที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี
เป็นรายคู่ จำแนกตามตัวแปร อาชีพ..... 115

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 การเกิดความพอใจของบุคคล..... 8

2 ความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการ..... 9

3 องค์ประกอบของความพึงพอใจในการบริการ.....…….. 14

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

กิจกรรมนันทนาการ (Recreation Activities) เป็นเครื่องมือ หรือปัจจัยอันสำคัญในการสร้างสรรค์ และจรรโลงคุณภาพชีวิตของบุคคล และสังคมให้เป็นสุข ได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นพฤติกรรมองค์รวมในการพัฒนาบุคคลทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และร่างกาย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยว ก็เป็นกิจกรรมทางนันทนาการอย่างหนึ่งที่สามารถตอบสนองคุณลักษณะดังกล่าวได้ เพราะการท่องเที่ยว เป็นพฤติกรรมของคนเราที่ต้องการแสวงหาความสุข ความรู้ ความเพลิดเพลิน หรือประสบการณ์ชีวิตได้อย่างกว้างขวาง กำโชค เผือกสุวรรณ (2538: 8) จากความต้องการนี้ ทำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อรองรับ และบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยหลัก คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะประเทศไทย มีหลากหลายลักษณะ มีคุณค่าเป็นที่นิยม และรู้จัก อาทิ แหล่งธรรมชาติ และประวัติศาสตร์ ทำให้มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวกันมากขึ้น สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 18) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง (Leisure Time) กับการเดินทาง (Travel) โดยเดินทางเพื่อแสวงหาความเพลิดเพลินใจ เสริมสร้างอารมณ์สุข ปรับปรุง และพัฒนาศักยภาพ คุณภาพชีวิต ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม

การท่องเที่ยวมีรูปแบบต่างๆ มากมาย ดังที่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2529: 7-8) ได้สรุปไว้ว่ามี 7 รูปแบบ คือ 1. การท่องเที่ยวภายในประเทศ 2. การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 3. การท่องเที่ยวเพื่อสังคม 4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 5. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และโบราณคดี 6. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติ และ 7. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาค้นคว้า และสาวิตรี พิสณุพงศ์ (2543: 16) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท โดยพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. แหล่งนันทนาการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง ธรรมชาติที่สวยงามและน่าเดินทางไปเที่ยวชม เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก แม่น้ำ ทะเล ทะเลสาบ เกาะแก่ง น้ำพุร้อน ฯลฯ รวมทั้งธรรมชาติที่มนุษย์ปรุงแต่งเพิ่มเติมในบางส่วน เช่น เขื่อน สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ เป็นต้น

2. แหล่งนันทนาการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม และการประพฤติปฏิบัติที่ยึดถือ สืบทอดต่อกันมา รวมทั้งกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างน่าสนใจ และเป็นเอกลักษณ์ เช่น วิถีชีวิตริมน้ำ ตลาดน้ำ เรือนแพ หมู่บ้านชาวเขา งานเทศกาลประเพณี ศูนย์วัฒนธรรม และสวนสนุก เป็นต้น

3. แหล่งนันทนาการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานวัตถุ และศาสนา หมายถึง สิ่งที่เป็นมรดกในอดีต ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น อันมีค่าทางประวัติความเป็นมา ลักษณะทางศิลปกรรม และความเชื่อถือศรัทธา เช่น พระราชวัง วัด อุทยานประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี พิพิธภัณฑ์ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น

ในการบริหารจัดการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรีนี้ ได้ดำเนินการโดยสำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 5 ฝ่าย คือ 1. ฝ่ายบริหาร 2. ฝ่ายวิชาการ 3. ฝ่ายบริการทางการศึกษา 4. ฝ่ายทะเบียนโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ และ 5. ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ซึ่งในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แบ่งการจัดแสดง ออกเป็น 14 ส่วน คือ 1. พระที่นั่งพิมานมงกุฎ มีการจัดแสดงนิทรรศการถาวร 7 เรื่อง ดังนี้ เรื่องสมัยก่อนประวัติศาสตร์แถบภาคกลางลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เรื่องอารยธรรมลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เรื่องประวัติศาสตร์ และศิลปกรรมภาคกลางของประเทศไทย เรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย เรื่องเครื่องถ้วยที่พบในประเทศไทย เรื่องประวัติศาสตร์ และศิลปะโบราณวัตถุพุทธศตวรรษที่ 20 และห้องที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2. พระที่นั่งจันทรพิศาล มีห้องจัดแสดง 2 ห้อง คือ เรื่องประวัติศาสตร์สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และเรื่องศาสนวัตถุต่างๆในพุทธศตวรรษที่ 19 – 24 (สมัยอยุธยา - รัตนโกสินทร์) 3. หมู่ตึกพระประเทียบ มีทั้งหมด 8 หลัง จัดแสดงนิทรรศการถาวร 2 เรื่อง คือ เรื่องชีวิตไทยภาคกลาง(พิพิธภัณฑ์ชาวนา) และเรื่องหนังใหญ่ 4. พระที่นั่งวิสุทธิวินิจฉัย 5. พระที่นั่งไชยศาสตราคม 6. พระที่นั่งอักษรศาสตราคม 7. พระที่นั่งดุสิตสวรรค์ธัญญมหาปราสาท 8. พระที่นั่งสุทธาสวรรย์ 9. ตึกพระเจ้าเหา 10. ตึกเลี้ยงต้อนรับแขกเมือง 11. หมู่ตึกสิบสองท้องพระคลัง 12. อ่างเก็บน้ำ 13. โรงช้าง และ14. ทิม นอกจากนี้ยังมีการจัดการบริการทางการศึกษา เช่น จัดบรรยายทางวิชาการ จัดบรรยายนำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ จัดนิทรรศการพิเศษ ให้บริการยืมนิทรรศการ ภาพถ่าย สไลด์ วิดีโอ หนังสือห้องสมุด และร้านจำน่ายหนังสือ ภาพโปสการ์ด และของที่ระลึกเมืองลพบุรี (กรมศิลปากร. ม.ป.ป.)

อนึ่งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ตั้งอยู่ที่ถนนสรศักดิ์ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ห่างจากกรุงเทพมหานคร 153 กิโลเมตร สะดวกต่อการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคล รถโดยสาร และรถไฟ อีกทั้งมีการประชาสัมพันธ์ทางเอกสารแนะนำ และทางเว็บไซต์ www.finearts.go.th โดยกรมศิลปากร จึงทำให้ประชาชนเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มจะเพิ่มปริมาณขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากรายงานทางสถิติการมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี พบดังนี้ พ.ศ.2546 จำนวน 119,648 คน พ.ศ.2547 จำนวน 124,336 คน พ.ศ.2548 จำนวน 130,457 คน

(เอกสารสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี. 2549: 4-5) จากเหตุปัจจัยของปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เพิ่มขึ้นเป็นลำดับนี้ อาจมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ โดยเฉพาะการบริการ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการรับชมของนักท่องเที่ยว

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เพื่อทราบความรู้สึกนึกคิด จะได้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา การท่องเที่ยว และสังคมเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศชาติ อีกทั้งเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดดำเนินการของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐทางด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนเป็นการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ในปีพ.ศ.2548 จำนวน 130,457 คน (สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี. 2549: 4-5)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี กำหนดขนาดของกลุ่ม โดยเทียบจากตารางประมาณการกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้จำนวน 384 คน ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างไว้มากกว่าที่กำหนดไว้จากตาราง คือ 400 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

2. ตัวแปรตาม คือ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1. ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อกระบวนการในการบริหารจัดการของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว อันประกอบไปด้วย การจัดระเบียบในการเข้าชม การติดต่อประสานงาน การเก็บค่าธรรมเนียม การรักษาความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์ และการจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

1.2. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ หมายถึง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อบุคลากรผู้ให้บริการของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี อันประกอบไปด้วย คุณลักษณะทั่วไปของบุคลากรผู้ให้บริการ และการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวของบุคลากรผู้ให้บริการ

1.3. ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี อันประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อม ความสะอาด ป้ายบอกทาง สถานที่จอดรถ ห้องสุขา ร้านจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ร้านจำหน่ายของที่ระลึก และสถานที่รับฝากสิ่งของ

2. นักท่องเที่ยวชาวไทย หมายถึง ประชาชนชาวไทยที่มาเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

3. การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ เพื่อทัศนศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์จากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

4. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ หมายถึง สถานที่ราชการที่กำหนดเป็นขอบเขตบริเวณของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี บริหารจัดการขึ้นตรงกับ สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

5. เพศ หมายถึง ลักษณะทางกายที่แสดงออกของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น ดังนี้

5.1. เพศชาย

5.2. เพศหญิง

6. อายุ หมายถึง อายุเต็มของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น ดังนี้

6.1. อายุ 15 - 25 ปี

6.2. อายุ 26 - 35 ปี

6.3. อายุ 36 - 50 ปี

6.4. อายุสูงกว่า 50 ปี

7. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น ดังนี้

7.1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

7.2. ปริญญาตรี

7.3. สูงกว่าปริญญาตรี

8. รายได้ หมายถึง รายได้จากการประกอบอาชีพต่อเดือน ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี รวมทั้งนักเรียน / นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนการเงินจากผู้ปกครอง พ่อ แม่ ซึ่งแบ่งออกเป็น ดังนี้

8.1. น้อยกว่า 5,000 บาท

8.2. 5,000 – 15,000 บาท

8.3. มากกว่า 15,000 บาท

9. อาชีพ หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน โดยได้รับค่าตอบแทนจากการประกอบอาชีพนั้นๆ รวมทั้งผู้ทำหน้าที่ศึกษา เล่าเรียน โดยได้รับการสนับสนุนการเงินจากผู้ปกครอง พ่อ แม่ ซึ่งแบ่งออกเป็น ดังนี้

9.1. นักเรียน / นักศึกษา

9.2. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

9.3. ธุรกิจส่วนตัว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

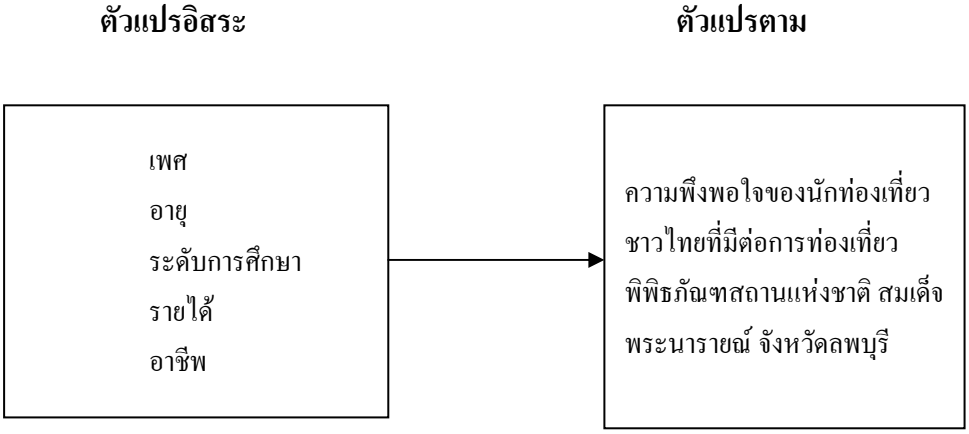

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

3. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

4. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

5. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
2. แนวความคิดเกี่ยวกับนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
4. แนวความคิดเกี่ยวกับจุดสนใจเพื่อการท่องเที่ยว
5. แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งนันทนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
6. ประวัติ และความสำคัญของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    7.1. งานวิจัยในต่างประเทศ
    7.2. งานวิจัยในประเทศ

แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

คำว่า “ความพึงพอใจ” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ซึ่งมีความหมายโดยทั่วๆไปว่า “ระดับความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง” และมีนักวิชาการ และนักจิตวิทยาให้ความหมายไว้ ดังนี้

โวล์แมน (จันทร์เพ็ญ ตูเทศานันท์. 2542: 47; อ้างอิงจาก Wolman. 1973: 304) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพอใจ คือ ความรู้สึก (Feeling) มีความสุข เมื่อประสบผลตามสำเร็จตามความคาดหวัง ความต้องการจากแรงจูงใจ

วรูม (จันทร์เพ็ญ ตูเทศานันท์. 2542: 47; อ้างอิงจาก Vroom. 1964: 328) กล่าวว่า ทัศนคติและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้ หมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบ จะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจในสิ่งนั้นๆ

แมคคอร์มิค (วัฒนา เพ็ชรวงศ์. 2542: 17; อ้างอิงจาก Mccormick. 1965: 299) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นแรงจูงใจของมนุษย์ ที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์ และสิ่งจูงใจ (Incentive) และความพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ

มัลลินซ์ (วัฒนา เพ็ชรวงศ์. 2542: 17; อ้างอิงจาก Mullins. 1985: 280) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ หลายๆด้าน เป็นสภาพที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในงานทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ เกิดจากมนุษย์จะมีแรงผลักดันบางประการในตัวบุคคล ซึ่งเกิดจากการที่ตนเองพยายามจะบรรลุถึงเป้าหมายบางอย่างนั้น แล้วจะเกิดความพอใจเป็นผลกลับไปยังจุดเริ่มต้น เป็นกระบวนการหมุนเวียนต่อไปอีก ตามภาพประกอบ 1

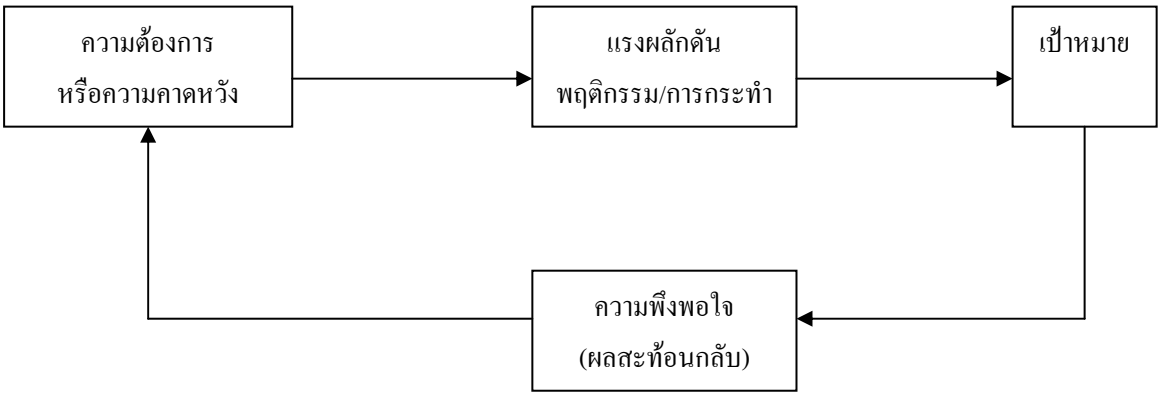

ภาพประกอบ 1 การเกิดความพอใจของบุคคล

ที่มา : วัฒนา เพ็ชรวงศ์. (2542). *พฤติกรรม และความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการใช้บริการ "13"*. หน้า17.

วัฒนา เพ็ชรวงศ์ (2543: 19) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกหรือทัศนคติทางด้านบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อ สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ แต่ทั้งนี้ความพึงพอใจของแต่ละบุคคล ย่อมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับค่านิยม และประสบการณ์ที่ได้รับ

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (วัฒนา เพ็ชรวงศ์. 2542: 18; อ้างอิงจาก วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. 2536: 22) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นการให้ค่าความรู้สึกของคนเราที่สัมพันธ์กับโลก ที่เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อม ค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อม จะแตกต่างกัน เช่น ความรู้สึก ดี เลว พอใจ ไม่พอใจ สนใจ ไม่สนใจ เป็นต้น

ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ตามแนวความคิดของนักการตลาดที่พบนิยาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 นัย คือ

1. ความหมายที่ยึดสถานการณ์การซื้อเป็นหลัก ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ เป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินสิ่งที่ได้รับภายหลังสถานการณ์การซื้อสถานการณ์หนึ่ง

2. ความหมายที่ยึดประสบการณ์เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าเป็นหลัก ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ เป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินภาพรวมทั้งหมดของประสบการณ์หลายๆอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ หรือบริการในระยะเวลาหนึ่ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ความพึงพอใจ หมายถึง การประเมินความสามารถของการนำเสนอผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง

โอลิเวอร์ (จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2543: 19; อ้างอิงจาก Oliver. 1980: 460A) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะการแสดงออกที่เกิดจากการประเมินประสบการณ์การซื้อ และการใช้สินค้าและบริการ ซึ่งอาจหมายความได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ภาวะการแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวก ที่เกิดจากการประเมินเปรียบเทียบประสบการณ์ การได้รับบริการที่ตรงกับสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง หรือดีเกินกว่าความคาดหวังของลูกค้า ในทางตรงกันข้าม ความไม่พึงพอใจ หมายถึง ภาวการณ์แสดงออกถึงความรู้สึกในทางลบ ที่เกิดจากการประเมินเปรียบเทียบประสบการณ์การได้รับบริการที่ต่ำกว่าความคาดหวังของลูกค้า ดังภาพประกอบ 2

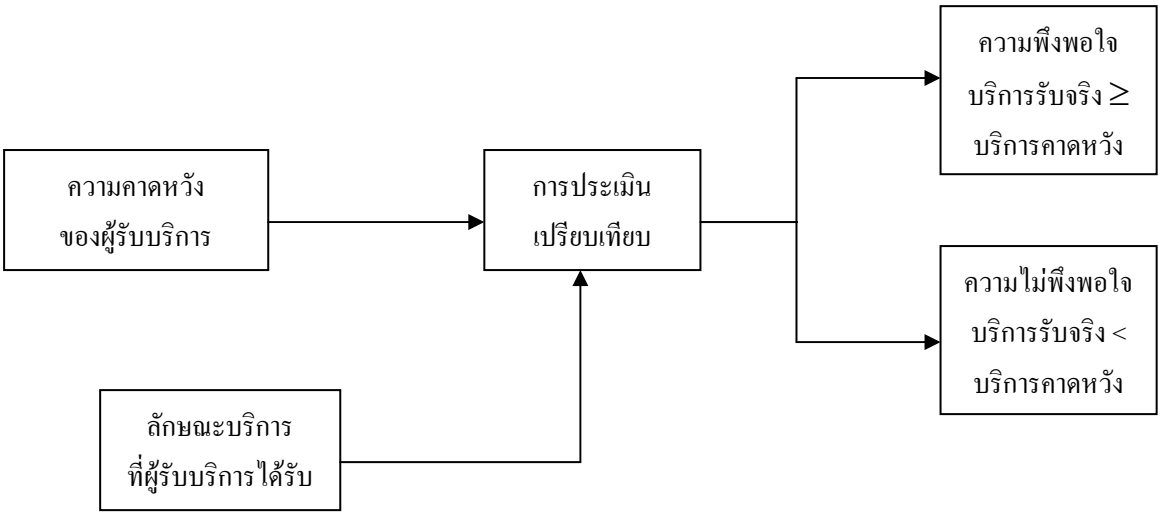

ภาพประกอบ 2 ความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการ

ที่มา : จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2543). *จิตวิทยาการบริหารอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. หน้า19.

จากการศึกษาความหมาย ความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจในการบริการ สรุปได้ว่า เป็นระดับความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆ ของบุคคลตามความรู้สึก ความเข้าใจที่ต้องการให้เป็นไปตามเป้าหมาย ที่คาดหวังไว้ โดยเปรียบเทียบสิ่งที่ได้รับจริงมากกว่า หรือเท่ากับที่คาดหวังไว้ บุคคลนั้นจะรู้สึกเกิดความพึงพอใจ ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งที่ได้รับจริงน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ บุคคลนั้นจะรู้สึกไม่พึงพอใจ ซึ่งความรู้สึกนี้สามารถแปรเปลี่ยนได้หลายระดับตามปัจจัยแวดล้อม และเงื่อนไขของการบริการในแต่ละครั้งได้

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีปัจจัยสำคัญๆ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์บริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการจะเกิดขึ้น เมื่อได้รับบริการที่มีลักษณะคุณภาพ และระดับการให้บริการตรงกับความต้องการ ความเอาใจใส่ขององค์กรในการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยความสนใจในรายละเอียดของสิ่งที่ลูกค้าต้องการใช้ในชีวิตประจำวัน วิธีการใช้หรือสถานการณ์ที่ลูกค้า หรือบริการแต่ละอย่าง และคำนึงถึงคุณภาพของการนำเสนอบริการเป็นส่วนสำคัญ ในการที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

2. ราคาค่าบริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการขึ้นอยู่กับราคาค่าบริการที่ผู้รับบริการยอมรับหรือพิจารณา เหมาะสมกับคุณภาพของการบริการตามความเต็มที่จะจ่าย (Willingness to pay) ของผู้รับบริการ ทั้งนี้เจตคติของผู้รับบริการที่มีต่อราคาบริการกับคุณภาพของการบริการแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันออกไป

3. สถานที่บริการ การเข้าถึงบริการได้สะดวกเมื่อลูกค้ามีความต้องการย่อมก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการบริการ ทำเลที่ตั้ง และการกระจายสถานที่บริการให้ทั่วถึง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าจึงเป็นเรื่องสำคัญ

4. การส่งเสริมแนะนำบริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการเกิดขึ้นจากการได้ยินข้อมูลข่าวสาร หรือบุคคลอื่นกล่าวขานถึงคุณภาพของการบริการในทางบวก ซึ่งหากตรงกับความเชื่อที่มีอยู่ก็จะรู้สึกดีกับบริการดังกล่าว อันเป็นแรงจูงใจผลักดันให้มีความต้องการบริการตามมาได้

5. ผู้ให้บริการ ผู้ประกอบการ / ผู้บริหารการบริการ และผู้ปฏิบัติงานบริการ ล้วนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานการบริการให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจทั้งสิ้น ผู้บริหารการบริการที่วางนโยบายการบริการ โดยคำนึงถึงความสำคัญของลูกค้าเป็นหลักย่อมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจได้ง่าย

6. สภาพแวดล้อมของการบริการ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศของการบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ลูกค้ามักจะชื่นชมสภาพแวดล้อมของการบริการที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบอาคารสถานที่ ความสวยงามของการตกแต่งภายในด้วยเฟอร์นิเจอร์ และการให้สีสัน การจัดแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนตลอดจนการออกแบบวัสดุเครื่องใช้ในงานบริการ

7. กระบวนการบริการ วิธีการนำเสนอบริการในกระบวนการบริการเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ประสิทธิภาพของการจัดระบบการบริการ ส่งผลให้การปฏิบัติงานบริการแก่ลูกค้า มีความคล่องตัว และสนองตอบความต้องการของลูกค้าได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพ

ระดับของความพึงพอใจของผู้รับบริการ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ความพึงพอใจที่ตรงกับความคาดหวัง เป็นการแสดงความรู้สึกยินดี มีความสุขของผู้รับบริการ เมื่อได้รับบริการที่ตรงกับความคาดหวังที่มีอยู่

2. ความพึงพอใจที่เกินความคาดหวัง เป็นการแสดงความรู้สึกปลาบปลื้มใจ หรือประทับใจของผู้รับบริการ เมื่อได้รับการบริการที่เกินความคาดหวังที่มีอยู่ เช่น ลูกค้าเติมน้ำมันที่สถานีบริการน้ำมันพร้อมกับได้รับบริการตรวจเครื่องยนต์ และเติมลมฟรี ลูกค้าก็เกิดความพึงพอใจ และประทับใจในการบริการ และกลับมาใช้บริการที่ปั๊มน้ำมันนี้อีก พร้อมทั้งมีการบอกกล่าวให้กับญาติ หรือเพื่อนๆ มาใช้บริการที่นี่ด้วย

สำหรับความไม่พึงพอใจเป็นการแสดงความรู้สึกขุ่นข้องใจ อารมณ์ไม่ดีเนื่องจากไม่ได้รับบริการที่ดี ซึ่งถือว่าไม่ตรงกับความคาดหวังที่ตั้งไว้

ความสำคัญของความพึงพอใจในการบริการ

ความพึงพอใจในการบริการ ถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดของความสำเร็จในการดำเนินงานบริการ ที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกที่ดีและประทับใจในบริการที่ได้รับจนติดใจ และกลับมาใช้บริการเป็นประจำ การศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าตลอดจนผู้ปฏิบัติงานบริการ จึงเป็นเรื่องที่จะนำความรู้ ความเข้าใจ มาปรับปรุงให้ได้เปรียบในเชิงการแข่งขันทางการตลาด เพื่อความก้าวหน้า และการเติบโตของธุรกิจบริการอย่างไม่หยุดยั้ง และส่งผลให้ได้เปรียบในเชิงการแข่งขันทางการตลาด และส่งผลให้คนในสังคมมีส่วนร่วมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ความพึงพอใจจึงมีความสำคัญต่อผู้บริการ และผู้รับบริการ ตามที่จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2543: 21) ได้อธิบายความสำคัญ ดังนี้

ความสำคัญต่อผู้ให้บริการ ที่องค์กรต้องคำนึงถึงความพึงพอใจต่อการบริการ ดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของการบริการ ผู้บริหารการบริการและผู้ปฏิบัติงานบริการจำเป็นต้องสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บริการและลักษณะของการนำเสนอบริการที่ลูกค้าชื่นชอบ เพราะข้อมูลดังกล่าวจะบ่งบอกถึงการประเมินความรู้สึก และความคิดเห็นของลูกค้าต่อคุณสมบัติของการที่ลูกค้าต้องการ และวิธีการตอบสนองความต้องการแต่ละอย่าง ในลักษณะที่ลูกค้าปรารถนา ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้ให้บริการในอันที่จะตระหนักถึงความคาดหวังของผู้รับบริการ และสามารถตอบสนองต่อบริการที่ตรงกับลักษณะ และรูปแบบที่ผู้รับบริการคาดหวังไว้ได้จริง

2. ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวแปรสำคัญในการประเมินคุณภาพของการบริการ การนำเสนอบริการที่ดีมีคุณภาพตรงกับความต้องการตามความคาดหวังของลูกค้ามีผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจต่อการบริการนั้น และมีแนวโน้มจะใช้บริการซ้ำอีกต่อๆไป คุณภาพของการบริการที่จะทำให้ลูกค้าพึงพอใจขึ้นอยู่กับลักษณะการบริการที่ปรากฏให้เห็น (ได้แก่ สถานที่ อุปกรณ์เครื่องใช้ และบุคลิกลักษณะของพนักงานบริการ) ความน่าเชื่อถือ ไว้วางใจของการบริการ ความเต็มใจที่จะให้บริการ ตลอดจนความรู้ความสามารถในการให้บริการด้วยความเชื่อมั่น และความเข้าใจต่อผู้อื่น

3. ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานบริการเป็นตัวชี้คุณภาพ และความสำเร็จของงานบริการ การให้ความสำคัญกับความต้องการ และความคาดหวังของผู้ปฏิบัติงานบริการ เป็นเรื่องจำเป็นไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการให้ความสำคัญกับลูกค้า การสร้างความคาดหวังความพึงพอใจในงานให้กับผู้ปฏิบัติงานบริการ ย่อมทำให้พนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ได้รับมอบหมายและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างดีเยี่ยมเต็มความสามารถ อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของการบริการที่จะสร้างความพึงพอใจ และความประทับใจให้กับลูกค้าที่มาใช้บริการ และส่งผลให้กิจการบริการประสบความสำเร็จ

ความสำคัญต่อผู้รับบริการ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวผลักดันคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการ ก็จะพยายามค้นหาปัจจัยที่กำหนดความพึงพอใจของลูกค้าสำหรับนำเสนอบริการที่เหมาะสม เพื่อการแข่งขันด้านส่วนแบ่งทางการตลาดของธุรกิจบริการ ผู้รับบริการย่อมได้รับการบริการที่มีคุณภาพ และตอบสนองความต้องการที่ตนคาดหวังไว้ได้ การดำเนินชีวิตที่ต้องพึ่งพาการบริการในหลายๆสถานการณ์ทุกวันนี้ย่อมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย เพราะการบริการในหลายด้านช่วยอำนวยความสะดวก และแบ่งเบาภาระการตอบสนองความต้องการของบุคคลด้วยตนเอง

2. ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานบริการ ช่วยพัฒนาคุณภาพของงานบริการและอาชีพการบริการ งานเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตของคนเรา เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ในการดำรงชีวิต และการแสดงออกถึงความสามารถในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นที่ยอมรับว่าความพึงพอใจในงาน มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงานในแต่ละองค์กร ในอาชีพบริการ ก็เช่นเดียวกัน เมื่อองค์กรให้ความสำคัญกับการสร้างความพึงพอใจในงานให้กับผู้ปฏิบัติงานบริการ ทั้งในด้านงานบริการ ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และความก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน พนักงานบริการย่อมทุ่มเทความพยายามในการเพิ่มคุณภาพมาตรฐานของงานบริการให้ดีเยี่ยมยิ่งขึ้นไปด้วย ในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า และการสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าให้กลับมาใช้บริการในครั้งต่อๆไป

จะเห็นว่า ความพึงพอใจในการบริการ ให้ความสำคัญทั้งสองลักษณะ คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการบริการ และความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานบริการ ที่มีส่วนสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการบริการ และการดำเนินงานบริการให้ประสบความสำเร็จ

องค์ประกอบของความพึงพอใจในการบริการ

ความพึงพอใจในการบริการ เกิดขึ้นจากกระบวนการบริการระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เป็นผลของการรับรู้ และประเมินคุณภาพของการบริการในสิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวังว่าควรจะได้รับ และสิ่งที่ผู้รับบริการได้รับจริงจากการบริการในแต่ละสถานการณ์การบริการหนึ่ง ซึ่งระดับของความพึงพอใจ อาจไม่คงที่ผันแปรไปตามช่วงเวลาที่แตกต่างกันได้ โดย จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2543: 25-26) แบ่งองค์ประกอบของความพึงพอใจในการบริการออกเป็น 2 ประการดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการรับรู้คุณภาพของผลิตภัณฑ์บริการ ผู้รับบริการจะรับรู้ว่าผลิตภัณฑ์บริการที่ได้รับ มีลักษณะตามพันธะสัญญาของกิจการบริการแต่ละประเภทตามที่ควรจะเป็นมากน้อยเพียงใด เช่น แขกที่เข้าพักในโรงแรมจะได้พักในห้องที่จองไว้ ลูกค้าที่เข้าไปในภัตตาคารจะได้รับอาหารตามที่สั่ง ผู้โดยสารจะสามารถเดินทางจากที่หนึ่งไปสู่จุดหมายปลายทางหนึ่ง หรือลูกค้าธนาคารจะได้รับการช่วยเหลือด้านสินเชื่อ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นผลิตภัณฑ์บริการที่ผู้รับบริการควรจะได้รับ ตามลักษณะของการบริการแต่ละประเภท ซึ่งจะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ในสิ่งที่ลูกค้าต้องการ

2. องค์ประกอบด้านการรับรู้คุณภาพของการนำเสนอบริการ ผู้รับบริการจะรับรู้ว่าวิธีการนำเสนอบริการในกระบวนการบริการของผู้ให้บริการมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ไม่ว่าจะเป็นความสะดวกในการเข้าถึงบริการ พฤติกรรมการแสดงออกของผู้ให้บริการตามบทบาทหน้าที่ และปฏิกิริยาการตอบสนองการบริการของผู้ให้บริการต่อผู้รับบริการ ในด้านความรับผิดชอบต่องาน การใช้ภาษาสื่อความหมาย และการปฏิบัติตนในการให้บริการ เช่น พนักงานโรงแรมต้อนรับแขกด้วยอัธยาศัยไมตรีจิตอันดี และช่วยเหลือแขกเรื่องสัมภาระ พนักงานเสิร์ฟอาหารรับคำสั่งอาหารด้วยความสุภาพเป็นกันเอง พนักงานธนาคารช่วยชี้แจงระเบียบข้อบังคับการยื่นขอสินเชื่อด้วยความเอาใจใส่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เกี่ยวกับการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าด้วยไมตรีจิตของการบริการที่แท้จริง ดังภาพประกอบ 3

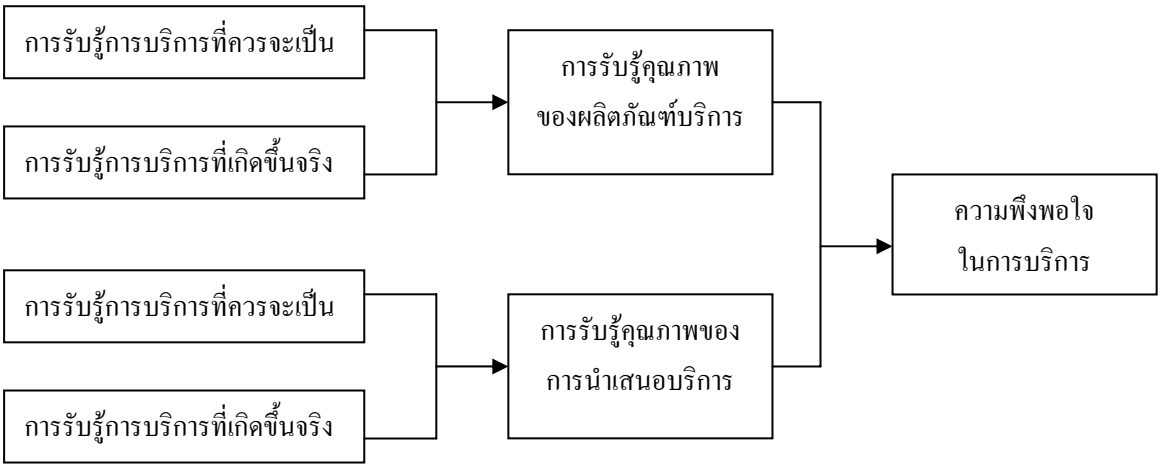

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของความพึงพอใจในการบริการ
ที่มา: จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2543). *จิตวิทยาการบริหารอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. หน้า126.

จากภาพประกอบ 3 จะเห็นว่า ความพึงพอใจในการบริการเกิดจากการประเมินคุณค่าการรับรู้คุณภาพการบริการเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์บริการตามลักษณะของการบริการ และกระบวนการนำเสนอบริการในวงจรการบริการระหว่างผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ ซึ่งถ้าตรงกับสิ่งที่ผู้รับบริการมีความต้องการ หรือตรงกับความคาดหวังที่มีอยู่ หรือประสบการณ์ที่เคยได้รับบริการตามองค์ประกอบดังกล่าว ย่อมนำมาซึ่งความพึงพอใจในการบริการนั้น หากเป็นไปในทางตรงกันข้าม การรับรู้สิ่งที่ผู้รับบริการได้รับจริงไม่ตรงกับการรับรู้สิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวัง ผู้รับบริการย่อมเกิดความไม่พึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์บริการ และการนำเสนอบริการนั้นได้

แนวความคิดเกี่ยวกับนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว ถือเป็นกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง (Outdoor Recreation) ประเภทหนึ่งที่สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกทางหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันกำลังได้รับความนิยมจากบุคคลทั่วไปอย่างแพร่หลาย นอกจากการท่องเที่ยว จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ประสบการณ์ สร้างความประทับใจ และซาบซึ้งในสิ่งที่ตนเองได้สัมผัสแล้ว การท่องเที่ยวยังเป็นการสร้างเศรษฐกิจของคนในชุมชนนั้นๆ ด้วย เป็นการกระจายรายได้ให้แก่ท้องถิ่น เป็นการสร้างงานให้กับคนในพื้นที่ โดยไม่ต้องเดินทางไปทำงานในเมืองหลวง หรือที่อื่นๆ จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวให้ประโยชน์ในทุกๆด้าน ที่เห็นได้เด่นชัด และใกล้ตัวมากที่สุด คือ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และสร้างความสุขให้กับตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ด้านศิลปะ และดนตรี หมายถึง กิจกรรมที่แสดงศิลปะ และดนตรี รวมถึงกระบวนการผลิตศิลปะ และดนตรี ที่เป็นแหล่งรวบรวมผลงานทางด้านนี้ เช่น พิพิธภัณฑ์ โรงละคร ศูนย์วัฒนธรรม หอศิลป์ โรงภาพยนตร์ สังคีตศาลา เป็นต้น

2. ด้านวรรณกรรม และประวัติศาสตร์ หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการศึกษาทางด้านวรรณกรรม และประวัติศาสตร์ เช่น วัด โบราณสถาน หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประชาชน อุทยานประวัติศาสตร์ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ทางด้านวรรณกรรม เช่น อนุสาวรีย์สุนทรภู่ หลักศิลาจารึก เมืองโบราณ เป็นต้น

3. ด้านการติดต่อสื่อสาร คมนาคม คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นในด้านกิจกรรมการติดต่อสื่อสาร คมนาคม เช่น ทัศนศึกษาระบบสถานีวิทยุ โทรทัศน์ สถานีรถไฟ ท่าเรือ ท่าอากาศยาน เป็นต้น

4. ด้านสถานที่ราชการ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการศึกษา การบริหารหน่วยงานขององค์กรภาครัฐ เพื่อให้เข้าใจการดำเนินงานของราชการ เช่น ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา กระทรวง ทบวง กรม โรงเรียน ศาลากลางจังหวัด โรงพยาบาล ค่ายทหาร เป็นต้น

5. ด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่เน้นการศึกษา เรียนรู้ สัมผัส เข้าใจ ในธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม อันจะก่อให้เกิดความซาบซึ้งใจ ประทับใจ และก่อให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น การท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนสัตว์ สวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่าเขา ลำธาร ทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก เช่น ถ้ำ น้ำพุ หินงอก หินย้อย พันธุ์ไม้ เป็นต้น

6. ด้านโรงงาน และสถานที่เพื่อการผลิต เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการศึกษา กรรมวิธีกระบวนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม หรืออุตสาหกรรมท้องถิ่น เช่น ฟาร์ม สิ่งทอ เครื่องเขิน กระดาษ ผลิตภัณฑ์ผ้า เป็นต้น

7. ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เช่น พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องฟ้าจำลอง นิทรรศการทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น

8. แหล่งพัฒนาสุขภาพอนามัย เช่น ศูนย์กีฬา ศูนย์สุขภาพ

หากพิจารณาถึงความต้องการในขั้นพื้นฐานของมนุษย์แล้ว กิจกรรมการท่องเที่ยว ถึงแม้จะไม่ใช่ปัจจัยสี่ที่คนเรามีความต้องการ แต่การท่องเที่ยว ก็เป็นเรื่องของการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นกิจกรรมนันทนาการ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของมนุษย์ ในการเสริมสร้างประสบการณ์ และแนวความรู้ใหม่ๆ ได้พบ ได้เห็น และได้สัมผัสกับธรรมชาติ และวิถีชีวิตที่เป็นอยู่โดยตรง กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถทำให้คลายความเครียด หายจากการเหน็ดเหนื่อยที่มีต่องานในหน้าที่ประจำ เป็นการสร้างสรรค์แนวความคิด เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ และเห็นถึงคุณค่า

ของแหล่งวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนช่วยกันรักษาสถานที่ท่องเที่ยว ให้เป็นมรดกของคนรุ่นหลังต่อไป (สมบัติ กาญจนกิจ. 2544: 120-121)

แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

หม่อมหลวงตุ้ย ชุมสาย (2518: 54) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า การท่องเที่ยว และการเดินทางไว้ในหนังสือ “ปฐมบทแห่งการท่องเที่ยว” ว่าการท่องเที่ยวเป็นเรื่องของการเดินทาง ถ้าไม่มีการเดินทางก็ไม่มีการท่องเที่ยว

ในพจนานุกรม Webster’s Third New international Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า Tourism ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อความสำราญ และการบริหารงานทางธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า เป็นความต้องการอย่างหนึ่งของคนที่เกิดขึ้น เมื่อมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ

วรรณา วงษ์วานิช (2539: 105) ได้สรุปว่าการท่องเที่ยวนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. การเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. การเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. การเดินทางด้วยจุดมุ่งหมายใดๆก็ได้ ที่มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้

จะเห็นได้ว่าคำว่า “การท่องเที่ยว” เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง มิได้มีความหมายเป็นเพียงการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเคลื่อนย้ายของประชากรแห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งการเดินทางทั้งภายในประเทศและต่างประเทศด้วย

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

วรรณา วงษ์วานิช(2539: 97) ได้แบ่งวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ลักษณะ คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนาน และความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศประกอบกับความอยากรู้อยากเห็น เพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่างๆ หรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินบางครั้ง เพื่อเป็นการไปเปลี่ยนบรรยากาศ และสถานที่พักอาศัย การท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น รสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจ สิ่งดึงดูดใจ และความสนใจของสถานที่ในแต่ละแห่ง

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกาย และสมอง อาจเป็นการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานที่ไปพักจะเลือกที่สงบ สะดวกสบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ทะเล ป่า เขา ที่ห่างไกลเสียงอึกทึกครึกโครม

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มนุษยวิทยา และสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะ และการแสดงต่างๆ

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวแบบนี้มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่น่าสนใจ เช่น กีฬาเทนนิส ฟุตบอล ฯลฯ การแข่งขันกีฬาถึงจะมีการย้ายสถานที่แข่งขัน ก็ยังมีผู้ติดตามชมอยู่เสมอ ประการที่สอง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้ สถานที่ที่ไปจะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น การเดินป่า หรือแถบชายทะเล เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และการสัมมนา เป็นลักษณะของการเดินทางไปเพื่อธุรกิจ หรือสัมมนา ผู้ที่ไปมักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้ เพื่อการท่องเที่ยว และสิ่งที่เป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ ต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีสถานที่พักอาศัย หรือโรงแรม และระบบการคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว รวมทั้งมีบริการที่ดี ในการมาใช้บริการด้วย

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา คือ การที่บุคคลไปต่างประเทศ เพื่อศึกษาดูงาน หรือวิจัย หรือแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย และจะให้อยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานับเดือน รวมทั้งการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วย

ดังนั้น การท่องเที่ยวที่นำมาปรับใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง ความต้องการที่จะเดินทางไปยังถิ่นอื่นด้วยวัตถุประสงค์ของคนที่มีความพร้อม และด้วยความสมัครใจ

ประเภททรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว

ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวไว้ในคู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ออกเป็น 7 ประเภทคือ

1. ประเภทโบราณสถาน ได้แก่ พระราชวัง สิ่งก่อสร้าง และอาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

2. ประเภทศาสนสถาน ได้แก่ วัด อุโบสถ เจดีย์ เป็นต้น

3. ประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ทะเล ชายทะเล ป่าไม้ น้ำตก น้ำพุร้อน เป็นต้น

4. ประเภทศิลปวัฒนธรรมและการศึกษา ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

5. ประเภทสถานเริงรมย์ ได้แก่ โรงละครและการแสดง ย่านกิจกรรมกลางคืน เป็นต้น

6. ประเภทอุตสาหกรรมและหัตถกรรม อาจเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ทำเครื่องเขิน เครื่องจักรสาน เป็นต้น

7. ประเภทอื่นๆ ได้แก่ ส่วนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนสนุก เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวถาวรตลอดปี อย่างสม่ำเสมอ หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั่วคราว คือ มีเป็นบางช่วงระยะเวลา

วรรณา วงษ์วานิช (2539: 24) ได้ให้ความหมาย “ทรัพยากรการท่องเที่ยว” ว่าหมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีการแข่งเรือ เป็นต้น

วรรณา วงษ์วานิช (2539: 26) ได้แบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Attractions) ทรัพยากรประเภทนี้จะเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ อาจจะสวยงาม หรือแปลกประหลาด ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ สัตว์ป่า(Wildlife), ทิวทัศน์(Scenery), สภาพภูมิอากาศ(Climate), ปรากฏการณ์ธรรมชาติ(Natural Phenomenon)

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manufactured Attractions) จะมีลักษณะตรงข้ามกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเมืองใหญ่ จะมีสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น สถานเริงรมย์ ศูนย์การค้า สวนสนุก โรงแรม แตกต่างกันออกไป บางเมืองจะมีสิ่งก่อสร้างเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ ตลอดจนศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ ที่น่าสนใจ สิ่งต่างๆเหล่านี้จะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาใช้บริการ และมาท่องเที่ยวได้มากเช่นกัน

คุณค่าของการท่องเที่ยว

จากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องของภาครัฐบาล และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยตลอดมา ถือว่าการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีความสำคัญมากในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ถือว่ารายได้ที่ได้จากธุรกิจท่องเที่ยว ถือว่าเป็นรายได้หลักของประเทศไทย จะเห็นได้ว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 6.95 ล้านคน ในปี พ.ศ.2538 เป็น 7.44 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2539 และในปี พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมา มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาสูงถึง 11.16 ล้านคน ทำให้มีรายได้เข้าประเทศมากถึงสามหมื่นห้าพันล้านบาท จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย เป็นการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของประเทศ รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมไทย และสินค้าต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาไทยออกไปให้ชาวโลก

ได้รู้จักประเทศไทยมากขึ้น รวมทั้งเป็นการทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จัก และเป็นที่ยอมรับต่ออาณาอารยะประเทศต่างๆไปทั่วโลก ซึ่งจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวนั้นมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งจะมีส่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และนำความเจริญไปสู่ชนบท

นิคม จารุมณี (2535: 142-143) ได้สรุปบทบาทของการท่องเที่ยวในด้านการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจไว้ ดังนี้ คือ

1. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2525 เป็นต้นมา รายได้จากการท่องเที่ยวได้กลายเป็นรายได้ลำดับที่ 1 เมื่อเทียบกับรายได้สินค้าออกอื่นๆ

2. รายได้ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาในรูปของเงินตราต่างประเทศนี้ มีส่วนช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลยภาพการชำระเงิน เช่น ในปี พ.ศ. 2527 การท่องเที่ยวทำรายได้ เป็นเงินตราต่างประเทศ 27,317 ล้านบาทนั้น รายจ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยเป็นเงินเพียงประมาณ 7,208 ล้านบาท ส่วนที่เกินดุลนี้ จึงมีส่วนช่วยแก้ไขการขาดดุลในด้านอื่นเป็นอย่างมาก

3. รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชากรอย่างกว้างขวาง สร้างงาน สร้างอาชีพมากมาย และเป็นการเสริมอาชีพด้วยอาชีพที่เกิดต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว เช่น การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือการผลิตอาหารไปจำหน่ายตามเมืองท่องเที่ยวต่างๆ ก็จะเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้เพิ่มเป็นอย่างดี หรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวก็อาจจะเป็นผู้นำเที่ยว (มัคคุเทศก์ท้องถิ่น) ด้วย

4. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างงาน สร้างอาชีพอย่างมากมาย และกว้างขวาง เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ต้องใช้คนทำหน้าที่บริการ โดยเฉพาะในธุรกิจทางตรง เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว เป็นต้น ส่วนธุรกิจทางอ้อมอาจเป็นอาชีพเสริม เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน การใช้เวลาว่างมารับจ้างก่อสร้างแหล่งท่องเที่ยว หรือมาฝึกเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และมาเป็นพนักงานบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพอใจอย่างสูงในบริการ เพราะคนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น เป็นผู้นำเที่ยวย่อมรู้จักแหล่งท่องเที่ยวได้ดีกว่ามัคคุเทศก์จากที่อื่น เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต และนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ใดก็จะต้องใช้จ่ายเงินตราเป็นค่าอาหาร ซื้อผลิตผล และผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และหากพักแรมก็จะต้องใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก เงินที่จ่ายออกไปนี้จะไม่ตกอยู่เฉพาะกับโรงแรม แต่กระจายออกไปสู่เกษตรกรรายย่อยต่างๆ เมื่อหัตถกรรมพื้นเมืองขายเป็นที่ระลึกได้ก็จะมีการนำวัสดุพื้นบ้านมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก แม้จะเป็นรายได้เล็กๆน้อยๆ แต่เมื่อรวมกันเป็นปริมาณมากๆ ก็เป็นรายได้สำคัญ ซึ่งส่งผลต่อการกระตุ้นการผลิต หรือที่เรียกว่า

Multiplier Effect ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างอาชีพ และรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ทำให้เกิดสินค้า OTOP ขึ้นมา ที่เรียกว่า “หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล”

6. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย อาจเรียกได้ว่าเป็น Limitless Industry เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่นๆ

วรรณา วงษ์วานิช (2539: 76) ได้กล่าวถึงบทบาทของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมไว้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจอันดีระหว่างคนในท้องถิ่นหนึ่งกับอีกท้องถิ่นหนึ่ง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างความสามัคคีของคนในชาติได้เป็นอย่างดี

2. การท่องเที่ยวช่วยพัฒนา และยกระดับความเจริญของคนในท้องถิ่นนั้นให้สูงขึ้น

3. ก่อให้เกิดความมั่นคง และปลอดภัยในสังคม ทั้งนี้เพราะ การท่องเที่ยวจะมีลักษณะเป็นเมืองเปิด มีความสะดวกปลอดภัย และเจริญ เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งยังผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นด้วย

4. การท่องเที่ยวเป็นการกระจายรายได้แก่เจ้าของท้องถิ่นนั้นอย่างทั่วถึง การพัฒนาระบบสาธารณสุข และสาธารณูปโภค เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ย่อมอำนวยประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น

5. การท่องเที่ยวช่วยให้มีสุขภาพทางกาย และทางจิตที่ดี เนื่องจากได้เดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ได้พบเห็นสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ได้รับความรู้ความเพลิดเพลินเป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

จะเห็นได้จากการที่รัฐบาล และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีการพัฒนาเกาะช้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการส่งเสริมพัฒนาระบบเศรษฐกิจ และสังคมในชุมชนใกล้เคียง ทำให้ชาวบ้านโดยรอบมีฐานะ และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากการมีรายได้เสริมจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของเกาะช้าง

วิวัฒนาการของการท่องเที่ยวในประเทศไทย

การท่องเที่ยวของประเทศไทยเริ่มแพร่หลายเมื่อประมาณ 40 กว่าปีที่ผ่านมา เริ่มจากปี พ.ศ.2503 อันเป็นปีที่ได้มีพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งองค์กรการส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้น เพื่อทำหน้าที่พัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ โดยต่อมาได้เปลี่ยนเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การเดินทางท่องเที่ยวได้แพร่หลายไปยังกลุ่มชนทุกระดับอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการพัฒนาการคมนาคม โดยเฉพาะทางหลวงต่างๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อเชื่อมต่อภาคต่างๆ ของประเทศ ทำให้เป็นปัจจัยสำคัญ ในการขยายการท่องเที่ยวออกไปอย่างกว้างขวาง และกลายเป็นกิจกรรมของทุกชนชั้น

ปัจจัยที่ส่งผลให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ คือนโยบาย และการสนับสนุนของรัฐบาล ความร่วมมือของผู้ประกอบธุรกิจเอกชน และประชาชนชาวไทยการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตลอดจน

การโฆษณาประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ เช่น โครงการปีท่องเที่ยวไทยใน พ.ศ.2530 ปีแห่งการรณรงค์วัฒนธรรมไทยใน พ.ศ.2537 ปี AMAZING THAILAND ในปี พ.ศ.2541 - 2542 โครงการไทยเที่ยวไทย ในปี พ.ศ.2544 - 2545 และในปัจจุบันที่มีโครงการ UNSEEN IN THAILAND ประกอบกับมีการสนับสนุนให้คนไทยมีการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นการกระจายรายได้ออกสู่ทุกภูมิภาค ทำให้เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลดีต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะจังหวัดต่างๆ ในแต่ละภูมิภาค ซึ่งมีลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นเป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย และแตกต่างกันออกไป

นโยบาย และกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว

นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐบาลปัจจุบัน

1. เร่งพื้นฟูระดับความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาค ซึ่งก่อให้เกิดการค้าขายระหว่างชายแดน และมีเงินตราเข้าประเทศไทยมากขึ้น

2. บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก และยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุม การสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น การประชุม APEC ในเดือนตุลาคม 2546

3. เร่งพัฒนา บูรณะ ฟื้นฟูมรดก และสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ทั้งในเขตเมือง และนอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ และให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวมากขึ้น

4. เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม เป็นต้น

5. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัด การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

6. จากนโยบายของรัฐบาลในชุดปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเน้นให้มีการพัฒนาในระดับรากหญ้า คือ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเองให้มากยิ่งขึ้น

แนวความคิดเกี่ยวกับจุดสนใจเพื่อการท่องเที่ยว

จุดสนใจเพื่อการท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางในด้านการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีรูปแบบที่น่าสนใจ หรือเรียกว่า “จุดสนใจเพื่อการท่องเที่ยว (Tourism Attraction)” ที่หลากหลาย ดังที่ สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 92-95) ได้กล่าวสรุปไว้โดยแบ่งได้ ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้น (The Built Environment)

คือ สิ่งดึงดูดความสนใจ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นจากแรงบันดาลใจ ทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งศูนย์กลางสถานที่ หรือสิ่งประดิษฐ์ ตลอดจนวัฒนธรรม ความเชื่อ สามารถจำแนกออกเป็นรูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1. สิ่งประดิษฐ์ทางอุตสาหกรรม (Industrial Archeology) ซึ่งถือเป็นจุดเด่นสำหรับนักท่องเที่ยว ทัศนศึกษาทั้งใน และต่างประเทศ ได้แก่เขื่อนเก็บน้ำ อู่ต่อเรือ โรงงานผลิตน้ำตาล นิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น

1.2. สิ่งดึงดูดความสนใจทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction) ได้แก่ พระบรมมหาราชวัง พระราชวังจักรพรรดิ์ ราชวงศ์หมิง อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย กรุงวอชิงตัน ดีซี เป็นต้น

1.3. พิพิธภัณฑสถาน (Museums) เป็นสถานที่ที่แสดงให้ความรู้ ความเข้าใจ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตกาล แก่ประชาชนโดยมีวัตถุประสงค์รวม และเฉพาะที่แตกต่างกัน เช่น พิพิธภัณฑสถานทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ทางศิลปวัฒนธรรม ทางอุตสาหกรรม ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

1.4. วัฒนธรรมพื้นบ้าน (Folk Way Customs) เป็นวิถีชีวิต และระเบียบประเพณีของท้องถิ่นที่มีเสน่ห์ และมีรูปแบบเอกลักษณ์เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เทศกาลสงกรานต์ การแต่งกายของภาคต่างๆของไทย

1.5. จุดสนใจทางการเมือง (Political Attraction) เมืองหลวง หรือนครเก่าแก่ที่มีความสำคัญบทบาททางการเมือง ก็เป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมถึงสถานที่สำคัญทางการเมือง เช่น กรุงวอชิงตัน ดีซี ทำเนียบขาว กรุงมอสโก พระราชวังแวร์ซายส์ นครปักกิ่ง เป็นต้น

1.6. จุดสนใจทางศาสนา (Religion Attractions) ศาสนาเป็นที่พึ่ง และยึดเหนี่ยวทางจิตใจของมวลมนุษย์โลก คือ สถานที่สำคัญทางศาสนา จึงได้มีการก่อสร้างสถานที่ด้วยงานศิลปะสถาปัตยกรรม ที่สวยงาม เป็นที่สนใจ และดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงวาติกัน โบสถ์ วัดวาอาราม กรุงเยรูซาเลม นครเมกกะ โบสถ์นอร์ตดัม เป็นต้น

1.7. สถาปัตยกรรม (Architecture) สิ่งก่อสร้างที่เป็นที่พักอาศัย หรืองานศิลปะงานสถาปัตยกรรม เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เช่นตึกสูงระฟ้าของนครหลวงต่างๆ นครซานฟรานซิสโก นิวยอร์ก ฮ่องกง สิงคโปร์ สถาปัตยกรรมตามยุคสมัยของแต่ละประเทศ เช่น สถาปัตยกรรมไทย โรมันร่วมสมัย อโกธิก เรแนซองส์ เป็นต้น

1.8. ศูนย์กลางการค้า (Shopping Centre) การซื้อสินค้าที่นิยมของที่ระลึก สินค้าพื้นเมือง ก็เป็นจุดดึงดูดความสนใจมากแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมค่อนข้างสูง

ทำให้ตลาดท่องเที่ยวต่างๆ ได้สร้างศูนย์การค้าที่มีความทันสมัย มีสินค้าที่หลากหลายมาบริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น กรุงเทพมหานคร ฮ่องกง สิงคโปร์ นครปารีส นิวยอร์ก ซิดนีย์ เป็นต้น

2. กิจกรรมทางวัฒนธรรม (Cultural Activities)

ประเพณีวัฒนธรรม และกิจกรรมที่ส่งเสริมทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดการแสดงออกทางวัฒนธรรม และอารยธรรมทางมวลมนุษย์กลุ่มต่างๆ พอจะแบ่งออกได้เป็น งานเทศกาล ศิลปหัตถกรรม ดนตรี และประเพณี และชีวิตพื้นบ้าน

2.1. เทศกาล (Festivals) นักท่องเที่ยวสนใจเทศกาลต่างๆ เพื่อความสนุกสนาน ตื่นเต้น เล่นเกม เช่น เทศกาลสงกรานต์ ลอยกระทง แห่บั้งไฟ ปีใหม่ งานฉลอง มาร์ติกราส์ในกรุงนิวออร์ลีน เทศกาลออกโตเบอร์เฟส ในมิวนิค เทศกาลคริสมาสของชาวคริสต์ เทศกาลไหว้พระจันทร์ของชาวจีน เป็นต้น

2.2. ศิลปะ (Arts) นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมศิลปะ เช่น ภาพวาด รูปปั้น และสลัก ภาพเขียน สถาปัตยกรรม หรือแหล่งผลิตทางศิลปหัตถกรรม โดยจัดเป็นเทศกาลศิลปหัตถกรรม เพื่อดึงดูดความสนใจ เช่น ในยุโรป สหรัฐอเมริกา และไทย เช่น เทศกาลศิลปะเอดินเบอเรอะในสก็อตแลนด์ เทศกาลดนตรีในนครเวียนนา สัปดาห์แห่งศิลปหัตถกรรมศิลปาชีพ เป็นต้น

2.3. งานหัตถกรรม (Handicrafts) เช่น งานหัตถกรรมของชาวเขา ชาวเกาะ เครื่องปั้นดินเผาของชาวอินเดียแดง งานแกะสลัก เครื่องเฟอร์นิเจอร์ เครื่องเขิน เครื่องเงิน เครื่องหนัง เครื่องประดับอัญมณี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงไปทั่วโลก เพราะมีช่างทางหัตถกรรมที่มีความละเอียดอ่อน วิจิตรพิสดาร ดังนั้น งานทางด้านหัตถกรรม จึงเป็นกิจกรรมวัฒนธรรมที่เป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่สำคัญประเภทหนึ่ง

2.4. ดนตรี และการเต้นรำ (Music and Dance) ดนตรี และเต้นรำ เป็นจุดดึงดูดความสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวไม่แพ้กิจกรรมวัฒนธรรมประเภทอื่นๆ เช่น การฟ้อนรำ และรำวงของไทย การเต้นแบบโปลิเนเซี่ยนของฮาวาย การเต้นบัลเล่ต์ โอเปร่า การเต้นรำนานาชาติของชาวเกาหลี ญี่ปุ่น และชาวยุโรป เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวนานาชาติ เป็นต้น

2.5. ประเพณี และวิถีชีวิตพื้นบ้าน (Nativr Life and Customs) นักท่องเที่ยวต่างชาติและในประเทศมีความสนใจเป็นพิเศษ เกี่ยวกับวิถีชีวิต และการแต่งกายของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น หรืออาจเรียกว่า ประเพณี และชีวิตพื้นบ้าน ตัวอย่างเช่น กรุงเทพมหานคร ในอดีตเคยมีคู คลองมากมาย การคมนาคมก็ต้องสัญจรกันทางน้ำ นักท่องเที่ยวจึงสนใจชีวิตชาวบ้านริมคลอง หรือสนใจวิถีชีวิตการแต่งกายของชาวเขา ชาวเล ชาวเกาะ ในต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจชีวิตพื้นบ้านตามชนบท หรือกลุ่มชนกลุ่มน้อยที่มาอยู่รวมกันในสหรัฐอเมริกา ก่อตัวเป็น China Town, Little Tokyo, Korea Town และ Solwang ของชาวดัตซ์ เป็นต้น

2.6. ภาษา (Language) นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจจุดหมายปลายทางว่า ประเทศนั้นสามารถสื่อสารความเข้าใจกันได้ดีหรือไม่ ดังนั้น ภาษากลาง เช่น ภาษาอังกฤษ จีน สเปน และญี่ปุ่น จึงมีบทบาทสำคัญ และเป็นตัวแปรในการเลือกจุดหมายปลายทางด้วย นอกเหนือจาก เรื่องความมั่นคงและปลอดภัย ปัจจุบัน สถาบันการศึกษาต่างๆ ได้จัดโปรแกรมพิเศษ หรือปิดภาคฤดูร้อนไปศึกษาด้านภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรมในประเทศต่างๆ เช่นกัน จึงเป็นการเปิดโอกาสการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และประสบการณ์ชีวิต

3. จุดสนใจทางศาสนา (Religion Attractions)

ปัจจุบัน นักท่องเที่ยวจำนวนมาก นับเป็นสิบสิบล้านคน เดินทางไปสถานที่สำคัญทางศาสนาในแต่ละปีมีจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะต้องการมีโอกาสชม สัมผัสกับสถานที่ที่สำคัญ ที่เป็นจุดเริ่มต้นการเผยแพร่ทางศาสนา หรือเป็นต้นกำเนิดของศาสนาต่างๆ เช่น เมืองเมกกะ เป็นศูนย์กลางศาสนาอิสลาม เมืองเยรูซาเลมของศาสนายิว และศาสนาคริสต์ กรุงวาติกัน ที่สำคัญของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก หรือไปอินเดีย และเนปาล เพื่อไปสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา เช่นเดียวกับมาประเทศไทย เพราะเป็นประเทศที่ยังมีความเจริญรุ่งเรืองทางพุทธศาสนามากกว่าที่อื่นใดทั่วโลกในปัจจุบัน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังได้เลือกที่จะใช้เวลาว่างขณะท่องเที่ยว ณ ประเทศจุดหมายปลายทาง เยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์ อาราม หรือมอสค์ เพื่อการศึกษาเรียนรู้เปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนเองชอบ ศรัทธาอีกด้วย

4. จุดสนใจทางการเมือง (Political Attractions)

การเมืองการปกครองเป็นสิ่งสำคัญ และทำให้มนุษย์มีความคิด วิถีชีวิต ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวจำนวนมากมีความสนใจเป็นพิเศษที่อยากจะรู้ถึงวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของประชากรที่มีระบบการปกครองที่แตกต่างไปจากตน ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมามีการปกครองสามระบบการปกครองได้แก่ โลกเสรีประชาธิปไตย คอมมิวนิสต์และสังคมนิยม ซึ่งก็เป็นไปด้วยความลำบาก ครั้นกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์แตกสลายลงไป ประเทศกลุ่มเสรีประชาธิปไตยต่างก็นิยมสนใจที่จะไปท่องเที่ยวในยุโรปตะวันตก รัสเซีย และรวมถึงสาธารณรัฐประชาชนจีน ในกรณีที่ประเทศฮ่องกง ซึ่งตกอยู่ในความปกครองของอังกฤษมากว่า 150 ปี และในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2540 ได้มีการโอนอำนาจการปกครองคืนจีน จึงเกิดเป็นความสนใจของคนทั่วโลก และก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมหาศาล ในทำนองเดียวกัน ประเทศที่มีความไม่มั่นคง ปลอดภัยทางการเมือง กลับเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีความลังเลใจ หรือเลี่ยงหนีไม่เข้าไปท่องเที่ยวทัศนศึกษา เช่น พม่า กัมพูชา เป็นต้น

5. จุดสนใจทางวิทยาศาสตร์ (Science Attractions)

ในทางวิทยาศาสตร์ เมื่อดูเกี่ยวกับผังเมือง พบว่า เมืองที่มีชื่อเสียงในด้านความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ หรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงทางด้านนี้ ก็จะเรียกความสนใจให้กับนักท่องเที่ยว

ได้มากทีเดียว เช่น ยูซีแอลเอ มหาวิทยาลัยในแคลิฟอร์เนีย หรือ แทจอน เมืองวิทยาศาสตร์ในเกาหลี M.I.T. , Silicone Valley เป็นต้น

6. ธรรมชาติทางกายภาพ (Physical Nature Attractions)

สิ่งที่เป็นธรรมชาติในด้านกายภาพนั้น ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ที่นำมาพัฒนา ปรับปรุง เช่น อุทยานแห่งชาติแกรนด์แคนยอน, เยลโลว์สโตน, อุทยานแห่งชาติ หรือ Dinosaur Nationpark ในมลรัฐโคโลราโด หรือเมืองโรโตกัว ที่มีทัศนียภาพพิเศษ มีน้ำพุร้อน โคลนร้อน ทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของนิวซีแลนด์ เช่นเดียวกับ หาดหินดำ ในอุทยานแห่งชาติตะรุเตา และแพะเมืองผีจังหวัดแพร่ ที่มีการกัดเซาะหิน และดิน ทำให้เป็นแคนยอน สำหรับนักท่องเที่ยวได้

7. จุดสนใจทางภูมิอากาศ (Climate Attractions)

ภูมิอากาศมีส่วนช่วยในการตัดสินใจให้เกิดการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น ฤดูร้อน เป็นการสร้างบรรยากาศให้คนท่องเที่ยวทั้งใน และต่างประเทศ ผู้อยู่ในโซนอากาศหนาวจะท่องเที่ยว ไปยังประเทศที่มีอุณหภูมิอบอุ่น หรือเขตเมดิเตอร์เรเนียน หรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

8. จุดสนใจทางทัศนียภาพ (Scenery Attractions)

ทัศนียภาพเป็นธรรมชาติที่งดงาม เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ก็มีส่วนช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวเลือกประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เพราะอยากชมทัศนียภาพที่ประทับใจ เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ชอบสวรรค์อันดามัน ภูเก็ต กระบี่ สมุย เพราะทัศนียภาพทางทะเลที่งดงาม ในขณะที่ นักท่องเที่ยวชาวไทยชอบทัศนศึกษาภูกระดึง ภูเรือ และภูหลวงของจังหวัดเลย เพราะได้เพลิดเพลิน กับทัศนียภาพเมือง ทะเล ภูเขา ที่งดงามตระการตา

9. จุดสนใจทางชีวิตสัตว์ป่า (Wildlife Attractions)

การดำรงชีวิตของสัตว์ในป่าในเชิงนิเวศวิทยา ทำให้ดูเป็นระบบที่มีศิลปะ น่าประทับใจ โดยเฉพาะประเทศกลุ่มทวีปแอฟริกาหลายๆประเทศ จะทำให้นึกถึงจินตภาพชีวิตสัตว์ป่า (Wildlife) หรือซาฟารีปาร์ค เพราะบรรยากาศของสัตว์ป่าที่ยังมีวิถีชีวิตที่ดุร้ายจำนวนมากกว่าที่ได้เห็นที่อื่น ก็จะเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

10. จุดสนใจทางกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง และกีฬา (Outdoor Recreation and Sport Attractions)

กีฬา และกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย หรือใกล้ชิดธรรมชาติ หรือเลือกกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถของตนเอง โดยอาศัยธรรมชาติแวดล้อม ตัวอย่างเช่น ประเทศนิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย จะมีกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง ให้เลือกพักผ่อน ตากอากาศ และเล่นเกม กีฬาที่ท้าทาย เป็นจำนวนมาก

11. จุดสนใจทางการบันเทิง มหรสพ (Entertainment Attractions)

กิจกรรมการบันเทิง และมหรสพ เป็นกิจกรรมที่สนองความต้องการ เพื่อคลายเครียด และปรับอารมณ์ให้มีความสบายใจ ซึ่งมีหลายประเทศจัดอย่างเป็นระบบ เช่น เมืองลาสเวกัส แอตแลนติกซิตี้ หรือมิวนิค ในยุโรปได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวว่ามีแหล่งบันเทิง ที่มีความหลากหลาย เหมาะที่จะไปท่องเที่ยวพักผ่อน

แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งนันทนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

โบราณสถานจัดอยู่ในกลุ่มทรัพยากรทางการท่องเที่ยว หรือสินค้าทางการท่องเที่ยว ประเภทที่สอง คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยว อันจะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่น และของประเทศชาติทั้งโดยตรง และโดยอ้อมได้

จากกฎบัตรบรัสเซลส์ว่าด้วยการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (สาวิตรี พิสณุพงศ์. 2543: 39; อ้างอิงจาก Chater of Cultural Tourism. 1976: 12) แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งรวมไปถึงโบราณสถานนั้นเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยยอมรับกันในขั้นพื้นฐานพอสรุปได้ ดังนี้

1. การท่องเที่ยว คือ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ทางสังคม มนุษยชาติ เศรษฐกิจ และความจริงเกี่ยวกับวัฒนธรรม ในปัจจุบันอิทธิพลของการท่องเที่ยวในเรื่องของโบราณสถาน และแหล่งต่างๆ มีความสำคัญเป็นพิเศษ และความสำคัญนี้ได้เพิ่มขึ้น เพราะว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น เป็นเรื่องที่รู้กันอยู่โดยทั่วไป

2. ในระยะเวลาอีก 25 ปีข้างหน้า การท่องเที่ยวดูเหมือนมีอิทธิพลสำคัญต่อมนุษย์โดยทั่วๆไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อโบราณสถาน และแหล่งโบราณคดีต่างๆ ดังนั้น เพื่อที่จะสามารถคงอยู่ได้ จะต้องมีการศึกษาถึงอิทธิพลนี้อย่างรอบคอบ และต้องสอดแทรกนโยบายนี้ในทุกระดับ ถ้าหากนโยบายนี้ประสบผลสำเร็จ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชื่อว่าจะมีส่วนสร้างรากฐานที่ดี และเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในการแก้ปัญหาโลก

3. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์หนึ่ง ในวัตถุประสงค์หลายข้อ นั่นคือ การค้นพบโบราณสถาน และแหล่งโบราณคดีต่างๆ อิทธิพลของการท่องเที่ยวมีผลที่ดี และยังมีส่วนช่วยในการดูแลรักษา และป้องกันด้วย การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ อาจกล่าวได้ว่า เป็นการดูแลรักษาป้องกัน และเป็นความต้องการของสังคมมนุษย์ และยังเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

4. ไม่ว่าจะเกิดผลอย่างไรตามมาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ต้องพิจารณาถึงผลลบที่เกิดขึ้นจากความเสียหายต่อโบราณสถาน และแหล่งโบราณคดีที่ถูกใช้อย่างหนัก

และอย่างไม่จำกัดขอบเขต ทั้งนี้เพราะโบราณสถาน และแหล่งโบราณคดีเป็นความต้องการพื้นฐานที่จะใช้ดึงดูดการท่องเที่ยว และการศึกษาทางวัฒนธรรมที่เป็นผลสำเร็จมาแล้วอย่างเห็นได้ชัดเจนทั่วโลก

5. ในการจัดการโบราณสถานเป็นแหล่งท่องเที่ยวนั้นควรจะคำนึงถึงในอนาคตเป็นหลักมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติจะต้องมีความสำคัญก่อนเรื่องอื่นๆ ไม่ว่าเรื่องนั้นๆ จะเหมาะสมเพียงใดทางด้านสังคม การเมือง หรือด้านเศรษฐกิจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะกระตุ้นเรื่องการป้องกัน และย้ำถึงการสงวนรักษา และส่งเสริมโบราณสถาน และแหล่งต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งพิเศษของมรดกมนุษยชาติ คำนึงถึงผลทางบวก และทางลบของมรดกที่ได้กล่าวไปแล้ว อันเนื่องมาจากการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างขนานใหญ่ในโลก รวมทั้งการที่จะให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างใดอย่างหนึ่งในความรับผิดชอบ และปลูกฝังแนวทางที่เป็นสากลให้สอดคล้องกันและให้มีประสิทธิผล ซึ่งสาวิตรี พิสณุพงศ์ (2543: 40) ได้กำหนดแนวทางป้องกัน และแก้ไขผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อมรดกทางวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

1. การจัดอุปกรณ์ และการดูแลเรื่องจำนวนนักท่องเที่ยว จะยึดนโยบายแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องตรวจตราดูไม่ให้มีการใช้โบราณสถาน หรือแหล่งโบราณคดีอย่างไม่จำกัดขอบเขตหรือให้คนเข้าไปหนาแน่นเกินไป

2. ผู้เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบเรื่องการจัดสถานที่ อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวหรือจัดบริการเพื่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้ดำรงอยู่ ซึ่งจะต้องถือเป็นงานที่สำคัญที่สุด

3. รัฐ และองค์กรต่างๆ ที่ทำหน้าที่ควบคุมการท่องเที่ยว จะต้องยอมรับหลักการที่เหมาะสมเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้รายละเอียด และการฝึกบุคลากรที่ต้องทำงานด้านการท่องเที่ยวทั้งภายใน และนอกประเทศ เพื่อให้ผลประโยชน์ของหลายๆฝ่ายเข้ากับวัตถุประสงค์ทางสังคมเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของแผนทรัพยากรของรัฐ เขต และชุมชนท้องถิ่น และเป็นการทำงานในนโยบายเดียวกัน

4. ต้องสร้างสำนึกอย่างเร่งด่วน เพื่อเปลี่ยนท่าทีของสาธารณชนให้คำนึงถึงผลที่ได้รับจากการพัฒนาอย่างมากมายของความต้องการทางด้านการท่องเที่ยว โดยเริ่มสร้างเสริมตั้งแต่เด็กนักเรียนไปจนถึงวัยรุ่น ให้มีความเข้าใจ และมีความเคารพในโบราณสถาน แหล่งโบราณคดีและมรดกทางวัฒนธรรมต่างๆ ในส่วนของประชาชนควรจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับโบราณสถาน และ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เขียนบันทึกไว้ พูดไว้ หรือรายละเอียดที่บันทึกไว้เป็นภาพยนตร์เพื่อให้ทราบถึงปัญหาต่างๆ เพื่อที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในระดับสากลต่อไป

5. ในส่วนของหน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือดูแลมรดกทางวัฒนธรรมจะต้องให้ความเอาใจใส่ในเรื่องการปกป้องรักษามรดกทางวัฒนธรรม รณรงค์ในทุกๆทาง เพื่อให้เข้าใจปัญหาในหลายรูปแบบ

เพื่อหาวิธีการต่อต้านการทำลายโบราณสถานอันเนื่องมาจากตัวการต่างๆ รวมทั้งการจัดแบบแผน และการดำเนินงานของการพัฒนา และแผนงานของการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์

สำหรับประเทศไทย การพิทักษ์รักษา และการอนุรักษ์โบราณสถานอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร ส่วนงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ดังนั้น หน่วยงานทั้งสอง จึงถือเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการจัดการโบราณสถาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีการประสานงานกันตลอดเวลา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างสอดคล้องกัน โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีสำนักงานการท่องเที่ยวประจำภูมิภาค มีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกับสำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติประจำเขตของกรมศิลปากร

แนวทางการพัฒนาโบราณสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาโบราณสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ค่อนข้างสมบูรณ์แบบนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยระบุวัตถุประสงค์ และแนวทางการพัฒนาไว้ดังนี้ (สาวิตรี พิสณุพงศ์. 2543: 41)

วัตถุประสงค์

1. เพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ
2. เป็นการอนุรักษ์การท่องเที่ยวมาตรการควบคุมผลกระทบที่เกิดขึ้น
3. เป็นการกระจายพัฒนา และบริการการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นการลงทุน และการจ้างงาน
4. เป็นการบูรณะ และบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อรักษาคุณภาพการท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนา

1. รักษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับการขยายตัวทางด้านการตลาดทั้งตลาดในประเทศ และต่างประเทศในระยะยาว โดยกำหนดมาตรการเพื่อรักษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ในการอนุรักษ์บำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ

2. ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน และอินโดจีน

3. ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารราชการ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

4. พัฒนาระบบบริการพื้นฐาน เพื่อการท่องเที่ยวในลักษณะเครือข่าย โดยเพิ่มบทบาทภาคเอกชนให้เข้าร่วมพัฒนาระบบพื้นฐานที่จำเป็น

5. พัฒนา และยกระดับคุณภาพบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยว

มาตรการการพัฒนา

สำหรับโบราณสถานทั้งหลายแม้ว่าหลายแห่งได้จัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญอยู่แล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงต้องมีการพัฒนาต่อไปนี้ให้ดีขึ้น และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวด้านการตลาดการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคตตามมาตรการการพัฒนาได้แก่

1. มาตรการการบำรุงรักษาโบราณสถาน ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศิลปากร แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1.1. ด้านการศึกษา เพื่อหาข้อมูลเรื่องราวความเป็นมาของโบราสถานนั้นๆว่า สร้างขึ้นเมื่อใด ใช้ประโยชน์ด้านใด และใครเป็นผู้สร้าง หรือควบคุมการก่อสร้าง ฯลฯ โดยศึกษาจากหลักฐานที่ยังเหลืออยู่ ได้แก่ สถาปัตยกรรม ลวดลายที่ประดับบนอาคาร ตลอดจนการขุดค้น ขุดแต่งตามวิชาการทางโบราณคดี เพื่อเป็นเรื่องราวที่สามารถเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไป

1.2. ด้านการอนุรักษ์ เป็นขั้นตอนต่อมาในการดูแลรักษาโบราณสถานให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุด เพื่อป้องกันการสูญเสียหลักฐาน และคุณค่าของศิลปะ สถาปัตยกรรมตลอดจน เพื่อการดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว โดยขั้นตอนการอนุรักษ์นี้รวมไปถึงการบูรณะ หรือการปฏิสังขรณ์ หมายถึง การให้โบราณสถานคงสภาพเดิมมากที่สุด โดยการเสริมความมั่นคงในกรณีที่โบราณสถานนั้นมีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ หรือการก่อเพิ่มเติมด้วยวัสดุเดิม หรือวัสดุที่คล้ายของเดิม หรือในกรณีที่โบราณสถานนั้นอยู่ในสภาพทรุดพังทลาย แต่ยังมีชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมอยู่ครบถ้วน

1.3. ด้านการพัฒนาปรับปรุงเป็นแหล่งท่องเที่ยว คือการพัฒนา และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถให้ความรู้ทางด้านวิชาการ ตลอดจนความสุนทรีย์ของศิลปะที่หลงเหลือมาตั้งแต่โบราณแก่นักท่องเที่ยวได้ด้วยการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่โดยรอบให้เป็นระเบียบ และสวยงาม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งนักท่องเที่ยวที่ศึกษาหาความรู้ นักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อน ตลอดจนนักท่องเที่ยวทั่วไป ทั้งนี้ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อตัวโบราณสถานจนเกินไปนัก และต้องมีการดูแลรักษาให้คงสภาพเดิมต่อไปในระยะยาว

2. มาตรการการบริการการท่องเที่ยว ดำเนินงานโดยหน่วยงานภาครัฐ คือ กรมศิลปากร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) สำนักงานจังหวัด และภาคเอกชน ได้แก่

2.1. ด้านข้อมูลของโบราณสถาน เพื่อแสดงเรื่องราวความเป็นมาของโบราณสถานนั้นๆ ตามหลักฐานที่ได้จากการศึกษา เป็นการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว อาจเป็นป้ายแสดงข้อมูล หรือแผ่นพับแจก โดยใช้คำศัพท์ที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจตลอดจนแปลเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศด้วย

2.2. ด้านการคมนาคม เส้นทางการเข้าถึงโบราณสถานควรเป็นเส้นทางที่สามารถรองรับยานพาหนะที่นำนักท่องเที่ยวไปยังสถานนั้น ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์นั่ง หรือรถทัศนาจรขนาดใหญ่

2.3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เป็นสิ่งสำคัญที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งต้องมีไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภค เช่นห้องสุขาที่สะอาดและพอเพียง สถานที่จอดรถที่กว้างขวางพอจะจอดรถได้คราวละหลายคัน รวมทั้งรองรับพาหนะทุกประเภท ร้านจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่ม ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก โดยอาจเน้น งานหัตถกรรมในท้องถิ่น สถานที่พักแรมในละแวกใกล้เคียงกับโบราณสถาน อาจอยู่ในรูปของบ้านพัก (guest house) แทนอาคารพักแรมที่สูงหลายชั้น เพราะจะเป็นการบดบังทัศนียภาพของโบราณสถาน ขณะเดียวกันการก่อสร้างอาจกระทบกระเทือนต่อโบราณสถานได้

3. มาตรการด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดำเนินการโดยหน่วยงานหลายฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่น ได้แก่

3.1. การดำเนินการประชาสัมพันธ์ ถึงแหล่งโบราณสถานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อสื่อมวลชนแขนงต่างๆ อาทิเช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไปทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ตลอดจนต่างประเทศ รวมไปถึงผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวด้วย

3.2. การจัดทำเอกสารการนำเที่ยวโบราณสถาน ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นอาจเป็นแผ่นพับ หรือเป็นเล่ม แล้วแต่ความเหมาะสม และจำเป็น

3.3. การจัดงานประเพณี หรืองานเทศกาล หรืองานแสดงทางประวัติศาสตร์กับโบราณสถานโดยกำหนดระยะเวลาจัดงานที่แน่นอน ซึ่งผลพลอยได้จากการจัดงานเหล่านี้ คือ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และการดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวต่างถิ่น เช่น การจัดงานเทศกาลเที่ยวพิมายในช่วงเดียวกับประเพณีการแข่งเรือยาว โดยในงานมีการแสดงประกอบแสงเสียงชุดพิมายนาฏการที่ปราสาทหินพิมาย เป็นต้น

3.4. การเปิดอบรม หรือสัมมนาให้ความรู้ในเรื่องของศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้แก่บุคคลในท้องถิ่น เพื่อยกระดับเป็นมัคคุเทศก์ที่สามารถให้ความกระจ่าง และสามารถนำนักท่องเที่ยวชมโบราณสถาน ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านของตนได้ โดยมีวิทยากรผู้มีความรู้ และเชี่ยวชาญในเรื่องราวเหล่านี้เป็นผู้บรรยาย และบุคลากรที่จะเข้ารับการอบรมอาจเป็นผู้ประกอบอาชีพขับรถรับจ้าง เช่น สามล้อ หรือนักเรียน นักศึกษาในท้องถิ่น เป็นต้น

ดังนั้น โบราณสถานทุกแห่ง จึงต้องมีการพัฒนา และปรับปรุงให้พร้อมอยู่เสมอเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นโดยตลอดในอนาคต โดยกำหนดมาตรการและการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกันของทุกฝ่าย เพื่อให้โบราณสถานบังเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านวิชาการ และเพื่อการพักผ่อน โดยที่ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวทรัพยากรท่องเที่ยวนี้

ประวัติ และความสำคัญของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์

ประวัติ และความสำคัญ

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี มีประวัติความเป็นมา ดังนี้ (กรมศิลปากร. ม.ป.ป.)

กิจการพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยนั้น เริ่มมาประมาณ 100 ปีเศษ ครั้งแรกเกิดที่กรุงเทพมหานคร ต่อมาจึงได้รับการขยายงานมายังต่างจังหวัด สมเด็จฯกรมพระยาดำรงราชานุภาพ และสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัตติวงศ์ เมื่อทรงมีโอกาสเสด็จมาตรวจราชการที่เมืองลพบุรี และทรงพบว่ามีโบราณวัตถุจำนวนมาก ทิ้งกระจัดกระจายตามโบราณสถานต่างๆ สมควรให้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ เพื่อเก็บรักษาไว้ จึงได้ทรงมอบหมายให้ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ ดำเนินการตามแนวพระราชดำริดังกล่าว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จังหวัดลพบุรีจึงได้อุบัติขึ้น โดยจัดตั้งขึ้นที่พระที่นั่งจันทรพิศาล ในพระนารายณ์ราชนิเวศน์ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2467 มีชื่อแรกตั้งว่า “ลพบุรีพิพิธภัณฑ์” พัฒนาการของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่อง มีการขยายพื้นที่จัดแสดงจากพระที่นั่งองค์เดียว มายังพระที่นั่งองค์อื่นๆ และขอบข่ายเนื้อหาของการจัดการแสดงจากที่เน้นโบราณวัตถุที่พบที่เมืองลพบุรี และเรื่องศิลปะในประเทศไทย (สมัยทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี เชียงแสน สุโขทัย อู่ทอง อยุธยา รัตนโกสินทร์) ที่เป็นกรอบการจัดแสดงแบบดั้งเดิมของชาติ มาเป็นการแสดงที่เน้นประวัติศาสตร์สังคมของคนในภูมิภาคภาคกลางตอนบนโดยใช้หลักฐานทางโบราณวัตถุ เป็นประจักษ์พยาน ตีความพิสูจน์ให้เห็นชัดเจน รวมทั้งจัดแสดงเนื้อหาเฉพาะเรื่องที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด หรือภูมิภาคนี้ ต่อมา “ลพบุรีพิพิธภัณฑ์” ได้เปลี่ยนชื่อใหม่โดยประกาศอย่างเป็นทางการในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ พ.ศ.2478 ว่า “พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์” มีอาคารจัดแสดง รวม 3 อาคาร มีโบราณวัตถุจัดแสดงจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 ชิ้น เป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ รองจาก พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

การจัดแสดง

ที่หมู่พระที่นั่งพิมานมงกุฎ พระที่นั่งที่สร้างขึ้นในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นอาคารหลักของการจัดแสดงสำหรับพิพิธภัณฑ์นี้ พื้นที่ของหมู่พระที่นั่งพิมานมงกุฎชั้นล่าง จัดแสดงนิทรรศการถาวรสองเรื่อง คือ เรื่องยุคก่อนประวัติศาสตร์ของภาคกลางประเทศไทย ยุคสมัยดังกล่าวนี้มีอายุอย่างน้อยเมื่อราว 40,000 ปีมาแล้ว พบหลักฐานของมนุษย์ยุคนี้กระจายไปทั่วเกือบทุกอำเภอของจังหวัดลพบุรี และจังหวัดใกล้เคียง เช่น นครสวรรค์ ชัยนาท แต่โบราณวัตถุที่จัดแสดงส่วนใหญ่ได้จากการขุดค้นแหล่งโบราณคดีบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อ พ.ศ.2523 และ พ.ศ.2526 ที่สำคัญภาชนะดินเผาที่มีลวดลายขูดขีด หรือปั้นแปะ ติดอย่างสวยงาม

โครงกระดูกมนุษย์ ยุคดังกล่าวนี้ 3 โครง ในจำนวนนี้มีอยู่ 1 โครงที่มีองค์ประกอบพิเศษ คือ ได้ฝังศพพร้อมกับสุนัขในเวลาเดียวกัน จึงได้พบโครงกระดูกสุนัขนอนอยู่เคียงข้าง

การจัดแสดงเรื่องที่สองของพื้นที่ส่วนนี้คือ เรื่องภาคกลางประเทศไทย พ.ศ.800 – 1500 เป็นการแสดงประวัติศาสตร์ยุคแรกสุดของภาคกลางประเทศไทยที่รู้จักกันดีในชื่อสมมติว่า “สมัยทวารวดี” การจัดแสดงเรื่องราวของยุคดังกล่าวนี้ ยังได้จัดแสดงในหัวเรื่องย่อยๆอีก คือ เรื่องการตั้งถิ่นฐานที่ได้นำเสนอภาพถ่ายทางอากาศ แสดงรูปของการสร้างเมืองโดยการขุดคูน้ำสร้างคันดินล้อมรอบถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นชุมชนเมืองหลายรูปแบบ เช่น รูปสี่เหลี่ยมมุมมน รูปวงกลม เป็นต้น เรื่องศาสนสถาน ที่ได้แสดงหุ่นจำลองฐานสถูปหมายเลข 1 เมืองโคกไม้เดน อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ สถูปองค์นี้ได้พบการตกแต่งฐานสถูปด้วยรูปสัตว์ และชาดก เรื่องการค้าและการติดต่อกับโลกภายนอก ได้แสดงโบราณวัตถุทำจากต่างประเทศ แต่พบในประเทศไทย เช่น คันฉ่องสมัยราชวงศ์ถังของจีน ขวดแก้ว เปอร์เซีย เป็นต้น เรื่องเทคโนโลยี และการดำเนินชีวิต ที่ได้แสดงหัวข้อย่อยอีกหลายเรื่อง เช่น เทคโนโลยีของการโลหะกรรมยุคดังกล่าว โดยแสดงขั้นตอนการหล่อโลหะประเภทต่างๆ จากแม่พิมพ์หิน การทำภาชนะดินเผา เรื่องเหรียญเงินสมัยทวารวดี พิมพ์ตราพระอาทิตย์ ตราสังข์ ตราศรีวัตสะ ตราหม้อน้ำ เป็นต้น เรื่องเครื่องประดับร่างกาย เช่น กำไล ลูกปัด ตุ้มหู แหวน จากนั้นจะเป็นห้องแสดงเรื่อง การขุดแต่งวัดนครโกษา ที่กรมศิลปากรได้ดำเนินการขุดแต่งเมื่อ พ.ศ.2530 และได้พบว่าที่ฐานของสถูปองค์กลางที่มีกองดินทับถมนั้น เมื่อลอกชั้นดินออก ได้พบลวดลายปูนปั้นประดับตกแต่งฐานมากมายหลายรูปแบบ และสวยงาม เช่น รูปบุรุษ รูปสตรี รูปคนแคระ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้พบโบราณวัตถุอื่นๆ เช่น พระพิมพ์ เศียรพระพุทธรูป ล้วนแต่มีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 13 – 14 มุมแสดง เรื่อง อักษร และภาษา แสดงจารึกบนแท่งหินแผ่นดินเผา โดยใช้รูปแบบอักษรที่นำมาจากอินเดีย เช่น อักษรปัลลวะ อักษรเทวนาครี ที่นำมาใช้เขียนเป็นภาษาต่างๆ เช่น ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษามอญ ต่อจากนั้น คือ ห้องแสดง เรื่องศาสนา และความเชื่อ ได้จัดแสดงรูปเคารพเรื่องในศาสนาฮินดู เช่น เศียรพระวิษณุ สวมหมวกแขก ศาสนาพุทธทั้งลัทธิมหายาน และลัทธิหินยาน รวมทั้งเรื่องไสยศาสตร์ อันเป็นลักษณะความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนก่อนที่ศาสนาจากอินเดียจะเผยแพร่เข้ามา มุมดังกล่าวนี้ได้จัดแสดงรูปแบบตุ๊กตาดินเผารูปแบบต่างๆ ที่น่าสนใจ และมากแบบที่สุดเท่าที่มีในประเทศไทย ทั้งหมดนี้ คือ การจัดแสดงในพื้นที่ชั้นล่าง ซึ่งว่ากันว่า ในการจัดแสดงเรื่องสมัยประวัติศาสตร์ยุคแรกนั้น (สมัยทวารวดี) ไม่มีที่ใดแสดงเนื้อหาที่ละเอียดได้เท่ากับพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ จากนั้นผู้เข้าชมสามารถเดินออกได้อีกทางหนึ่ง ไม่ต้องย้อนทางเดิม เพื่อขึ้นสู่ชั้นที่สองของหมู่พระที่นั่งพิมานมงกุฎ ซึ่งเป็นพื้นที่จัดแสดงเนื้อหาอื่นๆต่อไป

ชั้นสอง หมู่พระที่นั่งพิมานมงกุฎห้องแรก จัดแสดงเรื่องสมัยอิทธิพลเขมร อายุราว พ.ศ.1500 – 1800 จัดแสดง ชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมทำด้วยหินทรายแบบเขมร เช่น ทับหลัง

สลักภาพพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ชิ้นส่วนราวสะพานรูปครุฑยุดนาค อีกมุมแสดง ศิลาจารึกอักษร และภาษาเขมรที่พบที่เมืองลพบุรี และเมื่อเดินเข้าไปส่วนในของอาคารชั้นแรก จะพบว่ามุมหนึ่ง ของห้องแสดงทับหลัง สลักรูป พระศิวะ และพระอุมา ประคองกันประทับนั่งบนหลังโคนนทิ และศีรษะทวารบาลรูปแบบ และขนาดต่างๆ อีกจำนวนหนึ่ง เมื่อเดินออกจากห้องนี้ จะเข้าไปยัง ส่วนที่เดิมเคยเป็นท้องพระโรงเล็ก ห้องนี้มีเพดานสูง จัดแสดงรูปสลักหินทรายที่จำนวนหนึ่งนั้น มีขนาดใหญ่ และส่วนใหญ่เป็นพระพุทธรูปนาคปรก ที่บางรูปแสดงความเป็นลักษณะท้องถิ่นชัดเจน จึงเรียกว่า ศิลปะแบบลพบุรี

เมื่อเดินลึกเข้าไปข้างในอีก จะเป็นแผ่นอักษรกำกับห้องจัดแสดงไว้ชัดเจนว่า แบบศิลปะ ในประเทศไทย นั่นก็คือ ได้รวบรวมเอารูปเคารพที่เป็นตัวแทนของศิลปะแบบต่างๆ เกือบทุกภูมิภาค ของประเทศไทย นำมาจัดแสดงไว้ในห้องนี้ เป็นต้นว่า ศิลปะเขมรพบที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศิลปะแบบสุโขทัย ศิลปะแบบเชียงแสน ศิลปะแบบศรีวิชัย ศิลปะแบบฟ้าแดดสูงยาง ศิลปะแบบลำพูน เป็นต้น สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุดในห้องจัดแสดงนี้ คือ พระพุทธรูปสัมฤทธิ์พบเพียงท่อนบนครองจีวร เป็นริ้วห่มเฉียง เป็นศิลปะแบบอมราวดี พบที่อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และท่อนบนประติมากรรมรูปพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ศิลปะอินเดียแบบปัลลวะ พบจากที่เดียวกัน ทั้งสองชิ้น มีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 10 นับเป็นรูปเคารพชุดที่เก่าที่สุดเท่าที่เคยพบในประเทศไทย และน่าจะนำเข้ามาพร้อมพ่อค้าชาวอินเดีย ห้องจัดแสดงนี้กล่าวกันว่าแต่เดิมคือ ห้องเสวย ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากนั้นจะพบห้องจัดแสดงขนาดเล็ก ที่เป็นส่วนเชื่อมต่อ ระหว่างห้องเสวยกับท้องพระโรงใหญ่ นั่นคือห้องจัดแสดง เรื่องเครื่องถ้วยที่พบในประเทศไทย มีตัวอย่างของเครื่องถ้วยที่ผลิตในประเทศไทย นับตั้งแต่เครื่องถ้วยบุรีรัมย์ เครื่องถ้วยสุโขทัย เครื่องถ้วยล้านนา เครื่องถ้วยเตาเผาแม่น้ำน้อย (จังหวัดสิงห์บุรี) เป็นต้น

เดินต่อไปขึ้นบันได ที่ทอดยาวสู่ชั้นสามของหมู่พระที่นั่งองค์นี้ คือ ห้องเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในฐานะที่พระองค์โปรดฯ ให้สร้างพระที่นั่งองค์นี้ และเคยประทับอยู่ ณ ที่นี่ พิพิธภัณฑ์จึงได้จัดแสดงพระราชประวัติ และพระราชกรณียกิจของพระองค์ โดยรวบรวมสิ่งของเครื่องใช้ส่วนพระองค์ หรือร่วมสมัย นำมาจัดแสดงประกอบ เช่น พระบรมสาทิสลักษณ์ฉลองพระองค์แบบยุโรป ฉลองพระองค์ไหมแบบไทย เงินพดด้วง ประทับตรามงกุฎ ซึ่งมีก้อนหนึ่ง หนักถึง 1 ชั่ง

เมื่อเสร็จจากการชมห้องนี้ จะเป็นทางออกโดยผ่านห้องแสดงห้องสุดท้ายของอาคาร คือ “หอศิลปะ” จุดมุ่งหมายของการแสดงห้องนี้ ก็เพื่อให้เห็นวิวัฒนาการของงานศิลปะไทย ที่เริ่มเป็นแบบสากลในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ยังมีจิตรกรสมัยใหม่ ที่ได้คิดแนวทางผสมผสาน ศิลปกรรมแบบจารีตดั้งเดิมกับแบบสากล เช่น งานของอังคาร กัลยาณพงศ์ ที่มีจัดแสดงในห้องนี้ ถึงสองรูป

ท่านอาจจะใช้เวลานานชั่วโมงถึงสองชั่วโมง หากจะชมห้องแสดงต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งหมด ของหมู่พระที่นั่งพิมานมงกุฎอย่างละเอียด และนั่นเป็นเพียงการชมการจัดแสดงเพียงอาคารเดียว ยังมีอาคารจัดแสดงอื่นๆอีก แต่หากเมื่อยนัก ก็ขอให้เดินไปนั่งพักใต้ต้นจัน หน้าพระที่นั่งพิมานมงกุฎ ที่แผ่กิ่งก้าน ร่มรื่น ต้นจันต้นนี้เป็นไม้ประวัติศาสตร์คู่วัง ด้วยมีขาดใหญ่ขนาด 3 คนโอบ จึงจะรอบ เติมความสดชื่นให้กับร่างกายด้วยน้ำดื่มเย็นๆ จากร้านขายของใกล้ๆนั้น ที่ทำเป็นป้อมไม้เล็กๆ ดูกลมกลืนกับสถานที่ นั่งพักสักครู่พอหายเหนื่อย ก็ออกเดินชมพิพิธภัณฑ์กันต่อไป โดยมุ่งสู่ อาคารจัดแสดงหลังที่สองของพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีหลังคาเป็นกระเบื้องเคลือบสีเหลือง ช่อฟ้าใบระกา ประดับกระจกสีทอง ชายคา และเพดานทาสีแดงเลือดนก ส่วนผนังนั้นสีขาวผ่อง เฉดสีทั้งมวล บอกความเป็นโลกของชาวตะวันออก แผ่นป้ายอธิบายสถานที่ติดตั้งไว้ระบุชื่ออาคารอย่างชัดเจนว่า “พระที่นั่งจันทรพิศาล” เดินก้าวข้ามผ่านธรณีประตูเข้าไป เพดานสูงสีแดงเข้ม เพิ่มความน่าเกรงขาม ให้กับพระที่นั่งองค์นี้ ภายในพระที่นั่งแบ่งเป็น ท้องพระโรงหน้า และท้องพระโรงใน ส่วนของท้องพระโรงหน้า พิพิธภัณฑ์ได้จัดแสดง เรื่องราวสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชไว้ในส่วนนี้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เข้าชมได้เข้าใจ และรู้เรื่องราวของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงมีความสำคัญต่อเมืองลพบุรี เริ่มต้นกันจากรูปวาดสีน้ำมันโดยจิตรกรผู้มีชื่อเสียงของไทย ชื่อ “จำรัส เกียรติก้อง” วาดก้อปปี้ รูปภาพพิมพ์เก่าแก่ดั้งเดิมในรัชสมัย สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในเหตุการณ์เมื่อครั้งทรงรับ พระราชสาสน์ของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งประเทศฝรั่งเศส ที่เอกอัคราชทูตเชอร์วาเลีย เดอ โชมองต์ นำมาทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ.2228 และยังจัดแสดงภาพประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ในรัชสมัยของพระองค์อีกจำนวนหนึ่ง เช่น ภาพออกพระวิสุทธิสุนทร(โกษาปาน) ภาพแผนที่กรุงศรีอยุธยา ภาพขบวนแห่เรือ นอกจากนี้โบราณวัตถุส่วนหนึ่งที่มีอายุในรัชสมัยนี้ ก็นำมาจัดแสดงเรียงรายตามตู้ด้วย เช่น ท่อน้ำดินเผา โคมแก้วที่เจียระไนเป็นรูปสมเด็จพระนารายณ์ ทรงช้างพระที่นั่ง และโบราณวัตถุส่วนหนึ่งที่ขุดพบในบ้านเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ เช่น เครื่องบูชา ในโบสถ์คริสตศาสนาทำด้วยเงิน ชิ้นส่วนศิลาจารึกภาษาละติน ลูกกระสุนปืนใหญ่ และเมื่อเดินต่อไป ถึงท้องพระโรงด้านใน ก็จะพบตู้พระธรรม ธรรมาสน์ที่มีอายุสมัยอยุธยา และรัตนโกสินทร์ โบราณวัตถุ ที่สำคัญในกลุ่มนี้ คือ บุษบกธรรมาสน์ที่ได้จากวัดมณีชลขันธ์ เมื่อ พ.ศ.2526 มีจารึกกำกับไว้ว่า สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2225 ซึ่งตรงกับปลายรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

จากพระที่นั่งองค์นี้ จะมีทางลงผ่านประตูลับแล เข้าไปสู่เขตที่มีตึกทรงคล้ายๆกัน เรียงราย หลายหลัง บริเวณนั้นเป็นเขตพระราชฐานชั้นใน ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว บางตึกได้รับการปรับปรุงให้เป็นห้องจัดแสดงถาวร คือ อาคารที่เคยเป็นห้องเครื่อง (เครื่องครัว) ปัจจุบันจัดแสดงศิลปวัตถุพื้นบ้านของท้องถิ่นนี้ เช่น กระท่อมชาวนา เครื่องมือการเกษตร เครื่องมือจับปลา กักปลา เป็นต้น นอกจากนั้น เทคโนโลยีในระดับ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” หลายอย่าง

ที่นับว่าจะหาดูได้ยาก เช่น การตีเหล็ก การปั้นหม้อ การทอผ้าโดยใช้กี่แบบพื้นเมือง ซึ่งแสดงถึงขั้นตอนวิธีทำต่างๆ ก็ถูกนำมาเสนอให้ชมในอาคารนี้เช่นกัน

พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ยังมีการจัดแสดงนิทรรศการพิเศษเป็นครั้งคราว ในแต่ละปีจะมีนิทรรศการพิเศษหลายเรื่อง ที่ผ่านมา เช่น เรื่องมอญบ้านบางขันหมาก เรื่อง 300 ปีดาราศาสตร์ไทย เรื่องการขุดแต่งหมู่บ้านโปรตุเกส เรื่องหนังใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ พิพิธภัณฑ์มีบริการห้องจำหน่ายของที่ระลึก และหนังสือ ที่ส่วนใหญ่จัดพิมพ์โดยกรมศิลปากรให้เลือกซื้ออีกด้วย

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ เปิดให้เข้าชมทุกวันพุธ – อาทิตย์ (ปิดวันจันทร์ – อังคาร และวันหยุดนักขัตฤกษ์) ค่าธรรมเนียมในการเข้าชม คนไทย 10 บาท ชาวต่างชาติ 30 บาท ภิกษุ – สามเณร นักเรียน นักศึกษาในเครื่องแบบเข้าชมฟรี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

ยุง และฟลาวเวอร์ (ชุลีพร ไกรเวียง. 2531: 48-49; อ้างอิงจาก Young & Flowers. 1978) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวใน Cook Country Forest Preserve Distric (CCFPD) ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อพื้นที่ และลักษณะของป่าไม้ตามธรรมชาติ ซึ่งมีความสงบ และไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติใดๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการนันทนาการ นักท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะพักแรมในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติมากกว่า

เดลีโอ (Deleo. 1983: 3638A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในหน้าที่การงาน และความพึงพอใจในเวลาว่างของผู้บริหารนันทนาการของเทศบาลรัฐนิวอิงแลนด์ สหรัฐอเมริกา โดยสำรวจผู้บริหารระดับผู้อำนวยการของหน่วยงานนันทนาการของเทศบาลรัฐนั้น จำนวน 285 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ พบว่า มีความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจในหน้าที่การงาน กับความพึงพอใจในเวลาว่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในด้านการบริการสังคม สัมฤทธิ์ผล ความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรม และความรับผิดชอบ คือแหล่งสำคัญสูงสุด 5 ประการของความพึงพอใจในหน้าที่การงาน และเวลาว่าง และมีความพึงพอใจในเวลาว่างมากกว่าความพึงพอใจในหน้าที่การงาน

เฮนดี และคณะ (Hendee; and Others. 1984: 60-64) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว จำนวน 140 คน ที่ไปท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าแถบตะวันตกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา 3 แห่ง โดยการสอบถาม และสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยว ร้อยละ 40 เห็นด้วยกับการจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าไปท่องเที่ยว เพื่อจะได้มีเงินไปใช้ในการพัฒนาเพื่อบริการ บำรุงรักษา แต่ในเรื่องการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว และการส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาลงทุนเพื่อพัฒนา มีความเห็นด้วยน้อย ร้อยละ 10 และเห็นด้วยกับการลดผลกระทบในพื้นที่โดยวิธีการกระจายกลุ่มนักท่องเที่ยวมากกว่า

เซบาลอส ลาสคูเรน (Celballos Lascurain. 1998: 111–112) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณอ่าวรอคซ์ เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการบริเวณอ่าวรอคซ์ เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย จำนวน 240 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ อัตราส่วน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้ประกอบการ คือ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว หรือสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ระดับการศึกษา และการให้คุณค่าต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปาร์คเกอร์ (Parker. 1999: 1118-1119A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวของเยาวชนในเมืองยองเกอร์ (Younger) มลรัฐนิวยอร์ค (New York) ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว โดยทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชน อายุระหว่าง 12-20 ปี จำนวน 480 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลความแปรปรวนทางเดียว โดยพิจารณาเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวถูกต้องมากที่สุด จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กระทรวงการท่องเที่ยวสาธารณรัฐมัลดีฟส์ (Ministry of Tourism, Republic of Maldives. 2004: online) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ประจำปี 2004 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวเกาะมัลดีฟส์ และเพื่อศึกษาแบบแผนการท่องเที่ยวและการใช้จ่ายในระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวเลือกเกาะมัลดีฟส์เป็นจุดหมายปลายทาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวทะเลเป็นหลัก ทั้งนี้ร้อยละ 30 ของกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์นี้ เป็นกลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการฮันนีมูน นอกเหนือจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล สปา และกิจกรรม เพื่อสุขภาพเป็นปัจจัยที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับผลสำรวจในปี1999 ส่วนผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวพบว่า การให้บริการของสนามบินอยู่ในระดับดี มีความพึงพอใจในระดับมากต่อการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในเมืองเมล

(Male) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของมัลดีฟส์ และมีความเห็นว่าบริการที่ได้รับมีความคุ้มค่า เมื่อเทียบกับเงินที่ใช้จ่ายไป โดยร้อยละ 95 จะแนะนำให้คนรู้จักเดินทางมาท่องเที่ยวที่มัลดีฟส์

งานวิจัยในประเทศไทย

สลักฤทัย เตียวตระกูล (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวเมืองพัทยา พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาหาดเมืองพัทยา ส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณเมืองพัทยา ส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจ ได้แก่ ความสะอาดของหาดทราย ความสะอาดของน้ำทะเล ความสะดวกของที่จอดรถ ฯลฯ นอกจากนี้พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก มีความพึงพอใจในเรื่องความกว้างของชายหาด และความเหมาะสมของแสงแดด ส่วนสิ่งที่ไม่พึงพอใจ คือ เรื่องความสะอาดของชายหาด ความสะอาดของน้ำทะเล เป็นต้น ซึ่งตรงกันข้ามกับนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อย ดังนั้น นักท่องเที่ยวที่มีอายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ ที่อยู่อาศัย และประสบการณ์เกี่ยวกับการเที่ยวชายทะเลต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมบริเวณหาดเมืองพัทยาแตกต่างกัน

จิราพร กองทอง (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวบริเวณด่านช่องจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปมากที่สุด คือ สินค้าราคาถูก กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไปเที่ยวบริเวณด่านช่องจอมเป็นครั้งแรก นอกจากนี้ ยังพบว่านักท่องเที่ยวพึงพอใจในความมีมิตรไมตรีของบุคคลในท้องถิ่น ที่จอดรถเพียงพอ ห้องน้ำสะอาดพอใช้ ความซื่อสัตย์ในการคิดราคาอาหาร และเครื่องดื่ม นักท่องเที่ยวส่วนมากเห็นว่ามีความปลอดภัย เมื่อไปท่องเที่ยวบริเวณด่านช่องจอม

สุรีพร ภัทราพรนันท์ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระดับปานกลาง โดยมีความรู้เรื่องเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากกว่าความรู้เรื่องการจัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชน มีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เชิงบวก หรือส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับปานกลางถึงสูง โดยมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติของจังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันตามสถานภาพสมรส การศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ธนภรณ์ เมทณีสดุดี (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อวีดีทัศน์ ศึกษาเฉพาะกรณีวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อวีดีทัศน์ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ และเกิดความต้องการเก็บประวัติการท่องเที่ยวของตนเอง และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล

และรูปแบบ ลักษณะการท่องเที่ยวต่อความพึงพอใจในการรับบริการสื่อวีดีทัศน์ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทาง มาชมวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร มีความพึงพอใจต่อการรับบริการสื่อวีดีทัศน์ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่มีผลทำให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อวีดีทัศน์แตกต่างกัน ได้แก่ สัญชาติ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษา

เยาวรี เจริญสวัสดิ์ (2543: ง) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อนันทนาการ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อทรัพยากรธรรมชาติ ในระดับปานกลาง ร้อยละ 61.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อายุ และความคาดหวังต่อการพักผ่อนหย่อนใจ โดยกลุ่มที่มีอายุน้อยมีความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมาก กลุ่มที่มีความคาดหวังต่อการพักผ่อนหย่อนใจในระดับสูงมีความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มที่ความคาดหวังปานกลาง และต่ำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความคาดหวังต่อการพักผ่อนหย่อนใจ โดยกลุ่มที่มีความคาดหวังต่อการพักผ่อนหย่อนใจระดับสูง มีความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มที่มีความคาดหวังปานกลาง และต่ำ

วิทยา เกียรติวัฒน์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก พบว่า นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ความชื่นชอบ กิจกรรม การท่องเที่ยว การรับรู้ข่าวสาร และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ระดับ .01 ส่วนเพศ อายุ สถานภาพสมรส แหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว พาหนะในการเดินทาง กลุ่มบุคคลที่เดินทางด้วย สถานที่พักแรม และประสบการณ์ การท่องเที่ยวอำเภออุ้มผาง มีผลต่อความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ถูกต้อง และมีการจัดกิจกรรมทางสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุษณีย์ ศรีภูมิ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในเขตฐานทัพเรือสัตหีบ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตฐานทัพเรือสัตหีบ ในระดับดีมากในเรื่องของความสะดวกในการเดินทาง ความสะดวกในการผ่านเข้า-ออก ความสวยงามของสภาพแวดล้อม การรักษาความสะอาด และการรักษาความปลอดภัย ในระดับค่อนข้างดีในเรื่องการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การประชาสัมพันธ์ และการจัดจำหน่ายของที่ระลึก ความคิดเห็นในเชิงบวก ดังนี้ การเยี่ยมชมศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล กิจกรรมค่ายพักแรม อาคารพิพิธภัณฑ์ทหารนาวิกโยธิน การเยี่ยมชมเรือรบหลวง ศูนย์อนุรักษ์

และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางทะเล การทัศนศึกษาบริเวณอ่าวสัตหีบ และกิจการสโมสรเรือใบ สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านอายุ และระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีความเห็นต่อการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ เพศ สถานภาพ อาชีพ รายได้ที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศศิธร สามารถ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไทยในจังหวัดกระบี่ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นพนักงานเอกชน มีรายได้ต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว พักค้างแรมในโรงแรม ใช้เวลาว่างวันหยุดตามเทศกาลในการเดินทางชอบกิจกรรมดำน้ำ / ชมปะการัง จำนวนเงินที่ใช้ในระหว่างท่องเที่ยว 4,001 - 5,000 บาท พักอยู่ในกระบี่ประมาณ 3 - 5 วัน มีความตั้งใจว่าในอนาคตจะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่อีกอย่างแน่นอน สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจกับความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกัน และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

พัชรา ลาภลือชัย (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า นักท่องเที่ยวเพศหญิง มาเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก และตลาดน้ำท่าคามากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 15 – 24 ปี สถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา หรือปวช. อาชีพเป็นพนักงานเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 6,500 บาท ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก และตลาดน้ำท่าคา มีความคล้ายคลึงกัน โดยพบว่าส่วนใหญ่ต้องการพักผ่อน เป็นแรงจูงใจในการท่องเที่ยว มีโอกาสท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดเสาร์–อาทิตย์ นักท่องเที่ยวจะร่วมเดินทางกับครอบครัวมากที่สุด โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารของตลาดน้ำดำเนินสะดวกมากกว่าตลาดน้ำท่าคา และแหล่งข้อมูลข่าวสารที่นักท่องเที่ยวได้รับมากที่สุด คือ โทรทัศน์ นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก และตลาดน้ำท่าคาอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ตลาดน้ำดำเนินสะดวกให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นมากที่สุด ส่วนตลาดน้ำท่าคาให้ความสำคัญกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนตลาดน้ำมากที่สุด และด้านการจัดการบริการทางการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก และตลาดน้ำท่าคาให้ความสำคัญเหมือนกัน คือผู้ขายควรมีอัธยาศัยไมตรีที่ดี และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว

วรวัตย์ สุวรรณภักดี (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง จำนวน 384 คน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26 - 45 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป เดินทางไปท่องเที่ยวแบบเช้าไป-เย็นกลับ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง เกี่ยวกับด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของบริเวณสถานที่ ด้านบริหารจัดการโดยทั่วไป ด้านบุคลากร ด้านทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งโดยรวม และจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา และลักษณะการมาท่องเที่ยว มีความคิดเห็น เห็นด้วย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริหารจัดการ โดยทั่วไปมีความคิดเห็น เห็นด้วย อยู่ในระดับปานกลาง

เสริมสกุล เสร็จกิจ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวไทย จำนวน 384 คน โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท / ธุรกิจส่วนตัว ส่วนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทยต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ทั้งโดยรวม และจำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสินค้าของที่ระลึก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ฉัตรชัย ลิ้มพรจิตรวิไล (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวไทย เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวไทย ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวไทยที่มาท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ 1. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 2. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ 3. เป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) และค่าความแปรปรวนทางเดียว พบว่า นักท่องเที่ยวไทยที่มาท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง

31 - 46 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท / ประกอบธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้ต่อเดือน 5,000 - 15,000 บาท ส่วนความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวไทยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น บริเวณชายหาด และการสาธารณูปโภค และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นเกี่ยวกับการจัดบริการเพื่อการท่องเที่ยว ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติโดยทั่วไป มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และนักท่องเที่ยวไทยที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่าง แต่ผู้ที่มีอาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิภาพร หนูอักษร (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไปท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จำนวน 384 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยกับข้อความ ในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านการบริหารจัดการโดยทั่วไป อยู่ในระดับมาก ในขณะที่มีความคิดเห็นด้วยกับข้อความในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และด้านบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง

เบญจมาศ กนกฉันท์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเข้าชมพิพิธภัณฑ์พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเข้าชมพิพิธภัณฑ์พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต ตามตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และประเภทของนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน เป็นชาย 174 คน หญิง 226 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการเข้าชมพิพิธภัณฑ์พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และนักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ อาชีพ และประเภทของนักท่องเที่ยวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเข้าชมพิพิธภัณฑ์พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต ไม่แตกต่างกัน

จากบทสรุปของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว มูลเหตุจูงใจในการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาค้นคว้าเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยใช้เป็นแนวคิดในการกำหนดตัวแปรที่ต้องการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ละเอียด ชัดเจน และสอดคล้องกับแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวชม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ในปีพ.ศ.2548 จำนวน130,457 คน (สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี. 2549: 4-5)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี กำหนดขนาดของกลุ่มโดยเทียบจาก ตารางประมาณการกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie ; & Morgan. 1970: 608) ได้จำนวน 384 คน ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างไว้มากกว่าที่กำหนดไว้จากตาราง คือ 400 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือประกอบการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ในแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการรวบรวมข้อมูล ที่ได้จากทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาประยุกต์เป็นลักษณะข้อคำถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบคำตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แบบสอบถามมีข้อความให้นักท่องเที่ยวแสดงความรู้สึกของความพึงพอใจ โดยจำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และ 3) ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน และการแปลความหมาย

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับข้อคำถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อวัดความต้องการเลือกตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นคะแนน และกำหนดน้ำหนักเพื่อแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538: 9) ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

การแปลความหมาย

การแปลความหมายของคะแนน เพื่อจัดระดับความพึงพอใจ โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินผลโดยอิงเกณฑ์ (Criteria Reference) หาค่าเฉลี่ยเพื่อทำการวิเคราะห์แปลผล คือ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
3.67 – 5.00	มาก
2.34 – 3.66	ปานกลาง
1.00 – 2.33	น้อย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเพิ่มเติมนอกเหนือจากคำถามที่ปรากฏในตอนที่ 2

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจการท่องเที่ยว แหล่งนันทนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งนันทนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

2. ขอคำปรึกษาจากคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และนันทนาการ เพื่อนำข้อคิดมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1. และข้อ 2. มาสร้างแบบสอบถามฉบับร่างโดยให้ครอบคลุมในเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ได้จำนวน 50 ข้อ แล้วนำเสนอต่อ ประธาน และกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ แก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ เหลือข้อคำถาม ที่นำไปดำเนินการต่อไป จำนวน 31 ข้อ

4. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแล้ว เสนอต่อประธาน และกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ ตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

4.2. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไข ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตามที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดุลยพินิจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง เป็นรายข้อว่า แต่ละข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องตามเนื้อหาที่ต้องการหรือไม่ โดยพิจารณาจากเกณฑ์น้ำหนักคะแนนของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 124)

คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องตามเนื้อหาที่ต้องการ

คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องตามเนื้อหาที่ต้องการ

คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องตามเนื้อหาที่ต้องการ

บันทึกผลคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับเนื้อหาที่ต้องการ และเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง (Index Content) เท่ากับ 0.5 หรือมากกว่า ไปใช้ในการสอบถาม ปรากฏว่ามีจำนวนข้อคำถามที่ใช้ได้ 30 ข้อ จาก 31 ข้อ

4.3. นำแบบสอบถามที่ผ่านขั้นตอนในข้อ 4.2. เสนอต่อประธาน และกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์อีกครั้ง แล้วจึงนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 40 คน แล้วนำผลข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 218) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8231 จึงนำไปใช้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และหนังสือนำจากบัณฑิตวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์ต่อผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล นัดหมาย วัน เวลา ในการเก็บข้อมูล

2. ดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 20 วัน โดยแจกแบบสอบถาม 420 ฉบับ และได้คืนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การจัดกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้อง และสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วคัดเลือกฉบับสมบูรณ์ไว้ได้จำนวน 400 ฉบับ จาก 420 ฉบับ จึงนำไปใช้ทั้ง 400 ฉบับ

2. หาค่าร้อยละจากแบบสอบถามตอนที่ 1 คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยทั่วไปของตัวแปรอิสระ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ แล้วนำเสนอข้อมูลรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ทั้งที่เป็นรายข้อ และรายด้าน แล้วนำเสนอข้อมูล รูปแบบตารางประกอบความเรียง

4. วิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1. และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way-Analysis of Variance) หรือทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2. ข้อ 3. ข้อ 4. และข้อ 5. และกรณีผลการทดสอบระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี แอล เอส ดี (LSD) (Least Significant Difference's Method) แล้วนำเสนอข้อมูล รูปแบบตารางประกอบความเรียง

5. นำแบบสอบถามในตอนที่ 3 คือ ข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) มาแจกแจงความถี่ที่ซ้ำๆ หรือใกล้เคียงกันมาจัดหมวดหมู่ แล้วลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาจากจำนวนความถี่ แล้วนำมาสรุปในรูปแบบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1. ค่าร้อยละ (%) โดยใช้สูตร (ประคอง กรรณสูตร. 2525: 73)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงค่าให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2. ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2537: 74)

$$\overline{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2537: 74)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1. หาดัชนีสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 124)

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC แทน ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2. การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α - Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 218)

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left[1-\frac{\sum s^2}{s_1^2}\right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum s_1^2$ แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

s_1^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถาม

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ค่าที (t-test) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 162)

$$t = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที

$\overline{X}_1, \overline{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่1 และกลุ่มที่2 ตามลำดับ

s_1^2, s_2^2 แทน ขนาดของกลุ่มที่1 และกลุ่มที่2 ตามลำดับ

3.2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม โดยทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) หรือทดสอบค่าเอฟ (F-test) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2537: 249)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณา F-distribution

MS_B แทน ค่า Mean Square ระหว่างกลุ่ม

MS_W แทน ค่า Mean Square ภายในกลุ่ม

3.3. ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference's Method) โดยใช้สูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2546: 258)

$$LSD = t_{1-\frac{\alpha}{2};n-k}\sqrt{MSE}\sqrt{\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j}}$$ (ค่า MSE ได้จาก 1-WAY ANOVA)

ถ้า $n_i = n_j$ จะทำให้ $LSD = t_{1-\frac{\alpha}{2};n-k}\sqrt{\frac{2MSE}{n_i}}$

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
%	แทน	ค่าร้อยละ
$\overline{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว มีจำนวน 400 คน นำมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ และเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ต่อด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลเกี่ยวกับสถานภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวน และค่าร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ (N = 400)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	165	41.25
หญิง	235	58.75
รวม	400	100.00
2. อายุ		
15 – 25 ปี	162	40.50
26 – 35 ปี	101	25.25
36 – 50 ปี	83	20.75
สูงกว่า 50 ปี	54	13.50
รวม	400	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	163	40.75
ระดับปริญญาตรี	200	50.00
สูงกว่าปริญญาตรี	37	9.25
รวม	400	100.00
4. รายได้		
น้อยกว่า 5,000 บาท	129	32.25
5,000 – 15,000 บาท	158	39.50
มากกว่า 15,000 บาท	113	28.25
รวม	400	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
5. อาชีพ		
นักเรียน / นักศึกษา	125	31.25
ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	161	40.25
ธุรกิจส่วนตัว	114	28.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มาท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี มีสถานภาพ ดังนี้ คือ

1. เพศ นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นเพศชาย จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.25 เป็นเพศหญิง จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75

2. อายุ นักท่องเที่ยวชาวไทย มีอายุ 15 – 25 ปี จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 อายุ 26 – 35 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 อายุ 36 – 50 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 และอายุสูงกว่า 50 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50

3. ระดับการศึกษา นักท่องเที่ยวชาวไทย มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.75 ระดับปริญญาตรี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25

4. รายได้ นักท่องเที่ยวชาวไทย มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 รายได้ 5,000 – 15,000 บาท จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 และรายได้มากกว่า 15,000 บาท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.25

5. อาชีพ นักท่องเที่ยวชาวไทย มีอาชีพเป็นนักเรียน / นักศึกษา จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 เป็นข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.25 และประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังปรากฏผลตามตาราง 2 - 11

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ที่มีต่อด้านการบริหารจัดการ (N = 400)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ความพึงพอใจ		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ			
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการในการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.11	.68	มาก
2. การติดต่อประสานงานเพื่อเข้าชมมีความสะดวกรวดเร็ว	4.00	.79	มาก
3. ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมมีความเหมาะสม	4.20	.80	มาก
4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	3.69	.90	มาก
5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก	3.65	.99	ปานกลาง
6. มีเอกสาร แผ่นพับ หรือข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเพื่อประกอบการเข้าชมได้อย่างสะดวก	3.71	1.05	มาก
7. ที่ตั้งอาคารมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงาม	4.34	.70	มาก
8. การจัดลำดับการเข้าชมพระที่นั่งต่างๆ มีความเหมาะสมสอดคล้อง	4.22	.72	มาก
9. การจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ภายในอาคารของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม	4.25	.71	มาก
10. มีการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชมและการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	3.74	.96	มาก
11. ท่านได้รับความสะดวก สบาย ในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.08	.76	มาก
รวม	4.00	.53	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = .53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.65, S.D. = .99) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ที่มีต่อด้านบุคลากรผู้ให้บริการ (N = 400)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ความพึงพอใจ		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ			
1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรีต่อนักท่องเที่ยว	3.84	.93	มาก
2. บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการมีความเหมาะสมแก่การให้บริการ	3.80	.87	มาก
3. บุคลากรผู้ให้บริการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.66	.99	ปานกลาง
4. บุคลากรให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน	3.72	.92	มาก
5. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมมีความรู้ ความสามารถในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.66	1.04	ปานกลาง
6. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ แก่นักท่องเที่ยว	3.64	1.10	ปานกลาง
7. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมสร้างบรรยากาศในการนำชมตลอดระยะเวลาการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้เป็นอย่างดี	3.59	1.09	มาก
รวม	3.70	.87	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.70, S.D. = .87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ ปานกลาง คือ ข้อ 3. บุคลากรผู้ให้บริการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในการให้บริการ แก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.66, S.D. = .99) ข้อ 5. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมมีความรู้ ความสามารถในการให้บริการ แก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.66, S.D. = 1.04) และข้อ 6. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมมีความสามารถ ในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ แก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.64, S.D. = 1.10) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ที่มีต่อด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (N = 400)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ความพึงพอใจ		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก			
1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะอาด เหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.44	.65	มาก
2. มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศดี และมีความปลอดภัย เหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.41	.69	มาก
3. มีสถานที่จอดรถให้นักท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย	3.75	.92	มาก
4. มีป้ายบอกเส้นทางการเดินชมอย่างชัดเจน	3.87	.85	มาก
5. เส้นทางการเดินชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะดวก และปลอดภัย	4.15	.75	มาก
6. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายคำบรรยาย เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ อย่างเหมาะสม	4.12	.82	มาก
7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย	3.70	1.02	มาก
8. สภาพโดยรวมของห้องจัดแสดงภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม	4.02	.81	มาก
9. มีห้องน้ำบริการอย่างเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ	3.86	.87	มาก
10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน	3.57	.92	ปานกลาง
11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ เหมาะสม	3.14	1.03	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ความพึงพอใจ		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์	3.41	1.00	ปานกลาง
รวม	3.87	.58	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.87, S.D. = .58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 3.57, S.D. = .92) ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.14, S.D. = 1.03) และข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.41, S.D. = 1.00) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน (N = 400)

ปัจจัยองค์ประกอบด้านต่างๆ	ความพึงพอใจ		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการบริหารจัดการ	4.00	.53	มาก
2. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	3.70	.87	มาก
3. ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.87	.58	มาก
รวมทุกด้าน	3.86	.58	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.86, S.D. = .58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายด้าน และรายข้อ โดยจำแนกตามตัวแปร เพศ (N = 400)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ชาย (N = 165)			หญิง (N = 235)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ						
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการในการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.05	.69	มาก	4.15	.67	มาก
2. การติดต่อประสานงานเพื่อเข้าชมมีความสะดวกรวดเร็ว	3.90	.79	มาก	4.07	.79	มาก
3. ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมมีความเหมาะสม	4.15	.83	มาก	4.23	.79	มาก
4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	3.51	.92	ปานกลาง	3.82	.86	มาก
5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก	3.56	.98	ปานกลาง	3.71	1.00	มาก
6. มีเอกสาร แผ่นพับ หรือข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเพื่อประกอบการเข้าชมได้อย่างสะดวก	3.66	1.05	ปานกลาง	3.75	1.06	มาก
7. ที่ตั้งอาคารมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงาม	4.24	.74	มาก	4.40	.67	มาก
8. การจัดลำดับการเข้าชมพระที่นั่งต่างๆ มีความเหมาะสม สอดคล้อง	4.16	.72	มาก	4.26	.72	มาก
9. การจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ภายในอาคารของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม	4.18	.72	มาก	4.30	.71	มาก
10. มีการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชมและการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	3.70	.91	มาก	3.77	.99	มาก
11. ท่านได้รับความสะดวก สบาย ในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.03	.72	มาก	4.11	.79	มาก
รวม	3.92	.53	มาก	4.05	.53	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ชาย (N = 165)			หญิง (N = 235)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ						
1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรีต่อนักท่องเที่ยว	3.74	.88	มาก	3.91	.96	มาก
2. บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการมีความเหมาะสมแก่การให้บริการ	3.75	.81	มาก	3.83	.91	มาก
3. บุคลากรผู้ให้บริการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.61	.96	ปานกลาง	3.70	1.01	มาก
4. บุคลากรให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน	3.61	.85	ปานกลาง	3.80	.96	มาก
5. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมมีความรู้ ความสามารถในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.53	.97	ปานกลาง	3.75	1.08	มาก
6. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ แก่นักท่องเที่ยว	3.56	1.06	ปานกลาง	3.69	1.13	มาก
7. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมสร้างบรรยากาศในการนำชมตลอดระยะเวลาการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้เป็นอย่างดี	3.52	1.06	ปานกลาง	3.63	1.10	ปานกลาง
รวม	3.62	.80	ปานกลาง	3.76	.91	มาก
ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก						
1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะอาด เหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.44	.67	มาก	4.43	.64	มาก
2. มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศดี และมีความปลอดภัยเหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.40	.69	มาก	4.42	.70	มาก
3. มีสถานที่จอดรถให้นักท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย	3.71	.93	มาก	3.78	.92	มาก
4. มีป้ายบอกเส้นทางการเดินชมอย่างชัดเจน	3.86	.87	มาก	3.87	.84	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ชาย (N = 165)			หญิง (N = 235)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
5. เส้นทางการเดินชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะดวก และปลอดภัย	4.12	.74	มาก	4.17	.77	มาก
6. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายคำบรรยาย เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ อย่างเหมาะสม	4.10	.83	มาก	4.14	.81	มาก
7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย	3.16	1.05	ปานกลาง	3.75	1.00	มาก
8. สภาพโดยรวมของห้องจัดแสดงภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม	3.95	.85	มาก	4.07	.78	มาก
9. มีห้องน้ำบริการอย่างเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ	3.89	.89	มาก	3.84	.86	มาก
10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน	3.60	.92	ปานกลาง	3.55	.93	ปานกลาง
11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ เหมาะสม	3.16	1.02	ปานกลาง	3.12	1.04	ปานกลาง
12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์	3.43	.97	ปานกลาง	3.39	1.02	ปานกลาง
รวม	3.86	.58	มาก	3.88	.59	มาก
รวมทุกด้าน	3.80	.55	มาก	3.90	.60	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นเพศชาย มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80, S.D. = .55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นเพศชาย ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.92, S.D. = .53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.51, S.D. = .92) ข้อ 5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.56, S.D. = .98) และ ข้อ 6. มีเอกสาร แผ่นพับ หรือข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเพื่อประกอบการเข้าชมได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.66, S.D. = 1.05) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นเพศชาย ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.62, S.D. = .80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรีต่อนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.74, S.D. = .88) และข้อ 2. บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการมีความเหมาะสมแก่การให้บริการ ($\overline{X}$ = 3.56, S.D. = .98) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นเพศชาย ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.86, S.D. = .58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย ($\overline{X}$ = 3.16, S.D. = 1.05) ข้อ 10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 3.60, S.D. = .92) ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ และเหมาะสม($\overline{X}$ = 3.16, S.D. = 1.02) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.43, S.D. = .97) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.90, S.D. = .60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นเพศหญิง ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.05, S.D. = .53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นเพศหญิง ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.76, S.D. = .91) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 7. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมสร้างบรรยากาศในการนำชมตลอดระยะเวลาการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้เป็นอย่างดี ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = 1.10) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นเพศหญิง ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.88, S.D. = .59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 3.55, S.D. = .93) ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ และเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.12, S.D. = 1.04) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.39, S.D. = 1.02) นอกนั้นทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายด้าน และรายข้อ โดยจำแนกตามตัวแปร อายุ (N = 400)

ปัจจัยองค์ประกอบ	15 – 25 ปี (N = 162)			26 – 35 ปี (N = 101)			36 – 50 ปี (N = 83)			สูงกว่า 50 ปี (N = 54)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ												
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการในการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.17	.58	มาก	3.93	.77	มาก	4.12	.66	มาก	4.27	.73	มาก
2. การติดต่อประสานงานเพื่อเข้าชมมีความสะดวกรวดเร็ว	3.99	.73	มาก	3.79	.86	มาก	4.14	.70	มาก	4.22	.88	มาก
3. ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมมีความเหมาะสม	4.24	.75	มาก	4.12	.79	มาก	4.12	.81	มาก	4.20	.97	มาก
4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	3.79	.83	มาก	3.46	.90	ปานกลาง	3.63	.93	ปานกลาง	3.92	.98	มาก
5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก	3.79	.96	มาก	3.27	.86	ปานกลาง	3.66	1.10	ปานกลาง	3.92	.98	มาก
6. มีเอกสาร แผ่นพับ หรือข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเพื่อประกอบการเข้าชมได้อย่างสะดวก	3.79	.98	มาก	3.50	1.03	ปานกลาง	3.80	1.10	มาก	3.74	1.20	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	15 – 25 ปี (N = 162)			26 – 35 ปี (N = 101)			36 – 50 ปี (N = 83)			สูงกว่า 50 ปี (N = 54)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
7. ที่ตั้งอาคารมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงาม	4.39	.67	มาก	4.16	.77	มาก	4.42	.68	มาก	4.38	.68	มาก
8. การจัดลำดับการเข้าชมพระที่นั่งต่างๆ มีความเหมาะสมสอดคล้อง	4.29	.67	มาก	4.00	.83	มาก	4.26	.64	มาก	4.38	.71	มาก
9. การจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ภายในอาคารของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์มีความเหมาะสม	4.35	.70	มาก	4.08	.81	มาก	4.24	.61	มาก	4.29	.69	มาก
10. มีการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชมและการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	3.87	.89	มาก	3.31	.96	ปานกลาง	3.71	.96	มาก	4.20	.83	มาก
11. ท่านได้รับความสะดวก สบาย ในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.07	.73	มาก	3.94	.85	มาก	4.13	.69	มาก	4.31	.74	มาก
รวม	4.07	.48	มาก	3.78	.57	มาก	4.03	.50	มาก	4.17	.55	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	15 – 25 ปี (N = 162)			26 – 35 ปี (N = 101)			36 – 50 ปี (N = 83)			สูงกว่า 50 ปี (N = 54)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ												
1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรีต่อนักท่องเที่ยว	4.00	.86	มาก	3.55	.98	ปานกลาง	3.77	.97	มาก	4.03	.84	มาก
2. บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการมีความเหมาะสมแก่การให้บริการ	3.90	.85	มาก	3.54	.84	ปานกลาง	3.72	.94	มาก	4.09	.75	มาก
3. บุคลากรผู้ให้บริการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.81	.94	มาก	3.28	.95	ปานกลาง	3.68	1.04	มาก	3.88	.92	มาก
4. บุคลากรให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน	3.83	.88	มาก	3.44	.87	ปานกลาง	3.63	.99	ปานกลาง	4.03	.86	มาก
5. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมมีความรู้ ความสามารถในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.81	1.01	มาก	3.32	.97	ปานกลาง	3.59	1.08	ปานกลาง	3.94	1.03	มาก
6. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ แก่นักท่องเที่ยว	3.78	1.01	มาก	3.29	1.06	ปานกลาง	3.59	1.14	ปานกลาง	3.94	.99	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	15 – 25 ปี (N = 162)			26 – 35 ปี (N = 101)			36 – 50 ปี (N = 83)			สูงกว่า 50 ปี (N = 54)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
7. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมสร้างบรรยากาศในการนำชมตลอดระยะเวลาการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ ได้เป็นอย่างดี	3.69	1.08	มาก	3.25	1.07	ปานกลาง	3.54	1.08	ปานกลาง	3.98	.98	มาก
รวม	3.83	.82	มาก	3.38	.81	ปานกลาง	3.64	.96	ปานกลาง	3.98	.80	มาก
ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก												
1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะอาด เหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.53	.63	มาก	4.29	.64	มาก	4.43	.64	มาก	4.44	.74	มาก
2. มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศดี และมีความปลอดภัย เหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.53	.58	มาก	4.26	.78	มาก	4.36	.69	มาก	4.42	.81	มาก
3. มีสถานที่จอดรถให้นักท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย	3.80	.88	มาก	3.46	.94	ปานกลาง	3.77	.92	มาก	4.12	.89	มาก
4. มีป้ายบอกเส้นทางการเดินชมอย่างชัดเจน	3.92	.86	มาก	3.59	.89	ปานกลาง	3.90	.80	มาก	4.16	.88	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	15 – 25 ปี (N = 162)			26 – 35 ปี (N = 101)			36 – 50 ปี (N = 83)			สูงกว่า 50 ปี (N = 54)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
5. เส้นทางการเดินชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะดวก และปลอดภัย	4.21	.72	มาก	3.94	.77	มาก	4.15	.72	มาก	4.37	.80	มาก
6. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายคำบรรยาย เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ อย่างเหมาะสม	4.20	.85	มาก	3.93	.85	มาก	4.10	.69	มาก	4.27	.81	มาก
7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย	3.78	1.07	มาก	3.45	.97	ปานกลาง	3.69	.93	มาก	3.90	1.01	มาก
8. สภาพโดยรวมของห้องจัดแสดงภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม	4.12	.79	มาก	3.77	.89	มาก	4.06	.73	มาก	4.16	.74	มาก
9. มีห้องน้ำบริการอย่างเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ	3.93	.88	มาก	3.66	.93	ปานกลาง	3.89	.78	มาก	3.98	.85	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	15 – 25 ปี (N = 162)			26 – 35 ปี (N = 101)			36 – 50 ปี (N = 83)			สูงกว่า 50 ปี (N = 54)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน	3.62	.95	ปานกลาง	3.27	.87	ปานกลาง	3.61	.92	ปานกลาง	3.90	.83	มาก
11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ เหมาะสม	3.17	1.08	ปานกลาง	2.92	.93	ปานกลาง	3.20	1.05	ปานกลาง	3.37	.97	ปานกลาง
12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึกของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์	3.54	.99	ปานกลาง	3.06	1.04	ปานกลาง	3.38	.96	ปานกลาง	3.66	.89	ปานกลาง
รวม	3.95	.55	มาก	3.63	.61	ปานกลาง	3.88	.56	มาก	4.06	.56	มาก
รวมทุกด้าน	3.95	.53	มาก	3.60	.57	ปานกลาง	3.85	.60	มาก	4.07	.57	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 15 – 25 ปี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95, S.D. = .53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 15 – 25 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.07, S.D. = .48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 15 – 25 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83, S.D. = .82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 15 – 25 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95, S.D. = .55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 3.62, S.D. = .95) ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ และเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.17, S.D. = 1.08) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.54, S.D. = .99) นอกนั้นทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 26 – 35 ปี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.60, S.D. = .57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 26 – 35 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78, S.D. = .57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.46, S.D. = .90) ข้อ 5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชม ท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.27, S.D. = .86) ข้อ 6. มีเอกสาร แผ่นพับ หรือข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเพื่อประกอบการเข้าชมได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.50, S.D. = 1.03) และ ข้อ 10. มีการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ($\overline{X}$ = 3.31, S.D. = .96) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 26 – 35 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.38, S.D. = .81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 26 – 35 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = .61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะอาด เหมาะแก่การท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 4.29, S.D. = .64) ข้อ 2. มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศดีและมีความปลอดภัยเหมาะแก่การท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 4.26, S.D. = .78) ข้อ 5. เส้นทางการเดินชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะดวก และปลอดภัย($\overline{X}$ = 3.94, S.D. = .77) ข้อ 6. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายคำบรรยาย เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ อย่างเหมาะสม นอกนั้นทุกข้อ ($\overline{X}$ = 4.20, S.D. = .85) และ ข้อ 8. สภาพโดยรวมของห้องจัดแสดงภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.77, S.D. = .89) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 36 - 50 ปี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.85, S.D. = .60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 36 - 50 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.03, S.D. = .50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = .93) และ ข้อ 5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชม ท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.66, S.D. = 1.10) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 36 - 50 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.64, S.D. = .96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรีต่อนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.77, S.D. = .97) ข้อ 2. บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการมีความเหมาะสมแก่การให้บริการ ($\overline{X}$ = 3.72, S.D. = .94) และ ข้อ 3. บุคลากรผู้ให้บริการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.68, S.D. = 1.04) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 36 - 50 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.88, S.D. = .56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 3.61, S.D. = .92) ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ และเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.20, S.D. = 1.05) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.38, S.D. = .96) นอกนั้นทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุสูงกว่า 50 ปี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.07, S.D. = .57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุสูงกว่า 50 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.17, S.D. = .55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุสูงกว่า 50 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = .80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุสูงกว่า 50 ปี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.06, S.D. = .56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ และเหมาะสม($\overline{X}$ = 3.37, S.D. = .97) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.66, S.D. = .89) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยเป็นรายด้าน และรายข้อ โดยจำแนกตามตัวแปร ระดับการศึกษา (N = 400)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 163)			ระดับปริญญาตรี (N = 200)			สูงกว่าปริญญาตรี (N = 37)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ									
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการในการเข้าชม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.13	.68	มาก	4.11	.68	มาก	4.05	.70	มาก
2. การติดต่อประสานงานเพื่อเข้าชมมีความสะดวก รวดเร็ว	4.04	.77	มาก	4.01	.78	มาก	3.75	.89	มาก
3. ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมมีความเหมาะสม	4.24	.81	มาก	4.18	.79	มาก	4.16	.86	มาก
4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	3.78	.88	มาก	3.64	.91	ปานกลาง	3.59	.92	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 163)			ระดับปริญญาตรี (N = 200)			สูงกว่าปริญญาตรี (N = 37)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก	3.76	1.03	มาก	3.63	.96	ปานกลาง	3.27	.93	ปานกลาง
6. มีเอกสาร แผ่นพับ หรือข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเพื่อประกอบการเข้าชมได้อย่างสะดวก	3.72	1.10	มาก	3.70	1.04	มาก	3.75	.95	มาก
7. ที่ตั้งอาคารมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงาม	4.36	.70	มาก	4.35	.68	มาก	4.18	.81	มาก
8. การจัดลำดับการเข้าชมพระที่นั่งต่างๆ มีความเหมาะสม สอดคล้อง	4.29	.67	มาก	4.21	.71	มาก	4.02	.98	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 163)			ระดับปริญญาตรี (N = 200)			สูงกว่าปริญญาตรี (N = 37)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
9. การจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ภายในอาคารของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม	4.30	.64	มาก	4.28	.73	มาก	3.89	.80	มาก
10. มีการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชมและการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	3.80	.89	มาก	3.72	.99	มาก	3.54	1.06	ปานกลาง
11. ท่านได้รับความสะดวก สบาย ในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.12	.73	มาก	4.09	.75	มาก	3.86	.94	มาก
รวม	4.05	.49	มาก	3.99	.54	มาก	3.82	.66	มาก
ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ									
1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรีต่อนักท่องเที่ยว	3.82	.88	มาก	3.92	.95	มาก	3.54	.98	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 163)			ระดับปริญญาตรี (N = 200)			สูงกว่าปริญญาตรี (N = 37)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
2. บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการมีความเหมาะสมแก่การให้บริการ	3.80	.88	มาก	3.87	.85	มาก	3.43	.86	ปานกลาง
3. บุคลากรผู้ให้บริการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.66	.93	ปานกลาง	3.74	1.00	มาก	3.21	1.05	ปานกลาง
4. บุคลากรให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน	3.72	.86	มาก	3.78	.93	มาก	3.37	1.03	ปานกลาง
5. บุคลากรผู้ให้บริการนำชม มีความรู้ความสามารถในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.64	.99	ปานกลาง	3.75	1.02	มาก	3.24	1.23	ปานกลาง
6. บุคลากรผู้ให้บริการนำชม มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์แก่นักท่องเที่ยว	3.65	1.05	ปานกลาง	3.69	1.10	มาก	3.29	1.30	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 163)			ระดับปริญญาตรี (N = 200)			สูงกว่าปริญญาตรี (N = 37)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
7. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมสร้างบรรยากาศในการนำชมตลอดระยะเวลาการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ ได้เป็นอย่างดี	3.65	1.05	ปานกลาง	3.63	1.06	ปานกลาง	3.13	1.29	ปานกลาง
รวม	3.70	.80	มาก	3.77	.88	มาก	3.32	1.02	ปานกลาง
ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก									
1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ มีความสะอาดเหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.52	.66	มาก	4.40	.64	มาก	4.24	.68	มาก
2. มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศดีและมีความปลอดภัยเหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.45	.71	มาก	4.43	.66	มาก	4.16	.79	มาก
3. มีสถานที่จอดรถให้นักท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย	3.88	.92	มาก	3.69	.90	มาก	3.51	.98	ปานกลาง
4. มีป้ายบอกเส้นทางการเดินชมอย่างชัดเจน	3.96	.89	มาก	3.86	.76	มาก	3.45	1.01	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 163)			ระดับปริญญาตรี (N = 200)			สูงกว่าปริญญาตรี (N = 37)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
5. เส้นทางการเดินชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะดวก และปลอดภัย	4.17	.81	มาก	4.17	.69	มาก	3.97	.83	มาก
6. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายคำบรรยาย เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ อย่างเหมาะสม	4.17	.82	มาก	4.11	.79	มาก	3.97	1.01	มาก
7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย	3.86	1.00	มาก	3.60	1.02	ปานกลาง	3.51	.87	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 163)			ระดับปริญญาตรี (N = 200)			สูงกว่าปริญญาตรี (N = 37)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
8. สภาพโดยรวมของห้องจัดแสดงภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม	4.09	.84	มาก	4.00	.77	มาก	3.89	.87	มาก
9. มีห้องน้ำบริการอย่างเพียงพอและถูกสุขลักษณะ	4.00	.88	มาก	3.81	.86	มาก	3.54	.80	ปานกลาง
10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน	3.72	.97	มาก	3.49	.88	ปานกลาง	3.35	.85	ปานกลาง
11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่มอย่างเพียงพอ เหมาะสม	3.31	1.05	ปานกลาง	3.02	1.01	ปานกลาง	3.00	.94	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	ต่ำกว่าปริญญาตรี (N = 163)			ระดับปริญญาตรี (N = 200)			สูงกว่าปริญญาตรี (N = 37)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึกของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์	3.58	1.03	ปานกลาง	3.37	.93	ปานกลาง	2.81	1.02	ปานกลาง
รวม	3.98	.59	มาก	3.83	.54	มาก	3.61	.68	ปานกลาง
รวมทุกด้าน	3.91	.55	มาก	3.86	.57	มาก	3.58	.72	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.91, S.D. = .55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ที่มาท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.05, S.D. = .49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ที่มาท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.70, S.D. = .80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรีต่อนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.82, S.D. = .88) ข้อ 2. บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการมีความเหมาะสมแก่การให้บริการ ($\overline{X}$ = 3.80, S.D. = .88) และ ข้อ 4. บุคลากรให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน ($\overline{X}$ = 3.72, S.D. = .86) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ที่มาท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = .59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ และเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.31, S.D. = 1.05) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.58, S.D. = 1.03) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.86, S.D. = .57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่มาท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99, S.D. = .54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4. มีมาตรฐาน ด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.64, S.D. = .91) และ ข้อ 5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = .96) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.77, S.D. = .88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 7. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมสร้างบรรยากาศในการนำชมตลอดระยะเวลาการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้เป็นอย่างดี ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = 1.06) นอกนั้นทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83, S.D. = .54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย ($\overline{X}$ = 3.60, S.D. = 1.02) ข้อ 10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 3.49, S.D. = .88) ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่มอย่างเพียงพอ เหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.02, S.D. = 1.01) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึกของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.37, S.D. = .93) นอกนั้นทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.61, S.D. = .68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.82, S.D. = .66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = .92) ข้อ 5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.27, S.D. = .93) และข้อ 10. มีการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ($\overline{X}$ = 3.54, S.D. = 1.06) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.32, S.D. = 1.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.61, S.D. = .68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะอาด เหมาะแก่การท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 4.24, S.D. = .68) ข้อ 2. มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศดี และมีความปลอดภัยเหมาะแก่การท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 4.16, S.D. = .79) ข้อ 5. เส้นทางการเดินชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ มีความสะดวก และปลอดภัย ($\overline{X}$ = 3.97, S.D. = .83) ข้อ 6. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายคำบรรยาย เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ อย่างเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.97, S.D. = 1.01) และ ข้อ 8. สภาพโดยรวมของห้องจัดแสดงภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.89, S.D. = .87) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายด้าน และรายข้อ โดยจำแนกตามตัวแปร รายได้ (N = 400)

ปัจจัยองค์ประกอบ	น้อยกว่า 5,000 บาท (N = 129)			5,000 – 15,000 บาท (N = 158)			มากกว่า 15,000 บาท (N = 113)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ									
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการในการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.17	.60	มาก	4.09	.72	มาก	4.07	.71	มาก
2. การติดต่อประสานงานเพื่อเข้าชมมีความสะดวก รวดเร็ว	4.06	.74	มาก	3.91	.85	มาก	4.05	.76	มาก
3. ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมมีความเหมาะสม	4.21	.81	มาก	4.20	.73	มาก	4.18	.90	มาก
4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	3.95	.78	มาก	3.59	.87	ปานกลาง	3.54	1.00	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	น้อยกว่า 5,000 บาท (N = 129)			5,000 – 15,000 บาท (N = 158)			มากกว่า 15,000 บาท (N = 113)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก	3.89	.99	มาก	3.60	.92	ปานกลาง	3.45	1.06	ปานกลาง
6. มีเอกสาร แผ่นพับหรือข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเพื่อประกอบการเข้าชมได้อย่างสะดวก	3.80	1.02	มาก	3.68	1.01	มาก	3.66	1.15	ปานกลาง
7. ที่ตั้งอาคารมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงาม	4.41	.72	มาก	4.27	.67	มาก	4.34	.72	มาก
8. การจัดลำดับการเข้าชมพระที่นั่งต่างๆ มีความเหมาะสม สอดคล้อง	4.35	.69	มาก	4.18	.68	มาก	4.14	.81	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	น้อยกว่า 5,000 บาท (N = 129)			5,000 – 15,000 บาท (N = 158)			มากกว่า 15,000 บาท (N = 113)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
9. การจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ภายในอาคารของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม	4.38	.66	มาก	4.19	.72	มาก	4.18	.75	มาก
10. มีการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชมและการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	3.97	.83	มาก	3.69	.97	มาก	3.53	1.02	ปานกลาง
11. ท่านได้รับความสะดวก สบาย ในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.06	.78	มาก	4.10	.71	มาก	4.07	.82	มาก
รวม	4.12	.48	มาก	3.95	.54	มาก	3.93	.58	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	น้อยกว่า 5,000 บาท (N = 129)			5,000 – 15,000 บาท (N = 158)			มากกว่า 15,000 บาท (N = 113)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ									
1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรีต่อนักท่องเที่ยว	4.08	.85	มาก	3.75	.87	มาก	3.69	1.04	มาก
2. บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการมีความเหมาะสมแก่การให้บริการ	3.96	.88	มาก	3.79	.80	มาก	3.62	.92	ปานกลาง
3. บุคลากรผู้ให้บริการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.92	.96	มาก	3.63	.91	ปานกลาง	3.41	1.05	ปานกลาง
4. บุคลากรให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน	3.89	.90	มาก	3.70	.84	มาก	3.53	1.00	ปานกลาง
5. บุคลากรผู้ให้บริการนำชม มีความรู้ความสามารถ ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.84	1.07	มาก	3.71	.88	มาก	3.38	1.15	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	น้อยกว่า 5,000 บาท (N = 129)			5,000 – 15,000 บาท (N = 158)			มากกว่า 15,000 บาท (N = 113)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
6. บุคลากรผู้ให้บริการนำชม มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ แก่นักท่องเที่ยว	3.81	1.13	มาก	3.68	1.01	มาก	3.38	1.17	ปานกลาง
7. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมสร้างบรรยากาศในการนำชมตลอดระยะเวลาการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ ได้เป็นอย่างดี	3.75	1.11	มาก	3.65	.98	ปานกลาง	3.31	1.15	ปานกลาง
รวม	3.89	.84	มาก	3.70	.78	มาก	3.48	.96	ปานกลาง
ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก									
1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ มีความสะอาดเหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.56	.61	มาก	4.36	.68	มาก	4.40	.64	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	น้อยกว่า 5,000 บาท (N = 129)			5,000 – 15,000 บาท (N = 158)			มากกว่า 15,000 บาท (N = 113)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
2. มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศดี และมีความปลอดภัยเหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.55	.61	มาก	4.39	.70	มาก	4.28	.76	มาก
3. มีสถานที่จอดรถให้นักท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย	3.86	.91	มาก	3.67	.89	มาก	3.75	.98	มาก
4. มีป้ายบอกเส้นทางการเดินชมอย่างชัดเจน	3.92	.83	มาก	3.87	.83	มาก	3.80	.91	มาก
5. เส้นทางการเดินชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะดวก และปลอดภัย	4.24	.73	มาก	4.08	.78	มาก	4.15	.73	มาก
6. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายคำบรรยาย เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ อย่างเหมาะสม	4.23	.87	มาก	4.10	.77	มาก	4.04	.82	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	น้อยกว่า 5,000 บาท (N = 129)			5,000 – 15,000 บาท (N = 158)			มากกว่า 15,000 บาท (N = 113)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย	3.86	1.10	มาก	3.74	.95	มาก	3.46	.98	ปานกลาง
8. สภาพโดยรวมของห้องจัดแสดงภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม	4.13	.82	มาก	4.02	.81	มาก	3.91	.79	มาก
9. มีห้องน้ำบริการอย่างเพียงพอและถูกสุขลักษณะ	3.96	.89	มาก	3.84	.88	มาก	3.76	.84	มาก
10.มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน	3.68	.97	มาก	3.55	.89	ปานกลาง	3.46	.91	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	น้อยกว่า 5,000 บาท (N = 129)			5,000 – 15,000 บาท (N = 158)			มากกว่า 15,000 บาท (N = 113)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ เหมาะสม	3.17	1.12	ปานกลาง	3.10	.98	ปานกลาง	3.15	1.00	ปานกลาง
12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึกของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์	3.57	1.02	ปานกลาง	3.39	1.00	ปานกลาง	3.23	.97	ปานกลาง
รวม	3.98	.57	มาก	3.84	.58	มาก	3.78	.59	มาก
รวมทุกด้าน	4.00	.55	มาก	3.83	.56	มาก	3.73	.62	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = .55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12, S.D. = .48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.89, S.D. = .84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวย ความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = .57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ และเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.17, S.D. = 1.12) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.57, S.D. = 1.02) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 5,000 – 15,000 บาท มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83, S.D. = .56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 5,000 – 15,000 บาท ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95, S.D. = .54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4. มีมาตรฐาน ด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = .87) และ ข้อ 5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.60, S.D. = .92) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 5,000 – 15,000 บาท ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.70, S.D. = .78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง คือ ข้อ 3. บุคลากรผู้ให้บริการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = .91) และ ข้อ 7. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมสร้างบรรยากาศในการนำชม ตลอดระยะเวลา

การเข้าชม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้เป็นอย่างดี ($\overline{X}$ = 3.65, S.D. = .98) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 5,000 – 15,000 บาท ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวย ความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.84, S.D. = .58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 3.55, S.D. = .89) ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ เหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.10, S.D. = .98) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.39, S.D. = 1.00) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ มากกว่า 15,000 บาท มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.73, S.D. = .62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ มากกว่า 15,000 บาท ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.93, S.D. = .58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.54, S.D. = 1.00) ข้อ 5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.45, S.D. = 1.06) ข้อ 6. มีเอกสาร แผ่นพับ หรือข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเพื่อประกอบ การเข้าชมได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.66, S.D. = 1.15) และข้อ 10. มีการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ($\overline{X}$ = 3.53, S.D. = 1.02) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ มากกว่า 15,000 บาท ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.48, S.D. = .96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรีต่อนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.69, S.D. = 1.04) นอกนั้น ทุกข้อ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ มากกว่า 15,000 บาท ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวย ความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78, S.D. = .59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

สมเด็จพระนารายณ์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย ($\overline{X}$ = 3.46, S.D. = .98) ข้อ 10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัย ในทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 3.46, S.D. = .91) ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่มอย่างเพียงพอ เหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.15, S.D. = 1.00) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.23, S.D. = .97) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายด้าน และรายข้อ โดยจำแนกตามตัวแปร อาชีพ (N = 400)

ปัจจัยองค์ประกอบ	นักเรียน / นักศึกษา (N = 125)			ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ (N = 161)			ธุรกิจส่วนตัว (N = 114)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ									
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการในการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.22	.56	มาก	4.08	.74	มาก	4.03	.70	มาก
2. การติดต่อประสานงานเพื่อเข้าชมมีความสะดวก รวดเร็ว	4.09	.73	มาก	3.99	.82	มาก	3.92	.81	มาก
3. ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมมีความเหมาะสม	4.31	.72	มาก	4.26	.75	มาก	4.00	.93	มาก
4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	3.92	.82	มาก	3.59	.91	ปานกลาง	3.59	.92	ปานกลาง

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	นักเรียน / นักศึกษา (N = 125)			ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ (N = 161)			ธุรกิจส่วนตัว (N = 114)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก	3.85	.97	มาก	3.59	.88	ปานกลาง	3.51	1.14	ปานกลาง
6. มีเอกสาร แผ่นพับ หรือข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษา เพื่อประกอบการเข้าชมได้อย่างสะดวก	3.84	.96	มาก	3.63	1.06	ปานกลาง	3.69	1.14	มาก
7. ที่ตั้งอาคารมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงาม	4.44	.65	มาก	4.33	.67	มาก	4.23	.79	มาก
8. การจัดลำดับการเข้าชมพระที่นั่งต่างๆ มีความเหมาะสม สอดคล้อง	4.35	.68	มาก	4.18	.75	มาก	4.15	.72	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	นักเรียน / นักศึกษา (N = 125)			ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ (N = 161)			ธุรกิจส่วนตัว (N = 114)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
9. การจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ภายในอาคารของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม	4.42	.67	มาก	4.26	.68	มาก	4.06	.76	มาก
10.มีการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	3.97	.86	มาก	3.72	.91	มาก	3.50	1.06	ปานกลาง
11.ท่านได้รับความสะดวก สบาย ในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	4.06	.76	มาก	4.09	.77	มาก	4.09	.76	มาก
รวม	4.13	.48	มาก	3.97	.54	มาก	3.89	.57	มาก
ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ									
1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรี ต่อนักท่องเที่ยว	4.12	.84	มาก	3.79	.90	มาก	3.61	1.00	ปานกลาง

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	นักเรียน / นักศึกษา (N = 125)			ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ (N = 161)			ธุรกิจส่วนตัว (N = 114)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
2. บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการมีความเหมาะสมแก่การให้บริการ	3.97	.88	มาก	3.77	.81	มาก	3.64	.92	ปานกลาง
3. บุคลากรผู้ให้บริการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.92	.98	มาก	3.60	.91	ปานกลาง	3.46	1.04	ปานกลาง
4. บุคลากรให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน	3.91	.92	มาก	3.71	.87	มาก	3.52	.95	ปานกลาง
5. บุคลากรผู้ให้บริการนำชม มีความรู้ความสามารถในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.89	1.06	มาก	3.65	.95	ปานกลาง	3.42	1.08	ปานกลาง

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	นักเรียน / นักศึกษา (N = 125)			ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ (N = 161)			ธุรกิจส่วนตัว (N = 114)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
6. บุคลากรผู้ให้บริการนำชม มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ แก่นักท่องเที่ยว	3.84	1.13	มาก	3.58	1.04	ปานกลาง	3.50	1.14	ปานกลาง
7. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมสร้างบรรยากาศในการนำชมตลอดระยะเวลาการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ ได้เป็นอย่างดี	3.76	1.13	มาก	3.50	1.01	ปานกลาง	3.52	1.13	ปานกลาง
รวม	3.91	.86	มาก	3.66	.80	ปานกลาง	3.53	.92	ปานกลาง
ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก									
1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ มีความสะอาดเหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.56	.61	มาก	4.36	.66	มาก	4.41	.67	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	นักเรียน / นักศึกษา (N = 125)			ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ (N = 161)			ธุรกิจส่วนตัว (N = 114)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
2. มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศดี และมีความปลอดภัย เหมาะแก่การท่องเที่ยว	4.56	.55	มาก	4.38	.68	มาก	4.29	.83	มาก
3. มีสถานที่จอดรถให้นักท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย	3.86	.88	มาก	3.65	.89	ปานกลาง	3.78	1.00	มาก
4. มีป้ายบอกเส้นทางการเดินชมอย่างชัดเจน	3.92	.82	มาก	3.91	.79	มาก	3.73	.96	มาก
5. เส้นทางการเดินชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะดวก และปลอดภัย	4.27	.71	มาก	4.17	.68	มาก	4.00	.88	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	นักเรียน / นักศึกษา (N = 125)			ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ (N = 161)			ธุรกิจส่วนตัว (N = 114)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
6. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีสิ่งอำนวย ความสะดวก เช่น ป้ายคำบรรยาย เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ อย่างเหมาะสม	4.28	.85	มาก	4.13	.77	มาก	3.94	.83	มาก
7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยี ที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย	3.84	1.12	มาก	3.63	.91	ปานกลาง	3.62	1.04	ปานกลาง
8. สภาพโดยรวมของห้องจัดแสดง ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม	4.16	.80	มาก	3.94	.80	มาก	3.99	.83	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัจจัยองค์ประกอบ	นักเรียน / นักศึกษา (N = 125)			ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ (N = 161)			ธุรกิจส่วนตัว (N = 114)		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
9. มีห้องน้ำบริการอย่างเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ	3.96	.90	มาก	3.78	.86	มาก	3.87	.86	มาก
10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน	3.68	.98	มาก	3.50	.87	ปานกลาง	3.53	.93	ปานกลาง
11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่มอย่างเพียงพอ เหมาะสม	3.20	1.16	ปานกลาง	3.11	.96	ปานกลาง	3.11	.98	ปานกลาง
12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึกของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์	3.63	1.04	ปานกลาง	3.29	.91	ปานกลาง	3.32	1.06	ปานกลาง
รวม	3.99	.58	มาก	3.82	.55	มาก	3.79	.63	มาก
รวมทุกด้าน	4.01	.55	มาก	3.82	.54	มาก	3.74	.61	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ นักเรียน / นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.01, S.D. = .55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ นักเรียน / นักศึกษา ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13, S.D. = .48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ นักเรียน / นักศึกษา ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.91, S.D. = .86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ นักเรียน / นักศึกษา ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวย ความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99, S.D. = .58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ และเหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.20, S.D. = 1.16) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = 1.04) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.82, S.D. = .54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.97, S.D. = .54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = .92) ข้อ 5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = .88) และ ข้อ 6. มีเอกสาร แผ่นพับ หรือข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเพื่อประกอบการเข้าชมได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = 1.06) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.66, S.D. = .80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรีต่อนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.79, S.D. = .90)

ข้อ 2. บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการ มีความเหมาะสมแก่การให้บริการ ($\overline{X}$ = 3.77, S.D. = .81) และ ข้อ 4. บุคลากรให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน ($\overline{X}$ = 3.71, S.D. = .87) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.82, S.D. = .55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 3. มีสถานที่จอดรถให้นักท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย ($\overline{X}$ = 3.65, S.D. = .89) ข้อ 7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = .91) ข้อ 10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 3.50, S.D. = .87) ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่มอย่างเพียงพอ เหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.11, S.D. = .96) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.29, S.D. = .91) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.74, S.D. = .61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.89, S.D. = .57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = .92) ข้อ 5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก ($\overline{X}$ = 3.51, S.D. = 1.14) และข้อ 10. มีการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชมและการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ($\overline{X}$ = 3.50, S.D. = 1.06) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.53, S.D. = .92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว ที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับด้านสถานที่ และสิ่งอำนวย ความสะดวก

อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.79, S.D. = .63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย ($\overline{X}$ = 3.62, S.D. = 1.04) ข้อ 10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัย ในทรัพย์สิน ($\overline{X}$ = 3.53, S.D. = .93) ข้อ 11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่มอย่างเพียงพอ เหมาะสม ($\overline{X}$ = 3.11, S.D. = .98) และ ข้อ 12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ ($\overline{X}$ = 3.32, S.D. = 1.06) นอกนั้นทุกข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน

จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ (N = 400)

รายการตัวแปร	ความพึงพอใจ		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. เพศ			
ชาย	3.80	.55	มาก
หญิง	3.90	.60	มาก
2. อายุ			
15 – 25 ปี	3.95	.53	มาก
26 – 35 ปี	3.60	.57	ปานกลาง
36 – 50 ปี	3.85	.60	มาก
สูงกว่า 50 ปี	4.07	.57	มาก
3. ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.91	.55	มาก
ระดับปริญญาตรี	3.86	.57	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	3.58	.72	ปานกลาง
4. รายได้			
น้อยกว่า 5,000 บาท	4.00	.55	มาก
5,000 – 15,000 บาท	3.83	.56	มาก
มากกว่า 15,000 บาท	3.73	.62	มาก
5. อาชีพ			
นักเรียน / นักศึกษา	4.01	.55	มาก
ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.82	.54	มาก
ธุรกิจส่วนตัว	3.74	.63	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี อยู่ในระดับปานกลาง คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 26 – 35 ปี ($\overline{X}$ = 3.60, S.D. = .57) และกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีระดับ

การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 3.58, S.D. = .72) นอกนั้นทุกกลุ่มตัวแปร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ โดยการวิเคราะห์หาค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ดังปรากฏผล ตามตาราง 12 – 20

ตาราง 12 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปรเพศ (N = 400)

ตัวแปร	n	$\overline{X}$	S.D.	t	p
เพศ					
ชาย	165	3.80	.55		
				-1.68	.31
หญิง	235	3.90	.60		

จากตาราง 12 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นเพศชาย และเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1. ที่ว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร อายุ (N = 400)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
อายุ					
ระหว่างกลุ่ม	3	10.605	3.535	11.094*	000
ภายในกลุ่ม	396	126.184	.319		
รวม	399	136.789			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้ทราบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน เป็นรายคู่ใดบ้าง จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี แอล เอส ดี (LSD) (Least Significant Difference's Method) ดังปรากฏในตาราง 14

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายคู่ จำแนกตามตัวแปร อายุ (N = 400)

อายุ		15 – 25 ปี	26 – 35 ปี	36 – 50 ปี	สูงกว่า 50 ปี
	$\overline{X}$	3.95	3.60	3.85	4.07
15 – 25 ปี	3.95	-	.350*	.098	-.123
26 – 35 ปี	3.60		-	-.251*	-.473*
36 – 50 ปี	3.85				-.221*
สูงกว่า 50 ปี	4.07				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 15 – 25 ปี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 26 – 35 ปี โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 15 – 25 ปี ($\overline{X}$ = 3.95) มีความพึงพอใจมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 26 – 35 ปี ($\overline{X}$ = 3.60)

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 26 – 35 ปี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีอายุ 36 – 50 ปี และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุสูงกว่า 50 ปี โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีอายุ 36 – 50 ปี ($\overline{X}$ = 3.85) และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุสูงกว่า 50 ปี ($\overline{X}$ = 4.07) มีความพึงพอใจมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 26 – 35 ปี ($\overline{X}$ = 3.60)

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 36 – 50 ปี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีอายุสูงกว่า 50 ปี โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุสูงกว่า 50 ปี ($\overline{X}$ = 4.07) มีความพึงพอใจมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 36 – 50 ปี ($\overline{X}$ = 3.85) ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร ระดับการศึกษา (N = 400)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระดับการศึกษา					
ระหว่างกลุ่ม	2	3.220	1.610	4.785*	.009
ภายในกลุ่ม	397	133.570	.336		
รวม	399	136.789			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้ทราบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันเป็นรายคู่ใดบ้าง จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี แอล เอส ดี (LSD) (Least Significant Difference's Method) ดังปรากฏในตาราง 16

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายคู่ จำแนกตามตัวแปร ระดับการศึกษา (N = 400)

ระดับการศึกษา		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ระดับปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	$\overline{X}$	3.91	3.86	3.58
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.91	-	.048	.326*
ระดับปริญญาตรี	3.86		-	.277*
สูงกว่าปริญญาตรี	3.58			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 3.91) มีความพึงพอใจมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 3.58)

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 3.86) มีความพึงพอใจมากกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 3.58) ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร รายได้ (N = 400)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
รายได้					
ระหว่างกลุ่ม	2	4.450	2.225	6.675*	.001
ภายในกลุ่ม	397	132.339	.333		
รวม	399	136.789			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้ทราบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันเป็นรายคู่ใดบ้าง จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี แอล เอส ดี (LSD) (Least Significant Difference's Method) ดังปรากฏในตาราง 18

ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายคู่ จำแนกตามตัวแปร รายได้ (N = 400)

รายได้		น้อยกว่า 5,000 บาท	5,000 – 15,000 บาท	มากกว่า 15,000 บาท
	$\overline{X}$	4.00	3.83	3.73
น้อยกว่า 5,000 บาท	4.00	-	.163*	.267*
5,000 – 15,000 บาท	3.83		-	.104
มากกว่า 15,000 บาท	3.73			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 5,000 – 15,000 บาท และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ($\overline{X}$ = 4.00) มีความพึงพอใจมากกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 5,000 – 15,000 บาท ($\overline{X}$ = 3.83) และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท ($\overline{X}$ = 3.73) ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร อาชีพ (N = 400)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
อาชีพ					
ระหว่างกลุ่ม	2	4.883	2.441	7.348*	.001
ภายในกลุ่ม	397	131.907	.332		
รวม	399	136.789			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้ทราบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรีแตกต่างกันเป็นรายคู่ใดบ้าง จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี แอล เอส ดี (LSD) (Least Significant Difference's Method) ดังปรากฏในตาราง 20

ตาราง 20 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นรายคู่ จำแนกตามตัวแปร อาชีพ (N = 400)

อาชีพ		นักเรียน / นักศึกษา	ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจส่วนตัว
	$\overline{X}$	4.01	3.82	3.74
นักเรียน / นักศึกษา	4.01	-	.194*	.274*
ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.82		-	.080
ธุรกิจส่วนตัว	3.74			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างจากนักท่องเที่ยว ชาวไทยที่มีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษา ($\overline{X}$ = 4.01) มีความพึงพอใจมากกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ($\overline{X}$ = 3.82) และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว ($\overline{X}$ = 3.74) ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน
2. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน
3. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน
4. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน
5. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำนวน 400 คน ปี ซึ่งกำหนดขนาด ของกลุ่ม

ตัวอย่าง โดยเทียบจากตารางประมาณการกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบคำตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แบบสอบถาม มีข้อความให้นักท่องเที่ยวแสดงความรู้สึกของความพึงพอใจ โดยจำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และ 3) ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีจำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.8231

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเพิ่มเติมนอกเหนือจากคำถาม ที่ปรากฏในตอนที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางไปท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยการแจกแจงความถี่ แล้วแปลงเป็นค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูล รูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยการวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งที่เป็นรายข้อ และรายด้าน นำเสนอข้อมูล รูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. เปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ โดยทำการวิเคราะห์ค่าที (t-test) สำหรับ 2 กลุ่มตัวอย่าง

และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way-Analysis of Variance) หรือทดสอบค่าเอฟ (F-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม และถ้าผลการทดสอบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะต้องตรวจสอบความแตกต่างกันเป็นรายคู่ต่อไป โดยใช้วิธี แอล เอส ดี (LSD) (Least Significant Difference's Method) นำเสนอข้อมูล รูปแบบตารางประกอบความเรียง

4. สรุปข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) โดยนับจำนวนความถี่ที่ซ้ำๆ แล้วจัดลำดับความสำคัญจากจำนวนความถี่มาก ไปสู่จำนวนความถี่น้อย แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. การศึกษาลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่เดินทางไปท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำนวน 400 คน พบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75 มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 รองลงมาอายุ 26 – 35 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 รองลงมาอายุ 36 – 50 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมามีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.75 มีรายได้ 5,000 – 15,000 บาท จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 รองลงมามีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 และมีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.25 รองลงมามีอาชีพนักเรียน / นักศึกษา จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25

2. การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบดังนี้

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยรวมทุกด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.86, S.D. = .58) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = .53) ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ($\overline{X}$ = 3.70, S.D. = .87) และด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ($\overline{X}$ = 3.87 , S.D. = .58)

การทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานของตัวแปรต่างๆ พบได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 15 – 25 ปี ($\overline{X}$ = 3.95) มีความพึงพอใจมากกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 26 – 35 ปี ($\overline{X}$ = 3.60) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 36 – 50 ปี ($\overline{X}$ = 3.85) และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุสูงกว่า 50 ปี ($\overline{X}$ = 4.07) มีความพึงพอใจมากกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 26 – 35 ปี ($\overline{X}$ = 3.60) และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุสูงกว่า 50 ปี ($\overline{X}$ = 4.07) มีความพึงพอใจมากกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 36 – 50 ปี ($\overline{X}$ = 3.85)

3.นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 3.91) มีความพึงพอใจมากกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 3.58) และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 3.86) มีความพึงพอใจมากกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 3.58)

4. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยที่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ($\overline{X}$ = 4.00) มีความพึงพอใจมากกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 5,000 – 15,000 บาท ($\overline{X}$ = 3.83) และนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท ($\overline{X}$ = 3.73)

5. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษา ($\overline{X}$ = 4.01) มีความพึงพอใจมากกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ($\overline{X}$ = 3.82) และ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว ($\overline{X}$ = 3.74)

การวิเคราะห์ผลของข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม ตอนที่ 3

จากการรวบรวมข้อเสนอแนะต่างๆของผู้ตอบแบบสอบถามอย่างอิสระ สรุปจากจำนวนความถี่ซ้ำๆ จากมากไปสู่น้อย พบดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1. ควรจัดให้มีบุคลากรผู้ให้บริการบรรยายประกอบตามจุดต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อความสะดวกในการชม และศึกษาของนักท่องเที่ยว

1.2. เวลาในการเปิด - ปิด ควรจะชัดเจน อย่างเช่นในช่วงพักรับประทานอาหารกลางวันบางอาคารก็เปิด บางอาคารก็ปิด และควรเปิดในช่วงพักรับประทานอาหารกลางวันด้วย เพราะนักท่องเที่ยวจะได้ไม่ต้องรอ

1.3. การเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ควรแบ่งเป็นช่วงเวลาและแบ่งรอบการนำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ เพื่อความสะดวกในการดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง และสามารถให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4. ควรมีเครื่องอำนวยความสะดวกในการสื่อความรู้ ในการบรรยายระหว่างชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ และเพียงพอ เช่น เครื่องขยายเสียงชนิดพกพา เครื่องชี้จุดคำบรรยาย (Pointer) และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

1.5. ควรจัดวิธีการรักษาความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ คือ มีลำดับขั้นตอนการอำนวยความสะดวก และแก้ปัญหา

1.6. ตู้จัดแสดงนิทรรศการ โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ควรสามารถดูได้ทั้งสองด้าน

1.7. สถานที่สักการะบูชา ควรจัดทำให้สมพระเกียรติ

1.8. ควรปรับปรุงในด้านการจัดเรียง ความเชื่อมโยงเรื่องราวของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุกับตำแหน่งที่จัดแสดงให้มีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกันมากกว่านี้

1.9. ควรมีห้อง หรือสถานที่เฉพาะที่เป็นสัดส่วนให้นักท่องเที่ยวได้เข้าฟังคำบรรยายสรุปประมาณ 5 – 10 นาที ก่อนเข้าชม จะทำให้นักท่องเที่ยวได้ทราบข้อมูลมากกว่าการอ่านตามป้าย

2. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

2.1. ควรจัดอบรมบุคลากรในด้านความรู้ที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ และประวัติศาสตร์ของเมืองลพบุรี อย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ หรืออบรมนักเรียน นักศึกษา และอาสาสมัครให้สามารถเป็นมัคคุเทศก์ให้บริการได้

2.2. ควรพัฒนาบุคลากรผู้ทำหน้าที่ให้บริการ ให้สามารถทำหน้าที่บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ บริการด้วยใจ (Service Mind) ที่มีจิตสำนึกในคุณค่าของการบริการที่มีความประทับใจ

2.3. การให้บริการของบุคลากรผู้ให้บริการ ระหว่างนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะกับนักท่องเที่ยวที่มาด้วยตนเอง ควรให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน

2.4. ควรมีบุคลากรผู้ให้บริการประจำตามจุดต่างๆ อย่างเพียงพอ และมีความรู้ ความเข้าใจในส่วนจัดแสดงนั้นๆ อย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ นอกจากนั้นควรมีความสามารถในการนำเสนอข้อมูลเป็นอย่างดี และถูกต้อง ชัดเจน

3. ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

3.1. เนื่องจากมีห้องน้ำบริเวณทางเข้าเพียงที่เดียว ควรจัดเพิ่มเติมในจุดที่เหมาะสมให้มากกว่านี้

3.2. ควรมีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศภายในห้องจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุให้มากกว่านี้ เพราะอากาศถ่ายเทไม่สะดวก ร้อนอบอ้าว

3.3. ควรรักษา บำรุง ซ่อมแซม และอนุรักษ์สถาปัตยกรรมเดิมให้มากที่สุดเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสบรรยากาศที่เคยเกิดขึ้นในอดีต

3.4. ควรพัฒนารูปแบบการนำเสนอให้น่าสนใจสำหรับเด็ก และเยาวชนให้มากขึ้น เช่น มีสื่อภาพ เสียง หรือสื่อเคลื่อนไหว การจัดมุมมอง แสง สี ที่น่าสนใจ และควรมีรายละเอียดข้อมูลประกอบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่จัดแสดงมากขึ้น

3.5. ควรพัฒนาหนังสือ และสินค้าที่ระลึกต่างๆให้น่าสนใจ เช่น แผนที่โบราณแบบจำลองโบราณสถานโบราณวัตถุ และของที่ระลึกต่างๆ หรือสินค้า OTOP ในจังหวัดลพบุรีเพราะนักท่องเที่ยวจะได้มีของที่ระลึกกลับไปมากๆ

3.6. ควรมีอ่างล้างหน้าให้นักท่องเที่ยวเป็นจุดๆ และมีอุปกรณ์ป้องกันความร้อน เช่น ร่มไว้ให้นักท่องเที่ยวยืมขณะเที่ยวชม

3.7. ควรปรับปรุงบริเวณโดยรอบอาคาร ให้เป็นสวนไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อความสัมพันธ์กับสภาพอาคาร อีกทั้งเป็นการส่งเสริมทัศนียภาพในด้านภูมิทัศน์อันน่าภิรมย์

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

4.1. ควรจัดให้มีห้องสำหรับจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เพื่อแสดงในโอกาสต่างๆ

4.2. ควรจัดให้มีนิทรรศการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ที่แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสมัยสมเด็จพระนารายณ์

4.3. ควรมีการใช้เสียงตามสาย เพื่อประชาสัมพันธ์ หรือให้ข้อแนะนำกับนักท่องเที่ยวตามความเหมาะสม

4.4. ควรมีรถนำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ไว้บริการสำหรับบุคคลที่เดินไม่สะดวก

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. ความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย ตั้งใจมาท่องเที่ยว และชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ซึ่งเป็นความรู้สึกประทับใจ อันเป็นเจตคติที่ดีในพื้นฐานเบื้องต้นของนักท่องเที่ยวอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุทำให้มีประสบการณ์ต่อเนื่อง ของความพึงพอใจเสมือนเป็นการเติมเต็มความรู้ ความเข้าใจเชิงประวัติศาสตร์ ในความเป็นมา ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช นอกจากนั้นสภาพศิลปะ และสถาปัตยกรรม ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ เป็นศิลปะที่ผสมผสานระหว่างศิลปกรรมไทย กับศิลปกรรมตะวันตก ทำให้มีผู้สนใจ และประทับใจไปทั่วโลก นอกจากนั้นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี อยู่ในอันดับสำคัญของการแนะนำ อันดับหนึ่งในสิบ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่จัดนำเสนอต่อสหประชาชาติ ในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ดังที่ สาวิตรี พิสนุพงศ์ (2543: 42) สรุปว่า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่น และประเทศชาติ ทั้งโดยตรง และโดยอ้อม อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งส่งเสริมความรู้สึกในจิตสำนึกของบุคคลที่เป็นเจ้าของ พร้อมที่จะหวงแหน รักษาไว้ อย่างดียิ่ง อีกทั้งเป็นสถานที่ซึ่งมวลมนุษย์ทั้งโลกมีจิตผูกพัน รักใคร่ หวงแหน อันเป็นวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ของชนชาติต่างๆ จนมีระบบขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก รัฐบาลไทยเห็นความสำคัญดังนี้ จึงทำการพิทักษ์ รักษา พัฒนา และผลักดันให้นำเสนอเข้าพิจารณา เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ โบราณคดี และอยู่ในระหว่างการจัดดำเนินการ อยู่ในขณะนี้

จากการส่งเสริมของรัฐบาล จึงทำให้มีระบบการจัดการ ดูแล เอาใจใส่ดีขึ้น จะเห็นได้ว่า มีการประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวชาวไทย และต่างประเทศได้มาท่องเที่ยว ดังนั้น ระบบการจัดการต่างๆ โดยเฉพาะ การปรับปรุงอาคาร สถานที่ การบริการ มัคคุเทศก์ และระบบต่างๆ ได้มีการพัฒนาให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจ พอใจมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ กนกฉันท์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็น ต่อการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก นอกนั้นด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสริมสกุล เสร็จกิจ (2547: 62) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจ

ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวม และรายด้าน โดยเฉพาะด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โบราณคดี และศาสนา อันมีวัด พิพิธภัณฑสถาน อนุสาวรีย์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คล้ายคลึงกันกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลำพอง ศรีทับทิม (2535: 94-95) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มาท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าที่มาท่องเที่ยวนั้น จิตใจปรารถนาธรรมชาติจากแม่น้ำ ภูเขา สภาพภูมิอากาศ และภูมิสถาปัตย์ เป็นพื้นฐาน และนอกจากนั้น ได้ศึกษาข้อมูลมาก่อนการเดินทางไปท่องเที่ยว ส่วนความพึงพอใจในด้านอื่นๆ จึงเป็นเรื่องรองลงมา ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ปัจจัยทางด้านกายภาพ และเจตคติของศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน และธรรมชาติ ย่อมมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จึงเป็นเหตุทำให้ความรู้สึก ความคิดเห็น มีแนวโน้มให้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากได้

2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปร พบดังนี้

2.1. เพศ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นสถานที่เฉพาะโบราณสถานที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในสิ่งที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวอยู่แล้ว คือ ได้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ได้ชมสถาปัตยกรรม ประติมากรรม ที่สวยงาม อันทรงคุณค่า และเป็นสถานที่อันสำคัญของชาติ และนอกจากนั้น บุคคลทุกเพศ มีโอกาสศึกษาหาประสบการณ์ได้อย่างทัดเทียมกัน และเป็นอิสระ สามารถเปิดเผยกันได้ทั้งหญิง และชาย ในภาวะปัจจุบัน ซึ่งต่างกับสมัยโบราณ เพศหญิง ไม่มีโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียน ท่องเที่ยว หาประสบการณ์ นอกบ้าน ดังนั้น เมื่อได้รับรู้สภาพแวดล้อม และประสบการณ์ต่างๆ เหมือนกัน ก็สามารถรับรู้ได้เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักวิทยาศาสตร์ และธรรมชาติของมนุษย์ จึงไม่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย ลิ้มพรจิตรวิไล (2548: 65) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษณีย์ ศรีภูมิ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในเขตฐานทัพเรือสัตหีบ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตฐานทัพเรือสัตหีบ ในระดับดีมาก ปัจจัยด้านเพศ ไม่ส่งผลให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.2. อายุ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อายุ เป็นปัจจัยในการบ่งบอกถึงประสบการณ์ในการรับรู้ในการมองเห็น ในการเรียนรู้ ที่แตกต่างกันได้ โดยเฉพาะวัยเด็ก อายุน้อยกว่าวัยผู้ใหญ่ ช่วงเวลา โอกาส และปริมาณแห่งการรับรู้ ย่อมได้รับไม่เท่ากัน เนื่องจากมีเวลาแตกต่างกัน ฉะนั้น ปัจจัยของอายุจึงมีอิทธิพลต่อความรู้สึก นึกคิด และความพึงพอใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของจิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2543: 28) ได้กล่าวว่า ช่วงอายุมีผลต่อการรับรู้ในองค์ประกอบของความพึงพอใจ เพราะอายุจะเป็นตัวบ่งชี้ในการพัฒนาของระบบต่างๆในร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านสมอง และความคิด ซึ่งความพึงพอใจนั้น จะเกิดขึ้นได้ต้องเป็นระบบของการรับรู้ที่จะสั่งสมเป็นระยะเวลาของการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ โดยการเชื่อมต่อประสบการณ์ และปัจจัยสิ่งแวดล้อม วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ ต่างก็มีกระบวนการของการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้ไม่เท่ากัน โดยที่วัยเด็กและวัยรุ่น มีระบบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อการรับรู้ และความพึงพอใจ ได้ในระดับต่ำ - ปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ ได้รู้ ได้เห็นประสบการณ์ไม่มากนัก ยกเว้นเฉพาะบางคนที่พัฒนาทางสมองเร็วกว่าปกติเท่านั้น สำหรับวัยผู้ใหญ่ ได้รับรู้ และเห็นประสบการณ์มาก จึงสั่งสมได้มากกว่ากัน จึงสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ ได้ดีกว่า สามารถแยกแยะความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจได้ชัดเจนกว่า จึงเป็นผลทำให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน และในทำนองเดียวกัน การรับรู้ และการมองเห็นในส่วนปลีกย่อยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ อาจแตกต่างกันได้ จึงไม่สามารถระบุได้ว่า วัยเด็กหรือวัยผู้ใหญ่กว่า ประสบการณ์มาก หรือประสบการณ์น้อยกว่า จะพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจได้เท่าเทียมกัน ฉะนั้น บางประเด็น ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า อาจจะไม่พึงพอใจในสิ่งที่ผู้ที่มีอายุมากกว่าพึงพอใจได้ และไม่สามารถบอกได้ว่าใครถูก ใครผิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สลักฤทัย เตียวตระกูล (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวเมืองพัทยา พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมบริเวณหาดเมืองพัทยาแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาศ ประยูรหงส์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสวนสัตว์ดุสิต พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสวนสัตว์ดุสิต โดยรวมแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษณีย์ ศรีภูมิ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในเขตฐานทัพเรือสัตหีบ พบว่า ปัจจัยด้านอายุของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

2.3. ระดับการศึกษา ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ระดับการศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดระดับและปริมาณของความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์ ในเรื่องความรู้สึก นึกคิดของความพึงพอใจ ฉะนั้น ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำอาจจะมีประสบการณ์ ปริมาณของคลังแห่งความรู้ ความเข้าใจ น้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าเพราะได้มีโอกาส และเวลาในการศึกษา ค้นคว้า ใฝ่หา รับรู้ ได้มากกว่า จึงสามารถนำมาเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อเลือกตัดสินใจในความรู้สึก นึกคิดพึงพอใจได้มากกว่า แต่อย่างไรก็ตามอาจจะเห็นจุดบกพร่องได้แตกต่างกัน เพราะความพึงพอใจในการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรีนี้ ได้กล่าวถึงด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ในทั้งสามด้านนี้ ด้านการบริหารจัดการ เป็นด้านที่ยุ่งยาก สลับซับซ้อนในการศึกษา หาความรู้ ความเข้าใจมากกว่าด้านอื่นๆ ฉะนั้น ผู้ที่มีประสบการณ์ และความรู้มากกว่าจะสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์ด้านนี้ได้มากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ส่วนด้านอื่นๆ คือ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก เพียงแต่ใช้ความรู้สึกขั้นพื้นฐานมาแยกแยะ วิเคราะห์ และสังเคราะห์เท่านั้น จึงอาจทำให้ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์ได้ดีกว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าได้ จึงเป็นผลให้มีความแตกต่างในความพึงพอใจได้แตกต่างกันไป ในกลุ่มระดับการศึกษาต่างๆ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร สามารถ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไทยในจังหวัดกระบี่ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมตตา เศวตเลข (2539: ก) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทนันทนาการ ศึกษากรณีสวนสัตว์ดุสิต พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อสวนสัตว์ดุสิตแตกต่างกัน

2.4. รายได้ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจ ต่อการ

ท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รายได้ เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต ให้มีความสุข สบาย หรือพอใจ อันเป็นปัจจัยอิทธิพลต่อผลกระทบทางความรู้สึก ในเรื่องความสะดวก สบาย การหาประสบการณ์ใส่ตนเองจากการได้ไปท่องเที่ยว ศึกษาหาความรู้ ในสถานที่ต่างๆ ความคาดหวังที่จะได้รับ โดยใช้เงินตรา เพื่อแลกซื้อสิ่งที่ต้องการในการท่องเที่ยวนั้นๆ สิ่งอื่นๆที่ส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ อันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพ ให้มีรายได้ มาดำเนินชีวิต จึงเป็นผลทำให้ความพึงพอใจเกิดขึ้นกับกลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน เกิดความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญสินี ศรีรุจิรานนท์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการห้องคาราโอเกะของเมเจอร์ คาราโอเกะ พบว่า ผู้ที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการห้องคาราโอเกะของเมเจอร์ คาราโอเกะ แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา ลาภลือชัย (2546: 121-123) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5. อาชีพ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจ ต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อาชีพของบุคคล ย่อมมีผล ต่อการบริหารจัดการเกี่ยวกับตนเอง การบริโภคเพื่อการดำเนินชีวิต และแสวงหาการตอบสนอง ความต้องการของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกันได้ เพราะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ และสถานภาพทางสังคมจิตวิทยา โดยเฉพาะอาชีพ จะเป็นเครื่องบ่งชี้ในการตัดสินใจได้ บุคคลที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ และบุคคลที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว ย่อมมีแนวคิดในการตัดสินใจเลือกรับรู้ พอใจ ต่างกับอาชีพนักเรียน / นักศึกษา ที่เขาเหล่านั้นยังไม่มีรายได้ด้วยตนเอง ต้องเรียนหนังสือ ความคิดอ่าน ประสบการณ์ก็ต่างกัน เนื่องจากวัย และช่วงเวลาการหาประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ปานทอง (2546: 77-79) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ บริเวณชายหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย ลิ้มพรจิตรวิไล (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจ ต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1. ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี มีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นภาพรวม เพราะฉะนั้น ในการบริหารจัดการควรรักษาไว้ให้มีระดับมาก และมากขึ้น โดยการพัฒนาการบริหารจัดการ พร้อมกันไปทุกด้าน ทั้งนี้ ต้องเป็นไปอย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรม

1.2. เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยๆ พบบางประการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ควรปรับปรุงเป็นการด่วน โดยเฉพาะ

1.2.1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของนักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมาเที่ยวชม ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย เช่น เวปไซต์ อย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง และการให้ความรู้ ผ่านหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานเอกชนที่สำคัญ

1.2.2. การให้บริการของบุคลากรผู้ให้บริการ ควรมีการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่บุคลากร ผู้ทำหน้าที่ให้บริการ ตลอดจนการศึกษาดูงาน และฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง มีระบบการควบคุม และประเมินผลเป็นอย่างดี

1.2.3. สถานที่รับฝากสิ่งของ ร้านบริการอาหาร และเครื่องดื่ม และร้านจำหน่าย หนังสือ และของที่ระลึก ควรจัดให้มีจำนวนพอเพียง สะอาด ปลอดภัย น่าสนใจ และมีผู้รับผิดชอบ ดูแล อย่างชัดเจน และมีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์ พร้อมทั้งแก้ปัญหาโดยรวดเร็ว อย่างเป็นรูปธรรม และจริงจัง

1.3. ควรนำข้อมูลผลการวิจัยครั้งนี้ ไปเสนอต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับจังหวัด จนถึงระดับชาติ รวมทั้งผู้ให้การสนับสนุนที่เป็นภาคเอกชน เพื่อเป็นการสร้างรายได้ ให้แก่ท้องถิ่น และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรี

1.4. ควรส่งเสริมโดยการพัฒนาให้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยอาศัยข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรศึกษาถึงตัวแปรที่เป็นปัจจัยอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

2.2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยเพิ่มตัวแปรด้านอื่นๆ ให้มากขึ้น

2.3. ควรศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

2.4. ควรศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม พิพิธภัณฑสถานอื่นๆ ในจังหวัดลพบุรี เพื่อได้ข้อมูลมาจัด พัฒนา เชิงวิชาการต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. (ม.ป.ป.). *พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์*. เอกสารแนะนำ.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร จำกัด.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2529). *25 ปี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

กำโชค เผือกสุวรรณ. (2538). *ผู้นำสันทนาการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เกษมศรี.

จันทร์เพ็ญ ตูเทศานันท์. (2542). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการดำเนินการงานของสถานธนานุบาลในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (การบริหาร และนโยบายสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2543). *จิตวิทยาการบริหารอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราพร กองทอง. (2540). *ปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวบริเวณด่านช่องจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภูมิศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ฉัตรชัย ลิ้มพรจิตรวิไล. (2548). *ความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรีของนักท่องเที่ยวไทย*. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชุลีพร ไกรเวียง. (2531). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วนศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ชูชีพ เยาวพัฒน์. (2543). *นันทนาการ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2534). *การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. (2537). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตุ้ย ชุมสาย, มล.. (2518). *หลักการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.

ธนภรณ์ เมทณีสดุดี. (2543). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อวีดีทัศน์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรวิหาร*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การท่องเที่ยว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

ธัญสินี ศรีรุจิรานนท์. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการห้องคาราโอเกะของเมเจอร์ คาราโอเกะ.*สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นิคม จารุมณี. (2535). *การท่องเที่ยว และการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.* กรุงเทพฯ: ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

นิภาพร หนูอักษร. (2548). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต.* ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เบญจมาศ กนกฉันท์. (2549). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเข้าชมพิพิธภัณฑ์พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต.* ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เบญจมาศ ประยูรหงษ์. (2549). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสวนสัตว์ดุสิต.* ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ประคอง กรรณสูตร. (2525). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.* กรุงเทพฯ: บริษัทศูนย์หนังสือ ดร.สง่า.

ปาริฉัตร เวียร์รา. (2547). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทนันทนาการศึกษาเฉพาะกรณีสวนสยาม.* ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์. (2548). *นันทนาการศาสตร์.* เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่7. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พัชรา ลาภลือชัย. (2546). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม.* ปริญญานิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พีระพงศ์ บุญศิริ. (2542). *นันทนาการ และการจัดการ.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ไพฑูรย์ ปานทอง. (2546). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มานะ มหัคฆพงษ์. (2548). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งจังหวัดปราจีนบุรี*. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เมตตา เศวตเลข. (2539). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทนันทนาการศึกษากรณีสวนสัตว์ดุสิต*. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

เยาวรี เจริญสวัสดิ์. (2543). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อนันทนาการ*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

ลำพอง ศรีทับทิม. (2535). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วรรณา วงษ์วานิช. (2539). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนรินทรวิโรฒ.

วรวัตย์ สุวรรณภักดี. (2547). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อยจังหวัดพัทลุง*. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วัฒนา เพ็ชรวงศ์. (2542). *พฤติกรรม และความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการใช้บริการ “13”*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ถ่ายเอกสาร.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). *ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่ายๆที่บางครั้งก็พลาดได้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

วิทยา เกียรติวัฒน์. (2543). *ความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวไทย กรณีศึกษาอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2526). *พฤติกรรมมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม : มูลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการออกแบบและวางแผน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิธร สามารถ. (2545). *ความพึงพอใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่.* สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมบัติ กาญจนกิจ. (2533). *นันทนาการชุมชน และโรงเรียน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2542). *นันทนาการชุมชน และโรงเรียน.* พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2544). *นันทนาการชุมชน และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สลักฤทัย เตียวตระกูล. (2539). *ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว : ศึกษากรณีท่องเที่ยวเมืองพัทยา.* ภาคนิพนธ์. ศศ.ม. (นโยบาย และการวางแผนวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.

สาวิตรี พิสณุพงศ์. (2543). *โบราณสถานกับการท่องเที่ยว.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุรีพร ภัทราพรนันท์. (2541). *ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

เสริมสกุล เสร็จกิจ. (2547). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต.* ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อุษณีย์ ศรีภูมิ. (2544). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในเขตฐานทัพเรือสัตหีบ.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

เอกสารสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี.(2549). ลพบุรี.

เอนก หงษ์ทองคำ. (2542). *นันทนาการกับสังคม.* เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ: คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Cellbalos Laseurain, H. (1998, April). Proprietor Opinion on Ecotourism : A Case Study of The Roxz Bau, Sydney Australia. *Journal of Ecotourism Research.* 60 (4): 248 – A.

Cronbach, L.J. (1990). *Essential of psychology testing.* 5th ed. New York: Harper Collin.

Deleo, Catherine Ann. (1983, May). Interrelationships Between Job Satisfaction and Leisure Satisfaction for Municipal Recreation Director in New England. *Dissertation Abstracts International.* 43 (12): 3638A.

Hendee, J., C. and Others. (1984). *Wilderness Users in the Pacific Northwest: Their Characteristics, Values and Management Preferences.* Washington, D.C.: USDA Forest Service Research PaPer PNW-61.

Krejcie Robert V. and Morgan Daryle M. (1970, October). Determining Sample Size for Research. *Activities Educational & Psychological Measurement.* 30(3): 608.

Ministry of Tourism, Republic of Maldives. (2004). *Tourism Attitude Survey 2004.* Retrieved September 2, 2005; from http://www.scotexchange.net.tas2004.pdf.

Parker, A., L. (1999, July). Tourism Behavior of Youth in Younger. *Dissertation Abstracts International.* 85(12): 1118-1119A.

Young, R.A. and M.L. Flower. (1978). *Users of and Pattems Satisfactions and Recommendations.* Forest research report. University of Illinois.

Wolman, Binjamin B. (1973). *Dictionary of behavioral science.* Van Norstrand: Reinnheld.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม
เรื่อง
ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

คำอธิบาย

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการ
2. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ
3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended)

กรุณาตอบแบบสอบถามตามคำชี้แจงของแต่ละตอนให้ตรงกับสภาพที่เป็นจริง และครบทุกคำถาม เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลในขั้นตอนการวิเคราะห์ทางสถิติ คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์เป็นส่วนร่วม เพื่อเป็นข้อมูลเสนอปรับปรุงการบริการของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ต่อไป

ขอขอบคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือ

ว่าที่ร้อยตรีปราโมทย์ เลิศจิตรการุณ
นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย √ ลงใน ( ) หน้าคำ หรือข้อความที่ตรงกับตัวท่าน

1. เพศ

   ( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ

   ( ) 15 – 25 ปี ( ) 26 – 35 ปี

   ( ) 36 – 50 ปี ( ) สูงกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

   ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี ( ) ระดับปริญญาตรี

   ( ) สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้

   ( ) น้อยกว่า 5,000 บาท ( ) 5,000 – 15,000 บาท

   ( ) มากกว่า 15,000 บาท

5. อาชีพ

   ( ) นักเรียน / นักศึกษา ( ) ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

   ( ) ธุรกิจส่วนตัว

ตอนที่ 2
ความพึงพอใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย √ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความรู้สึกของท่านเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อรายการคำถามต่อไปนี้ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาเพื่อแสดงระดับของความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ

ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
ความพึงพอใจในระดับมาก
ความพึงพอใจในระดับปานกลาง
ความพึงพอใจในระดับน้อย
ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

1. ด้านการบริหารจัดการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการในการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์					
2. การติดต่อประสานงานเพื่อเข้าชมมีความสะดวก รวดเร็ว					
3. ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมมีความเหมาะสม					
4. มีมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว					
5. ก่อนเดินทางมาเที่ยวชมท่านสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้อย่างสะดวก					
6. มีเอกสาร แผ่นพับ หรือข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษา เพื่อประกอบการเข้าชมได้อย่างสะดวก					
7. ที่ตั้งอาคารมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงาม					
8. การจัดลำดับการชมพระที่นั่งต่างๆ มีความเหมาะสมสอดคล้อง					

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. การจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ภายในอาคารของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม					
10. มีการให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง					
11. ท่านได้รับความสะดวก สบาย ในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์					

2. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. บุคลากรผู้ให้บริการมีอัธยาศัยไมตรีต่อนักท่องเที่ยว					
2. บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการมีความเหมาะสมแก่การให้บริการ					
3. บุคลากรผู้ให้บริการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว					
4. บุคลากรให้การบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน					
5. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมมีความรู้ ความสามารถในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว					
6. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ แก่นักท่องเที่ยว					
7. บุคลากรผู้ให้บริการนำชมสร้างบรรยากาศในการนำชมตลอดระยะเวลาการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ ได้เป็นอย่างดี					

3. ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะอาด เหมาะแก่การท่องเที่ยว					
2. มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศดี และมีความปลอดภัย เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว					
3. มีสถานที่บริการจอดรถให้นักท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย					
4. มีป้ายบอกเส้นทางการเดินชมอย่างชัดเจน					
5. เส้นทางการเดินชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความสะดวก และปลอดภัย					
6. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายคำบรรยาย เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ อย่างเหมาะสม					
7. ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการบรรยาย					
8. สภาพโดยรวมของห้องจัดแสดงภายในอาคารจัดแสดง โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสม					
9. มีห้องน้ำบริการอย่างเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ					
10. มีการจัดบริการสถานที่รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ และมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน					
11. มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างเพียงพอ เหมาะสม					
12. ร้านจำหน่ายหนังสือ และของที่ระลึก ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ มีความเหมาะสมในเชิงภูมิทัศน์					

ตอนที่ 3
ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

.....

.....

****

ขอขอบคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ชื่อ นางมานิตา เขื่อนขันธ์
   ตำแหน่ง ภัณฑารักษ์ ระดับ 8
   ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์
   สถานที่ทำงาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์

2. ชื่อ ดร.สุรชัย เทียนขาว
   ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
   รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
   สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

3. ชื่อ ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ
   ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
   ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา
   มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   สถานที่ทำงาน สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา
   มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. ชื่อ นายชัยโรจน์ สายพันธุ์
   ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
   สถานที่ทำงาน ภาควิชาสันทนาการ คณะพลศึกษา
   มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5. ชื่อ นางกนกวดี พึ่งโพธิ์ทอง
   ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
   สถานที่ทำงาน ภาควิชาสันทนาการ คณะพลศึกษา
   มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ค

ทัศนียภาพภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

ภาพพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

1. แผนที่จังหวัดลพบุรี

ทัศนียภาพของเมืองลพบุรี

2. แผนผังพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

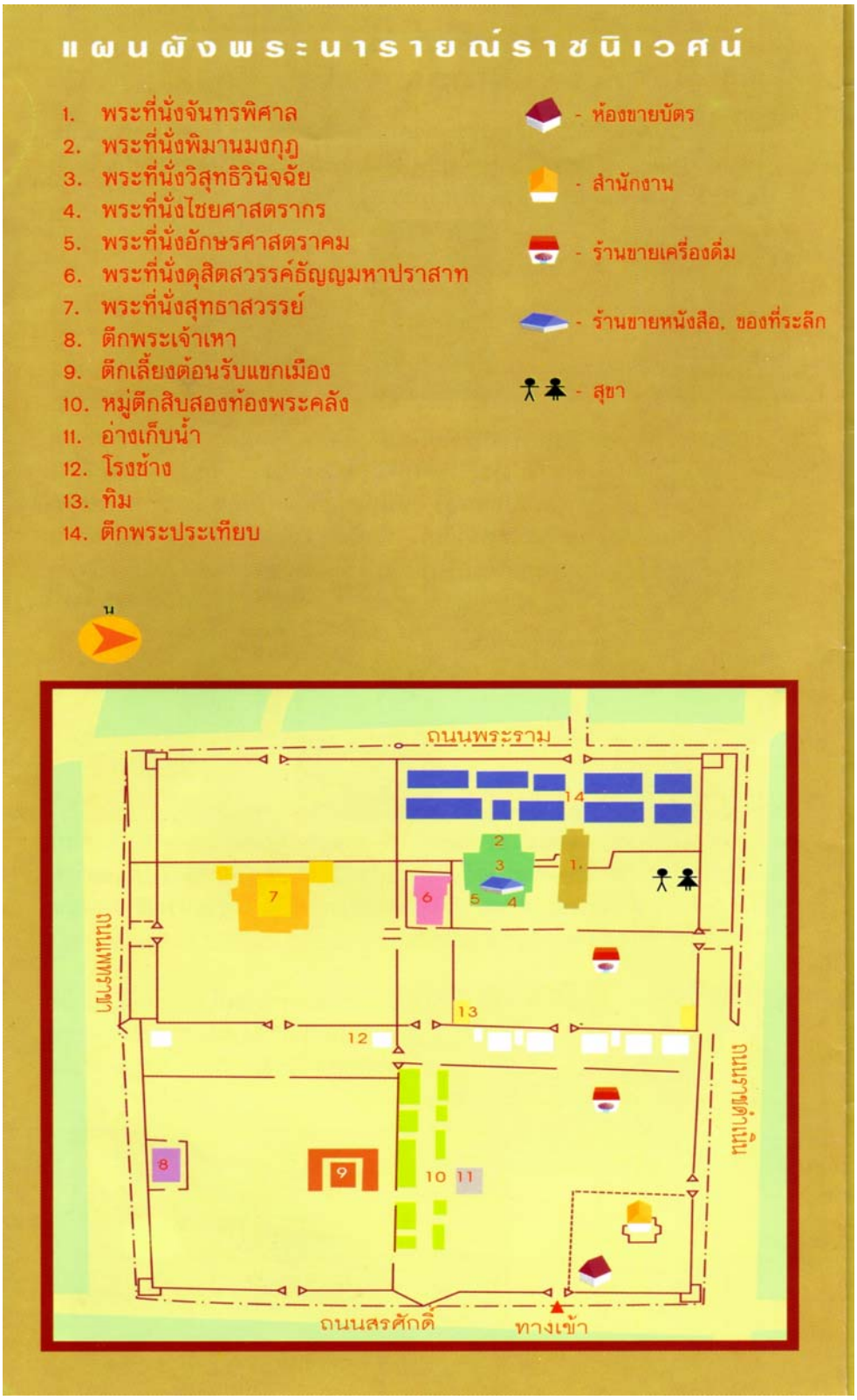

3. พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

4. โบราณสถานในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

พระนารายณ์ราชนิเวศน์

หมู่พระที่นั่งพิมานมงกุฎ

หมู่พระที่นั่งพิมานมงกุฎ (ด้านหลัง)

พระที่นั่งไชยศาสตราคร และพระที่นั่งอักษรศาสตราคมในหมู่พระที่นั่งพิมานมงกุฎ

พระที่นั่งจันทรพิศาล

หมู่ตึกพระประเทียบ

พระที่นั่งดุสิตสวรรค์ธัญญมหาปราสาท

ประตูพระที่นั่งสุทธาสวรรย์ (ด้านทิศเหนือ)

ตึกพระเจ้าเหา

อ่างเก็บน้ำ

ทิมดาบ

5. บรรยากาศในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

ประตูทางเข้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์

ป้อมปืนพระราชวังพระนารายณ์ราชนิเวศน์ (ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้)

บริเวณที่จอดรถ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์

ซุ้มจำหน่ายบัตรเข้าชม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์

ป้ายประชาสัมพันธ์โบราณสถานที่สำคัญ ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์

ป้ายบอกทาง ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์

อาคารสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์

บริเวณโดยรอบ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์

เขตพระราชฐานชั้นนอก

เขตพระราชฐานชั้นใน

ห้องบรรทม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ห้องจัดแสดงนิทรรศการ เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร

ร้านจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่ม ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์

ห้องสุขาที่จัดบริการ ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์

6. โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

ภาพ เชอร์วาเลีย เดอ โชมองต์ ราชทูตฝรั่งเศส เข้าเฝ้าถวายพระราชสาสน์ของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งประเทศฝรั่งเศส แด่สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ณ พระที่นั่งศรีสรรเพชญ์ กรุงศรีอยุธยา

พระพุทธรูปปางสมาธิ ศิลปะอยุธยา

พระพุทธรูปปางมารวิชัยในซุ้มเรือนแก้ว ศิลปะลพบุรี

พระพุทธรูปปางประทานอภัย ศิลปะลพบุรี

บานประตูไม้แกะสลัก ศิลปะอยุธยา

ลวดลายปูนปั้น รูปพระมหาพิชัยมงกุฎ
ประดิษฐานอยู่บนพาน ในหมู่พระวิมาน

ลวดลายปูนปั้น รูปพระแท่นราชบัลลังก์
ภายใต้นพปฎลมหาเศวตฉัตร

ท่อประปาดินเผา

ลอมพอก

ภาชนะดินเผา สมัยก่อนประวัติศาสตร์

คนแคระปูนปั้น ศิลปะทวารวดี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	ว่าที่ร้อยตรีปราโมทย์ เลิศจิตรการุณ
วันเดือนปีเกิด	21 สิงหาคม 2524
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลหัวเฉียว กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	108/283 หมู่ที่7 ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พนักงานมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสารวิทยา
พ.ศ. 2545	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) พลศึกษา วิชาเอกสันทนาการ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2550	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) การจัดการนันทนาการ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ